M.S.C.
STEIN

Door R.P. Bornhoff van de Zuster Brigittinessen, Uden 1935.

EEN

CORT BEGRYP

VAN HET

WONDERLYCK LEVEN

VANDE EERW. MOEDER

ANNA VAN IESVS

Medehelperſſe vande Heylighe ende Seraphike Maghet

TERESIA VAN IESVS

Fundaterſſe van haer Ordre in Vranckrijck ende Nederlant.

EEN

CORT BEGRYP

VAN HET

WONDERLYCK LEVEN

VANDE EERW. MOEDER

ANNA VAN IESVS

Medehelperſſe vande Heylighe

ende Seraphike Magher

TERESIA VAN IESVS

Fundaterſſe van haer Ordre in

Vranckrijck ende Nederlant.

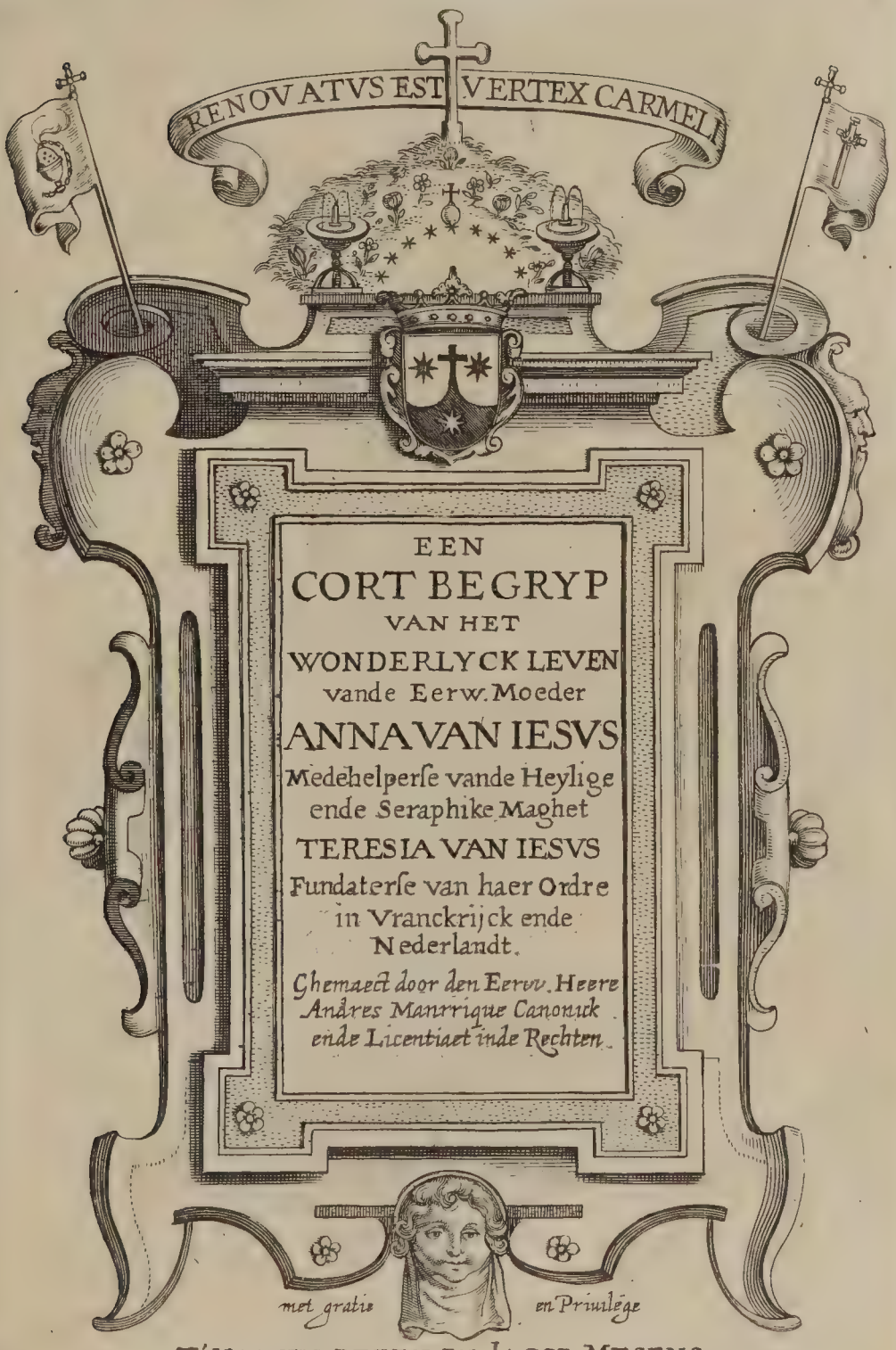

EEN

CORT BEGRYP

VAN HET

WONDERLYCK LEVEN

vande Eerw. Moeder

ANNA VAN IESVS

Medehelperse vande Heylige ende Seraphike Maghet

TERESIA VAN IESVS

Fundaterse van haer Ordre in Vranckrijck ende Nederlandt.

Ghemaect door den Eerw. Heere Andres Manrique Canonick ende Licentiaet inde Rechten.

met gratie *en Priuilege*

T'HANTWERPEN BY IACOB MESENS.
Op de Lombaerde veste inden gulden Bybel.
Anno 1636.

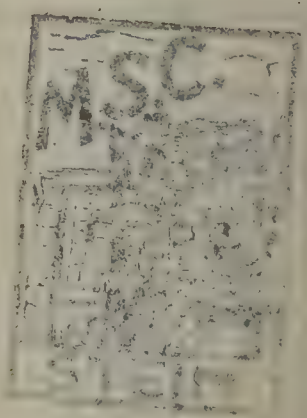
M.S.C.

Ghedichte
Tot lof vande seer Eerweerdige
MOEDER
ANNA VAN IESVS
Wiens herte wonderlijck ghetrocken is gheweest in't Hooghweerdigh Heyligh Sacrament.

Cor meum dereliquit me. *Psalm.* 39.
Cor meum à me transiit,
Post IESVM totum abiit.
Ex jubilo S. Bernardi.

SChoonste Peerle/blom der maeghdē/
Vruchtbaer hout des Heylichs lant/
Dat Teresa heeft beplant;
Anna die van Iesu Maeghden
Wien naeme/die met lof
Croont het Brussels maeghden-hof.
Weerde Moeder cost ick dichten
Iet ter eeren uwen naem/
Waer ick daer toe wel bequaem/
Wat een transken soud' ick vlechten
Van u deughden/die soo schoon
In u leven staen ten thoon?

Hoe

Hoe sould' ick die gaen schaktieren:
t'Lelie-wit der sup verheyt/
Sooskens van verduldicheyt/
Dwe wijsheyts groen Laurieren
Sould' ick stellen/hier en daer
Soo het best gheraden waer.
Hemels blauwe acoleyen
Sould' ick brenghen voor den dach/
En wat u vercieren mach;
Met veel bloemen seer verscheyen/
Van ghedaenten en coleur/
En van lieffelijcken geur.
Waer dit laet ick voor de wijsen/
Die met wetenschap en sonst
Vbetoonen groote jonst:
Laet hun loben/laet hun prijsen/
Al hun costelijck cieraet
Sal mijn wesen als de daet.
Optvercozen Bruyt des Heeren/
Laet my sondaer/soo ick ben/
Met een onghecierde pen
Slechts bewozpen t'uwer eeren/
Een seer uytghelesen werck
Dat heel staet in mijn bemerck.
Als ghy moest een tijdt lanck derven/
Dooz ghehoorsaemheyts ghebodt/
t'Lichaem van ons Heer' en Godt:
Och dit was vooz u een sterven/
Ghy en cost ghedueren niet
Lanck te syn in dit verdriet.

Waer

Maer siet doch een seltsaem wonder/
Dat het herte heeft ghedaen/
T'is van u tot hem ghegaen:
Hem/seggh' ick/die u besonder
Met sijn selven spijsen doet/
Hem/die is het hooghste goet.
Herte/seght/hoe ghy u maeckte
Dpt t'lichaemelijck beslupt:
Hoe sijt ghy gheroepen upt:
Seght/hoe ghy by hem gheraeckte/
Die u dier is/ende min/
Hoe sijt ghy gheslopen in:
Vierich hert' sijt ghy ghevloghen
Tot u aes/die soete cost
Die u doed' en heeft verlost:
Oft heeft Iesus u ghetoghen
Door sijn soethept/die vermaeckt
t'Dorstich hert/dat naer hem snaeckt:
Sucht/mijn ziele/wilt niet vraghen/
Liefde heeft het soo ghevracht
Door de Goddelijcke cracht:
Liefden heeft het hert verdraghen/
Dat aldaer meer levens heeft/
Daer het lieft/dan daer het leeft.
Daer den schat is/daer is t'herte:
Iesus is/ghelijck ick meen/
Met het hert ghewerden een:
Dit is liefde sonder smerte/
Dit is blijschap sonder pijn/
Met het hert in Godt te sijn.

Sonder hert deed' u voorts leven/
Iesus het onnooselt Lam/
Dat des herten plaets in-nam;
Dat hy u voorts is ghebleven.
Wat een manghelingh' is dit
Waer door dat ghy Godt besit?
Maer nu siet ghy met u ooghen
Iesum s'herten hoochste lust/
Daer ghy soetelijck in rust;
t'Dexelis nu afghetoghen
Des hoochweerdichs Sacrament/
Want ghy hem nu claer bekent.
Wel aen/ Moeder/ weest ghedachtich/
Dat wy noch in t'aerderijck
Wenschen uwes te syn ghelijck/
Maeckt ons dan/ o Maeght/ deelachtich
Uwes verdienste/ soo ghy meucht/
Doet ons volghen uwe deucht.

FINIS.

A E N D E

EERVV. MOEDERS PRIORINNE ENDE RELIGIEVSEN

Van't Clooſter vande ongheſchoyde Carmeliterſſen binnen Bruſſelen.

EERW. MOEDERS,

DE Nature drijft tot danckbaerheydt niet alleen de menſchen, maer oock de wildſte ende wreedſte dieren : d'welck verſcheyde reyſen bevonden is, ſonderlinghe binnen Roomen,

soo wanneer *Andronicus* om sijn misdaden eenen uytghehongerden ende brissende Leeuw voorgheselt, van dien niet alleen niet ghehindert, maer oock ghelijck van eenen eyghen ende opghevoeyden hondt ghevleydt, ende de heele stadt door ghevolght wiert, om dat hy sijnen ghequetsten poot verbonden, ende eenen doren daer wt ghetrocken hadde. Aenghesien dan de weldaden soo crachtich sijn, dat die oock de dieren tot danckbaerheydt dwinghen, soo ist meer als reden, dat de ghene die die ghebruycken, hen daer in vande beesten niet en laten verwinnen. Ick hebbe menichvuldighe weldaden vande geluckshighe

lighe Moeder ANNA van IESVS Stichterſſe van V. L. heylich Ordre in Nederlant eñ Vranckrijck, ſoo in haer leven als naer haer doot ontfanghen; daerom heb ick voor my ghenomen t'ſelve naer mijn vermoghen eensdeels te bekennen, met in dit cort begrijp te beſchrijven haer wonderlijck leven, verheven deughden, ſelſame Goddelijcke gaven ende ſommighe vande overvloedighe mirakelen, door haer ſoo ter vvijlen ſy leefde, als naer haer doodt ghеſchiedt. D'welck ick niemant beter en can toe-eyghenen als V. Eerw. aenghеſien deſe ghelucksalighe Moeder in V. L. als haer beminde kinders noch leeft, die ſy

door de professie in't Ordre ghebaert, ende t'gheestelijck leven verleendt heeft; ende boven al d'andere Conuenten metten costelijcken schat van haer weerdich lichaem ende reliquien begaeft. Oversulckx dan bidde ick V. L. desen cleynen dienst ter eeren, ende indien naeme vande Eerw. Moeder ANNA van IESVS t'ontfanghen: ende al ist saecke dat de welsprekentheydt van eenen *Cicero* soude van doen sijn, om dit wonderlijck leven van dese Seraphin wel te beschrijven; soo bid ick V. Eerw. nochtans dit cleyn boeckxken, hoe wel onvolmaeckt ende vol ghebreken, onder den lommer van V. L. goet-gunsticheydt te be-

beſchermen teghen al die de wonderlijcke gheſchiedeniſſen daer inne begrepen eenichſins ſouden willen laſteren; ſonderlinghe van onwaerachticheydt, onſekerheydt, oft onvoorſichticheydt: d'welck V. Eerw. lichtelijck ſullen connen ghedoen, aengheſien V. L. die ſelver gheſien, ontfanghen, oft emmers gehoort hebben vande ghene dieſe overcomen ſijn; oft door wettelijcke getuygen hebben doen aflegghen. Het ſal oock dienen ſoo om V. Eerw. de ghedurighe ghedachteniſſe van deſe geluckſalighe Fundaterſſe te ververſſchen, ende te verſtercken; als om my gheleghentheydt te gheven van hier door te beteecke-

nen de uytnemende begheerte die ick heb van V. L. danckbaer te weſen, ende overſulckx altijt ſal ſijn

Van uwer Eerw.

ſeer ootmoedighen dienaer

DON ANDRES MANRRIQVE.

VOOR-REDEN.

BEminde Leſer, Soo de ſaligh e doorluchtighe ende H. maget *Tereſia* het Ordre van de ongeſchoide Carmeliten volgens d'eerſte inſtellinge, tot ſoo groote volmaecktheyt ende vierichеyt gebrocht hadde, dat het niet ghereformeert, maer eerſt ingheſtelt ſcheen te ſijn: ende daerom door hare hemelſche leeringe, ende groote ſorgvuldicheyt in veel ſtedē van Spaignien hoe vvel eerſt ingeſtelt, nochtans met ſulcke vaſticheyt verbreyt vviert, dat het alle overcomende ſvvaericheden ende vvederſtant vanden duyuel ende vveerelt veroorſaeckt, vervvinnende ſterck genoech vvas, om in vremde ende verre geleghen rijcken verbreydt te vvorden: vvant het een groot ongeluck voor de vveerelt ſoude gevveeſt

ſijn, indien deſe opſtaende ſonne Spaignien alleen met haer claer ſchijnende ſtralen verlicht hadde: daerom moeſt oock deſe Heylige ende Seraphique Maeght door haer brandende liefde vãde aerde verheuen, ende als eenen anderen *Elias* naer den hemel varende eenen *Heliſæus* achterlaten, die haeren dobbelen gheeſt geerft hebbende, ende in haer plaets ſtichtende dit heylich Ordre in verre landen ende machtichſte Coninckrijcken van Europa ſoude verbreyden; ende overhandt hebbende ſelver dat ſoude volgen alvvaer het gheſticht vviert: oft emmers met raet ende daet ſoude byſtaen. Waer toe ſy d'Eerw. Moeder *Anna van Ieſus* verkoos, die Godt ſelver lanck te voren, oock eer dit Ordre gefondeert vvas, daer toe verkoſen hadde, vviens vvonderlijck leuẽ, door den Eervv. Pater *Engel Manrrique* generael van *S. Beernaerts* Ordre in't lanck in't Spaens beſchreuen, ende daer naer in't cort begrepen, ick in't Franchois hebbe doen drucken. D'vvelck

ick

ick in onſe Nederlanſche taele oock hebbe vvillen doen, op dat het een iegelijck bequamelijcker mach leſen, ende beter verſtaen: want alle ſoorten van menſchen crachtige leeringhen daer in ſullen vinden, waer door ſylieden tot hunne ſiele ſalicheyt, iaede volmaecktheyt ſeluer ſullen ghedreuen worden. Ick heb dit cort begrijp ghetrocken, ſoo wt d'Informatien, die door den Doorluchtichſten *Nuntius* van ſijne Heylicheyt in Nederlant ende andere Biſſchoppē nopende haer wonderlijck leven, genomen ſijn; als oock vvt verſcheyde verhaelingen van lof baere perſoonen, ende ghetuyghen, die dit ſelver gheſien hebben; in't beſunder wt de verclaringhen van haer Bichtvaders, ende andere menichvuldighe ghetuygeniſſen gerechtelijck afgeleydt, door het beuel vande alder-doorluchtichſte *Infante van Spaignien Iſabel Clara Eugenia* (van hooger memorie) ter wijlen ſy noch leefde, als naer haer doot; ende vanden Eerw. Pater *Steuen van S. Ioſeph*

Gene-

Generael vande ongeschoide Carmeliten in Spaignien int Iaer Sesthiẽhondert dryendertich, den dertichsten Maye. VVaerom niemant vvettige oorsaeck en sal hebben, om te twijfelen vande menichvuldighe wonderlijckheden in dit cort begrijp beschreuen.

APPROBATIO.

DEuotioni & perfectioni promouendæ multum deseruiet si vita V. M. Annæ de Iesu lucem videat. Actum 12. *Decembris anno* 1635.

GASPAR ESTRIX Pleban.
& librorum Censor.

PRIVILEGIE.

PHILIPPVS door de gratie Godts Coninck van Castilien, &c. Hertoch van Oostenrijck, Brabant, Vlaenderen, &c. Onsen beminden ende ghetrouvven Cancelier, ende andere in onsen Raede ven Brabant, justicieren ende onderſaeten die desen sullen sien saluyt. Doen kondt ten versoecke vande eervveerdighe ende beminde in Godt, Priorinne ende Religieusen der Carmeliterssen Discassen tot Brussel, hoe dat vvy de selve hebben gheconsenteert ende gheaccordeert, ghelijck vvy consenteren ende accorderen midts desen, te moghen doen drucken een seecker boecxken, ghenaemt, oft gheintituleert, *d'vvesen*, oft in't cort *d'Leven van de Eervveerdighe Moeder* ANNA *van* IESVS, behoorlijck van den gheestelijcken Rechter gevisiteert ende gheapprobeert; ende de selve te vercoopen ende verdeylen door ons gheheel Brabant door, ende daer-en boven door eenen aldaer ghesvvoren Drucker die hen believen sal, te verkiesen, sonder daer in te misdoen teghen ons, onse ordonancien eñ placcaten. Verbiedende aé alle andere Druckers, eñ Boeckvercoopers, te drucken, oft te conterfeyten t'voorsz. boecxken, oft t'selve elders gedruckt ende gheconterfeyt, te vercoopen in Brabandt, ende over Maese

op

op de ſchade, ende confiſcatie der ſever, ende de amende van tvvelff guldens van elck exemplaer, te verhalen op den ghenen deſe contrarierende. Wy ghebieden u ende bevelen aen een yeghelijck van V.L. ſoo, ende inder voeghen hun aengaet, den ſuppliant deſer teghenvvoordighen vollen conſent ende octroy, om gheruſtelijck te ghenieten ende te ghebruycken, ſonder den ſelven te doen oft te laten gheſchieden eenich beletſel ter contrarien: Want ons alſoo belieft. Ghegheven in onſe Stadt van Bruſſel, den ſeuen-en-tvvintichſten dach der maent November van den Jaere der ghenaeden ſeſthien hondert vijff-en-dertich.

Onderſtont

Par le Roy en ſon Conſeil.

Onderteeckent

I. Cools.

V. M. Anna a Iesv *S. Teresiæ Socia, in Francia et Belgio Carmel. Discalceatarum Fundatrix. Singulari prudentia dono Prophetiæ, cæterisque virtutibus ac miraculis clara, quæ etiam plurima per suam edidit Imaginem. Vixit 76. annis. In Religione vero 51. Et 4. Martij 1621. feliciter obiit.*

Theodor. van Merlen fecit et excud.

EEN CORT BEGRYP VAN HET WONDERLYCK LEVEN VANDE EERW. MOEDER ANNA VAN IESVS

Medehelperſſe vande Heylighe eñ Seraphike Maghet TERESIA VAN IESVS, Fundaterſſe van haer Ordre in Vranckrijck ende Nederlandt.

HET I. CAPITTEL.

Van haer gheboorte ende jonckheyt.

D'Eerw. Moeder Anna van Ieſus is ghebooren in Spaignien te Medina del Campo den vijf-en-twintichſten van November op S. Cathelijne Maeght ende Marteleresse dagh / in't Jaer ons Heeren vijfthien honderd vijf-en-veertich. Haeren

Vader Diego de Lobera, ende Vrouwe Franchoyse de Torres., waeren van ouden ende bekenden Edeldom seer Godtvruchtich: oversulcx wierden van een iegelijck in groote weerde gehouden; hoe wel sy niet seer rijck en waeren: want de Godtvruchticheyt den Edeldom boven al verceert ende verheft. Godt gheeft dickmaels door verscheyde teecken te kennen / wie hy tot wtstekende Heylicheyt verkiest. Aldus ist onder andere gheheurt met den Heyligen Dominicus, ende S. Nicolaes, alle beyde groote lichten vande Heylighe Kercke. T'selve is oock geschiedt met dit wonderlijck Maeghdeken; welck Godt door sijn onspreckelijcke barmhertigheyt/d'allendighe werelt verleende/als eenen claeren spieghel / waer in alle soorten van menschen claerlijck souden sien / hoe sy moesten leven / om hem te behaghen. Daerom baerde Vrouw Franchoyse dit gheluckich kindt sonder pijne te ghevoelen: d'welck sy nauws ghespent en hadde / als haeren Vader stierf: soo dat sy met Anna, ende Christoffel haeren eenighen sone / sommighe jaeren onder als't dochterken / wedutwe bleef: die daer naer inde Compagnie van Iesvs Religieus wiert / alwaer hy soo volmaecktelijck leefde / dat sijne suster Anna vele jaeren daer naer het Oorde vande ongheschoyde Car-

Carmeliterssen in Nederlandt stichtende/ van daer af hem in Spaignien recht sagh naer den hemel vaeren.

Sy was d'eerste seven jaeren stom ende doof: waerom haer moeder seer bedroeft zijnde/ alle gheestelijcke middelen gebruyckte/ om ghesondtheyt van Godt voor haer te verwerven (hoe wel te vergheefs:) want sijne Goddelijcke Majesteyt door dese stommicheydt ende doovicheydt als voorgaende teeckenen te kennen wilde gheven/ de groote heylicheydt/ waer-inne sy soude wtsteken: daerom sprack sy eerst te seven jaeren/ ende dat subitelijck/ ende volcomentlijck sonder te stamelen; op dat het hooren ende spreken t'samen met reden in haer souden beginnen; ende oversulckx noyt yet soude doen/ sonder te connen verdienen/ ende te weten wat sy dede: daerom was sy van doens af soo wijs ende voorsichtich/ dat t'scheen/ dat sy inde voorgaende jaeren niet soo seer stom ende doof gheweest was/ als ghepeyst ende overleyt hadde/ wat sy haer leven lanck soude doen oft segghen.

Sy ontfinck het H. Sacrament des Vormsels/ niet als een kint/ maer als eene oudtsettighe dochter/ eñ verloos twee jaeren daer naer haer Moeder: waerom sy seer bedroeft/ alleenelijck negen jaeren out wesende/

haeren toevlucht tot onse Lieve Vrouwe namp: die sy als de waerachtighe Moeder van weesen/voor de haere verkoos: ende begost ghelijck eenen jonghen ende vruchtbarighen boom/ d'eerste vruchten van haere jonckheyt/ de Moeder Godts opdraegende/ t'ontdecken eene inghebozen gheneghenthept tot alle godtvruchtighe/ ende deughdelijcke oeffeninghen. Sy en hadde ghelijck eenen anderen H. Tobias ghen ghenuchte in't spelen/ oft andere kinderlijckheden: hoe wel haer moeder altemets beval/ dat sy met spelen haer wat soude vermaecken. Sy sliep alwillens ongemackelijck/ om s'nachts dickmaelder wacker te worden ende de Moeder Godts op haer bloote knieckens met eenen Ave Maria te groeten: d'welck sy soo dickwils/ als sy wacker wiert/ dede/ hoe coudt dat het was/ tot dat sy Religieuse wiert; want sy haer liet voorstaen/ dat haer Godt dickmaelder tot dien eynde wacker maeckte. Waer vt men bemerckt dat dit gelueckich dochterken meer in deughden/ als in jaeren groeyde: want sy van doens af haer selvē de Moeder Godts gheheel ende al opdroegh; cñ de cleyne ghetyden tot haerder eere/ op de bloote knieckens lag: de welcke haer oversulcke niet alleen voor dienerisse/ maer oock voor dochter ontfinck; ende seer feesteerde.

Sy

Sy en was nauws thien jaeren oudt/als sy belofte van eeuwighe suyverheydt dede: d'welck haer Groot-moeder qualijck nemende/socht te beletten/seggende dat naer t'ghevoelen van gheleerde mannen / daer-mede sy haer beraeden hadde / dese belofte van geender weerde en was ; midts sy die te jonck sijnde ghedaen hadde. Waer op dit voorsichtich dochterken rijpelijck antwoorde; dat indien dese belofte haer niet en verbont, om te jonck te sijn ; sy die alle daghen soo dickmaels soude vernieuvven, tot dat den ouderdom haer daer toe verbont : soo verwoondert was sy inden dienst Godts / ende onser Liever Vrouwe/indien cleynen tijdt dat sy Christus Moeder voor de haere verkosen hadde : die sy inde maeghdelijcke suyverheyt immers wilde naervolghen / aenghesien sy dat in treffelijcker deughden/ om haer jonckheydt/ niet en konste ghedoen. Sy benijnde seer d'eenicheyt/ om haer beter tot het ghebedt te begeven : daerom verghde sy haer op de solders / om daer in niet belet te worden; alwaer sy met groote vierichevdt badt. Als sy met haer Groot-moeder sliep / stont sy 'snachts op / om Godt te bidden ; d'welck die merckende / haer belaste te comen slapen; dat sy door ghehoorsaemheyt dede / hoe wel corts daer naer stillekens opstaende/ ghheel

nachten in't ghebedt overbracht. Soo wanneer de Grootmoeder haer eenen vastendach van devotie toe-liet / voeghde sy daer noch meer andere by / volghens haere devotie: van soo jonck af beginnende heylighe ghenuchten en smaeck inde pijnelijcke wercken ende verstervinghen te vinden.

Soo dan de Groot-moeder merckte / dat haer Godtvruchtighe Nichte dese ghelofte ghensins en wilde afgaen / begost sy groot houwelijck goet te vergaderen / om haer te houwen: want sy wel wist / dat haer veel treffelijcke Edelmans / om't goet / Edelboom / uytnemende schoonheyt / ende andere natuerlijcke gaven ten houwelijck souden heyschen / ghelijck het oock ghebeurde: want sy nauws veerthien jaeren oudt was / als sy van veel persoonen ten houwelijck versocht wiert. D'welck dese suyvere Maeght merckende / ende wel wetende / dat haer schoonheyt seer aenlockte; om 'tselve daerom soo veel als't moghelijck was te beletten / waste haer aensicht ende handen met koudt water / ende ghinck soo versch ghewassen inde sonne staen / om door de hitte verbrant / ende mismaeckt te worden. Soo nochtans Godt Almachtich dit niet toe en liet / wiert sy even seer totten houwelijcken staet verbolght; oversulcks sloot sy vastelijck Medina te verlaten /

laten / ende onder 't doeckſel van haer Vaders vrienden te beſoecken / naer Placencia te gaen / ende tot dien eynde haren Oom t'ontbieden / die 't ſelve de Groot-moeder ſoude voorhouden / eñ oorlof daer toe verwerven. D'welck verkreghen hebbende / ſy met groot ghevoelen vande heele ſtadt / in't beſonder van haer Groot-moeder / ende hupſghenoten / als eenen anderen Abraham het Vaderlandt verlatende / met haeren Oom / ende Broeder / naer Placencia vertrock : alwaer ſy ſoo wel als te Medina ten houwelijck verſocht wiert; want ſoo ſy haer natuerlijcke gaven altijdt mede droegh / wiert ſy over al vervolght : waer af nochtans den barmhertighen Godt / die ſijn uytvercoren noyt en verlaet / deſe ſuyvere ſiele verloſte. Want ſy ſoo beroert wiert door de doodt van een van haer vrindinne / die ſy ſeer beminde / ende van d'Edelſte van Placencia, ſchoon / jonck / rijck / ende ſeer behaeghlijck was ; dat ſy haer liet voorſtaen / dat ſy tot dien tijt toe Godt alleen niet ghedient / maer oock ſeer ondanckbaer ghe weeſt hadde : ende ſloot overſulcks vaſtelijck van cleederen te veranderen / ende niet te draghen naer t'ghene men ſegghen ſoude : d'welck een ſteen / daer vele over vallen / oock die naer de volmaecktheyt trachten. Soo dan op Sinte Niclaes dach in haer Groot-moeders huys een

bancquet was / waer op alle de principaelste vande stadt ghenoodt waren / vertrock sy haer alleen in een camer / ende snede haer eyghen hayr af / bedeckende het hooft met eenen slechten doeck / aendoende een kleedt van grof laken / ghelijck een gheestelijcke Dochter: ende quamp alsoo over tafel / op dat een yeghelijck soude sien / dat sy Godt haeren Bruydegom alleen wilde dienen. Corts daer naer zijnde ontrent sesthien jaeren oudt / beloofde sy in een Clooster te gaen / alwaermen de Goddelijcke Majesteyt mette grootste volmaeckthcyt / naer haer duncken / was dienende / ende namp vastelijck voor haer / soo lanck als sy leven soude / haer selve nerghers in / ghenuchte oft ghemack aen te doen buyten Godt; d'welck sy ontrent t'sestich jaren lanck ghduerighlijck onderhiel. Veel Godtvruchtighe / jae volmaeckte personen souden oock in't leste van hun leven eenen schroom hebben / van alleen t'overleghen / jae t'overpeysen t'ghene dese cloecke Maeght van haer sesthien jaeren af / tot dat sy stierf / wesende meer als vijf-en-seventich jaren oudt / ghduerichlijck onderhiel.

HET

HET II. CAPITTEL.

Hoe ſy Gheeſtelijcke Dochter zijnde haer droegh ende onder de ghehoorſaemheyt van eenen Biechtvader ſtelde.

SOo deſe Godtvruchtighe Maeght Anna oock naer het uytwendich de werelt hadde verlaten; wilde ſy noch volmaeckter leven / ende verkoos daerom uyt vele andere treffelijcke Paters vande Compagnie van Ieſus, voor haren Biechtvader Pater Petrus Rodrigez, een man van wonder ſtrengh leven / groote volmaecktheyt eñ ſeer herbaren in de ſielen te vervoorderen; op dat hy haer ſoude onderwijſen/ende teghens d'opſtaende perijckelen behoeden: ſtellende haer gheheel onder ſijn ghehoorſaemheyt / hem verclarende haren inwendighen ſtaet / roep / beloften/ ende voornemen;ende ſeyde/ dat ſy bereet vvas, ghelijck d'aerde om ghebouvvt te vvorden metten ploech van mortificatie; hem daerom met grooten yver badt, dat hy uyt haere ſiele alle ſonden, ende onvolmaecktheden ſoude uytroeyen; ende daer inne alle deughden planten: dat hy overſulcks Godt rekeninghe ſoude gheven,

indien hy t'selve niet en dede; midts sy bereedt was in alles hem ghehoorsaem te zijn.

Desen heyligben Man ghepraempt zijnde door haere vierighe ende waerachtighe begheerte / namp gheheel tot sijnen laste de gheestelijcke verhoorderinghe van dese suyvere sicle: maer alsoo hy gheen sonden / oft quade ghenceghentheden in haer en bevondt (d'welck hy daer nacr ghetuyght heeft) begost haer in alle deughden te oefferen / waer in sy soo wonderlijck toenamp / dat sy in seer corten tijdt tot eene uytstekende volmaecktheydt ende wonderlijcke manieren van leven quam.

De pijnelijcke wercken / daer inne sy haer oeffende / waeren seer menighvuldigh ende swaer. Sy droegh onder haer cleederen / die seer slecht waren / een hayren cleedt; d'welck sy volgens den tijt met andere die seer hardt ende van bleelt ghemaeckt waren verauderde / ende seer bebloet uytdede. Sy geurde haer met een yserc keten / ende droegh oock om haer armen ende het dickste vande beenen seer scherpe ketenkens; die sy soo vast sloot / datter het bloedt uyt bloeyde: waer van sy de littecekenen haer leesdaegh langh behiel.

Sy droegh op haer borst een houten Crups / waer in meer als vijftich scherpe pinnen

pinnen waeren: dieſghelijcks op den rugghe oock een van bleck / dat ghelijck een raſpe doorſlaghen ſoo groot was / dat het by naeſte den gheheelen rugghe bedeckte: waer mede ſy ghemeynlijck / hoe coudt dat het was / op een bert ſliep / oock dickwils mette armen cruysghewijs uytgherecht: d'welck ſy daeghs met een matraſſe bedeckte; waer inne alle haere pijnelijcke inſtrumenten verborghen waren. Sy en ſat noyt ghemackelijck / dreeſende hier door haer ſelven oock eenich ghemack aen te doen / ende kaſtijde daghelijcks haer lichaem met ſoo grouwelijcke diſciplinen / dat ſy ghedwonghen was cozck ende ſchorſſen van boomen in haer camer te leggghen / die het bloet uyt haer lichaem bloeyende ſouden in-trecken / op dat het niemant en ſoude mercken: d'welck ſy haeren Bruydegom ſchanck / die 't ſijn voor onſe ſalicheyt ſoo overvlocdichlijck hadde uytgheſtort.

Sy baſtede ſeer dickmaels / ende nam ſoo behendichlijck altijdt het ſlechtſte dat op de tafel was / datmen 't niet en conde mercken: d'welck ſy door andere menghelinghen ſoo onſmackelijck maeckte / dat ſy lichtelijcker te water ende te broode ſoude ghevaſt hebben / als 't ſelve te eten: want ſy ghemeynlijck water in alle de ſauceen dede / onder 't doeliſel

dat

dat die te dick oft te gheſouten waeren; ſoo dat het eten haer oock ſeer pijnelijck was. Sy en dronck maer water/ ende dat met ſoo groote matichept/ dat ſy haeren dorſt in veel jaeren nopt en verſloegh; want ſy van dincken ophiel / ſoo wanneer het haer wel ſmaeckte. Om in cort te ſeggen / ſy at ende dronck alleen om het lichaem t'onderhouden; niet om den honger/ oft dorſt te verſlaen. Sy en at van Wittendonderdagh af tot Paeſchdagh toe niet met allen; ende ginck die dy dagen oock berrevoets / om Chriſtus in ſijn lijden te verghelſchappen / ende dat van haer vijfthien jaeren af: welcke devotie hem ſoo aenghenaem was / dat ſijne Goddelijcke Majeſteyt haer 't ſelve / oock in't openbaer/ verghelde; op eenen Goeden Dijdach ſoo wanneer ſy het cruys cuſte / ende aenbadt/ wiert ſy inde teghenwoordicheyt van haeren Biechtvader/ ende meer andere perſoonen/ die alſdoen inde kercke waren/inden gheeſt opghetoghen/ende bleef alſoo een wijle tijts in Godt verſtonden.

Sy hadde ghecſette uren tot het ghebedt / ende las de gheeſtelijcke boecken / daer beſt toe dienende/ ende hiel ſekere uren van ſilentie/ waer in ſy overleyde 't ghene haer Godt in't ghebedt gheleert hadde: waer toe ſy haer begaf van t'ſavonts ten neghen uren

totten

totten elfden/oft meer/ende van 'smorgens ten derden totten seven uren toe: soo dat sy maer vier uren en sliep. Ende een groot deel banden voornoen was sy inde Kercke; diesghelijcks brocht sy oock oock een groote partije banden achternoen in't gasthuys / alwaer sy in alles ghelijck een meysen / jae als een slave/de sieken diende/ ende verkoos altijdt die d'alderschroomelijckste wonden hadden. Onder andere stont sy een arme vrouwe bij/wiens melaetsheyt soo grouwelijck was / datter niemant en dorste bij comen; die sy dies niet teghenstaende sommighe maenden lanck seer blijtelijck in alles dienste/ al was sy seer weeck van maghe / ende ghenepght tot opworpinghe / seyde nochtans/ dat sy t'selve alsdan niet en ghevoelde. Daer-en-boven diende sy aen een van haer nichten/ die subitelijck door Godts ghehenghenis oock melaets wiert; op dat sy volghens haer Godt veropenbaert hadde ghelegenthept soude hebben/ om haer in wercken van barmhertichept t'oefenen: die sy oversulcks met soo groote neerstichepdt / ende liefde was dienende/ al oft het Christus selver gheweest hadde: ende en liet niet toe dat iemant vande meysens inde camer van dese sieke quam / om die te dienen / want sy 't selve alleen dien gheheelen vasten dede: ten

eynde

eynde vanden welcken haere Nichte ghenas / sonder eenich lit-teecken van dese melaetsheydt te behouden / oft haer sieck-meestersse in't minste te besmetten. De reste van den dagh brocht sy over met eenighe fraeyicheyt van borduersel/corporalen / oft dierghelijcke dinghen voor d'arme Kercken te maecken/ oft naeydde/oft vermaeckte de cleederen vande armen / die sy naer haer vermoghen seer toeghedaen was / ende verweckte haer Groot-moeder / ende Oom om aelmoessen te gheven aen die aende deure quamen; seggende aen hare Nichten/ende Meysens/ die met haer handtwerck maeckten: Laet ons, die niet te gheven en hebben, eenen Ave Maria voor hen lesen, ter vvijlen ons Groot-moeder ende Oom aelmoessen uytreycken; op dat Godt de herten van d'andere vvil raecken, om hen yet om Godts vville te gheven.

Sy hiel in groote weerde alle gheestelijcke persoonen/ houdende voor besonder gheluck die erghens in te moghen dienen: d'welck sy dede van dat sy eerst reden begost te ghebruycken/ ende haer leven lanck onderhiel. Sy bewees haer Nichten d'eerbiedinghe/die sy volghens hunnen staet ende ouderdom schuldich was: ende maeckte soo grooten werck van Maria de Lobera haer outste Nichte/ dat sy altijdt haer voeten kuste / soo

wan-

wanneer ſy haer riep / om ter tafelen te comen: ende vertrock haer dickmaels alleen met Maria de Cabrera, de jonckſte van haer Nichten/die waerſchouwende/dat ſy in haer wercken/ lacchen / ende eten matigher moeſte zijn / met noch andere dierghelijcke vermaninghen: ende ſeyde onder andere redenen/ datmen niet ſoo veel en moeſt eten om den honghер te verſlaen als om het lichaem t'onderhouden: dat ſy oock ſeer matich moeſt zijn in't ſpreken / want de jonghe dochters toe ſtont te ſwijghen / tot dat ſy ghevraeght wierden. Deſe voorſichtighe Anna was in alles ſeer ghеſtichtich/ende wiert overſulcks van haer Ouders met het gheheel huyſghеſin (waer in dertich perſoonen waeren) in ſoo groote weerden ghehouden/ dat het jonck volck ſpelende/ende hen vermaeckende/ haer ſiende comen / ſeyden; Vrouvve Anna de Lobera comt. ende lieten terſtonts het ſpel ſtaen; d'welck oock eertijdts metten Heylighen Bernardinus ghebeurt is.

HET

HET III. CAPPITTEL.

Van haer verstervinghen, ende hoe Christus haer die verghelde.

GHelijck de lichaemelijcke spijse het lichaem meer onderhoudt ende versterckt / hoe die crachtigher is; aldus soo wordt oock de siele door het hoochweerdich H. Sacrament des Autaers hare waerachtighe spijse beter ghevoeydt ende versterckt; d'welck de Godtvruchtighe Anna wel wetende / Sondaeghs / ende sommighe Feestdaghen vande Heyligben / die sy devotie droegh / te biechten ende t'onsen Heere gonck met soo groot berouw / ende overvloedicheyt van traenen / al oft sy de meeste sondersse van de werelt hadde ghevveest: hoe wel haeren Biechtvader Pater Petrus Rodrigez ghetuyght / dat hy in seven jaeren / die sy aen hem biechte (te weten van het achthienste tot het vijfentwintichste; waer in wy in't meeste perijckel zijn van Godt te vertoornen) in haer gheene groote dagelijcksche sonden ontdeckte; ende oock dickmaels gheen materie en vont / om haer d'absolutie te geven. Door dese teerichevdt ende suyverheydt van conscientie

ſcientie groeyde wonderlijck in haer de devotie tot het hooghweerdich H. Sacrament des Autaers: d'welck dē dupvel benijdende/ haer dickmaels met verſcheyde ſchroomelijcke figueren in ſulcker voeghen quelde/ dat sy ghedwonghen was inde camer van haer Nichten te gaen / om gheſelſchap van haer te hebben / onder het deckſel van 's morghens vroegh op te ſtaen / ende t'ſamen ter Heyligher Communie te gaen; want sy ghemeynlijck 's avonts / ende 's nachts te voren meeſt ghequelt wiert. Sy ontfinck ghemeynelijck op den dach als sy t'onſen Heere ginck groote gratien; dickmaels wiert sy inden gheeſt opghetoghen/ende bleef alſoo met Godt vereenicht: eens onder andere / ſoo sy d'ablutie / oft wijn naer de Communie ſoude nemen/ ſtiet sy dien om verre ſonder te weten wat sy dede: d'oorſaecke daer van was/ dat sy alſdan inden gheeſt opghetoghen/ haer voor het oordeel Godts vondt: d'welck sy daer naer haren Biechtvader te kennen gaf/ ſoo wanneer hy haer om deſe onvoorſichticheyt beriſpte. Aldus voorquamp Godt Almachtich door ſyne gratie deſe uytvercoren ſiele/ ende ghebenedijde ook in't gheeſtelijck het huyſgeſin van haer Groot-moeder / gheliick hy eertijts dat van Laban, om den Heyligben Patriarch Iacob ghebenedijt hadde.

Haren Broeder Christoffel de Lobera wiert Jesuit/ een van haer oudtste Nichten/ te weten Maria de Lobera wiert Geestelijcke Dochter / ende namp: oock Pater Petrus Rodrigez voor haren Biechtvader. de dienstboden selver beterden hun leven/ waer upt men opentlijck merckte / hoe crachtich het goet exempel is.

Soo dan Pater Petrus Rodrigez dese Godtvruchtighe Dochter tot alles berepdt vont/ jae van haer ghepraempt wiert / dat hy haer in alles soude oeffenen ende versterven / dede hy haer upt wercken teghen d'eyghen gheneghentheden / hoe wel sy gheen quade en hadde. Sy was seer voorsichtich/wijs/ende eerbaer; oversulcks beval hy eens / dat sy ghekleedt ghelijck een Meysen / met eenen korf naer het vleesch-huys soude gaen: d'welck sy ginck doen / indien hy het haer niet en hadde verboden / als sy op den dorpel vande poorte was/om upt te gaen. Op eenen anderen tijt belaste hy haer de peerden upt eenen eemer te drincken te gheven alsser treffelijck besoeck in haer huys was ; d'welck sy volghens 'tghebodt van haren Biechtvader dede. Soo sy de spijse behendichlijck / ende met goede gratie over tafel snede / beval hy dat sy op d'aerde soude eten / soo wanneer daer vele vremde persoonen ghenoot waren : d'welck

sy

ſy dede / ſeggende (om 't ſelve te bedecken) dat ſy om de pijne van haer maghe op d'aerde bleef ſitten / in welcke mortificatie hy haer dickwils dede oeffenen. Sy was ſeer net / ende ſagh gheerne dat alle d'andere oock ſulcks waeren: Soo dan den Biechtvader haer beſoeckende merckte dat ſy qualijck namp / dat een vande Meyſens met eenen buyten beplackten rock aende camer-deur quamp / belaſte hy haer dien aen te doen / ende twee jaeren ghedurighlijck te draghen / die ſy volghens het ghebodt vanden Biechtvader dien ſelven avondt aendede; hoe wel hy haer 'ſanderendaeghs belaſte den ſelven wederom uyt te doen / maer het ſacrificie van ghehoorſaemheydt was alſdoen volbracht.

Door ſijn bevel kuſte ſy ghelijck een kint / oock in 't openbaer inde Kercke de handen ende voeten van haer twee Moeyen / ſoo dickmaels ſy te biechten ginck; ende badt vergiffenis aen een van haer Nichten / die oock Biechtdochter vanden voorſchreven Biechtvader was / ende door ſijn bevel elcke reyſe haer eene kaeckſmeet gaf: d'welck de Godtvruchtighe Anna ſoo verduldelijck verdroegh / al oft het Chriſtus ſelver belaſt hadde. Soo ſy eens aen Pater Petrus Rodrigez ſeyde / dat ſy groot medelijden hadde / als ſy

naer de Vesperen hem de Christelijcke leeringhe sagh doen/want sy haer liet voorstaen dat sy sterven soude / indien men haer belaste het selve te doen : d'welck hy alsdoen onghemerckt liet voor hy-gaen ; maer beval haer sommighe daghen daer naer inde Kercke te comen / alwaer hy de Christelijcke leeringhe inde teghenwoordicheydt van veel volcks dede / ende haer ghewaer wordende bleef staen ontrent daer sy was ; ende ondervraghende nu d'een/nu d'ander/besach haer/ als de kinderen niet wel en antwoordē/ al oft hy haer had willen ondervraghen ; ende seyde/ dat hy wel wist dat daer iemant was die beter soude antwoorden / ende hem tot haer meer keerende eñ besiende seyde ; Seght dan watter af is : ende aldus onderhiel hy haer meer als een gheheel ure in vreesen ende by maniere van spreken ghedurichlijck dreyghende sonder den slach te gheven: waer door Anna in haer selven beroert zijnde begonst beschaempt te worden / vande menschelijcke opsichten/ ende cleyne vrijicheyt des gheests die sy in Godt te dienen hadde ghehadt: oversulcks onsteken zijnde door eenen Goddelijcken yver / ende Godtvruchtighe wraeckgierichevt teghens haer eyghen selven/ badt haeren Biechtvader toe te willen laten / dat sy naeckt over straten soude moghen gaen:

(sonder

(ſonder nochtangs haer eerbaerheyt erghens in te cozt te doen) ende met luyder ſtemmen roepen / dat Godt haer arme ſonderſſe ſoude willen ontfermen / aenghesien hy om haeren wille vanden hemel ter aerde ghedaelt was: want ſy booz een dwaeſe ſocht ghehouden te zijn / op dat een ieghelijck met haer ſoude ſpotten ; d'welck hy nochtangs niet toe en liet / oft dooz vreeſe van eenighe ydele glozie / hoe wel ſy die ganſch haette ; oft om dat ſy ſelver deſe verſterbinghe verkoos / die ſoo veel te clepnder ſoude zijn / hoe haeren eyghen wil daer meer mede ghemenghelt was: daerom beval hy Maria de Lobera haer oudtſte Nichte / dat ſy haer in alle verſterbinghen ſoude oeffenen / ende aen Anna die in alles ghehoozſaem te zijn. Deſe Nichte oeffende Anna in verſchepden ende ſwaere mozticatien : onder andere ſoo wanneer veel volcks inde Kercke was / alwaer deſe Godtvruchtighe ſiele Godt aendachtelijck badt / gaf ſy haer twee grouwelijcke kaeckſmeten / inde teghenwoozdicheydt van al die daer waren ; ſegghende met luyder ſtemmen / hoe ſy met ſoo groote verſtroptheyt den almoghenden Godt dozſte aenbidden: waer in deſe vierighe ſiele haer niet en onſtelde / maer vallende plat ter aerden / kuſte met groote ootmoedicheyt de voeten vande ghene die haer ghe-

slaghen hadde: d'welck Christus soo aenghenaem was / dat hy hem in sijn menschelijcke ghedaente aen haer terstont veropenbaerde ende leyde sijn ghebenedijde handen soo op haer kaecken / als op den mont / tot vergeldinghe / dat sy de voeten van die haer gheslaghen hadde / was kussende; ende haer vander aerde opheffende een wijl tijts seer minnelijck aensagh / waer nae hy sijne Goddelijcke benedictie haer ghegheven hebbende / verdween; laetende dese gheluckighe siele in sijn liefde ghesmolten / ende soo vol van inwendighen troost / dat sy daer naer gemeynelijck seyde / dat het onmoghelijck was uyt te spreken de blijschap ende soeticheydt / die sy alsdoen ghevoelde: dat oock van doens af in haer vermeerderde de begheerte van Godt noch ghetrouwelijcker te dienen; aenghesien hy 'tselve soo mildelijck vergelt; dat sy oock om soo grooten goedt te ghenieten / als 't is hem te sien in sijn menschelijcke ghedaente / voor wel besteet gaf alle de mortificatien / ende pijnen / die sy tot doens toe hadde gheleden / ende haer leven lanck soude moghen comen te lijden; hoe wel die selve soo menichvuldigh ende swaer souden zijn / als een menschelijck lichaem soude connen verdraghen. Hier uyt blijckt hoe aenghenaem dat Godt is de versterbinghe sijns selfs; ende boven al

verloo-

verloochheninghe vanden eyghen wil onder de ghehoorſaemheydt.

HET IV. CAPITTEL.

Van hare uytvvendighe vvercken van bermhertigheydt, vertreck naer Auila om Religieuſe te worden, ende hoe haer oock Chriſtus den heelen wech gheleydde.

HOe het landt meer ghemeſt ende beter ghearckert wordt / hoe het rijper ende ſchoonder vruchten voortbrenght: alſus oock hoe de ſiele door de ghehoorſaemheydt haer oprechte vertichept meer ghemeſt / ende door de verſterbinghen meer doorſneden wort / hoe die vruchtbarigher is in treffelijcker deughden voorts te brenghen/niet alleen tot haren profijt/maer oock tot bystant vanden eben naesten. Maer in deſe voorſichtighe Anna ſoo wonderlijck verhoorderde / dat sy niet alleen in haer huys / maer oock de gheheele ſtadt door ſeer ghecacht wiert/ſoo dat sy veel vermochte / ende grootter gheleghenthept hadde/om een ieghelijck niet alleen door haer ghebeden; maer oock metter daet bij te ſtaen / alle quaet te beſchudden ende 'tgoet te

vermeerderen: d'welck sy dede. Soo sy de armen altijt seer toeghedaen / eens wiste dat ter vijf kinderen waren / die in't hardste vanden Winter / niet anders en hadden / als wat stroy om op te slapen; sondt sy terstont van haren huyse twee matrassen / met 't ghene daer toe van noode was: d'welck sy dickmaels dede / soeckende d'arme lieden / ende die versiende van 'tghene sy van doen hadde: die soo eerlijck van herten waeren dat sy hunnen noot niet en doorsten te kennen gheven / dede sy d'aelmoessen aende deure legghen / sonder te verclaeren / wie die sont; oft wel seyde / dat het eenighe restitutie van goet was / waer door sy behendelijck maeckte / dat sy het sonder schaemte ontfonghen. Sy trock veel vrouwe persoonen upten quaden staet / daer sy in waren / tot een beter leven; ende behoedde die schoon ende edel waeren van haer door armoede tot quaet te begheven. Sy verloste door het credit / dat sy hadde eenen man tergalghe verwesen: ende eenen anderen die in haer huys met een bloot rappier inde handt ghevlucht quamp / om de justitie t'ontloopen; 't selve hem afnemende in eenen oven bergh de / ende alsoo vande justitie verloste.

De liefde tot haren even naesten was soo groot / dat sy verdiende / dat haer Godt dickmaels aenstaende ongheluckken veropenbaerde /

baerde / op dat ſy henlieden daer van ſoude waerſchouwen ende behoeden. Soo ſy eens aende venſter van haer camer ſtont / ſagh ſy eenen man met een pack gheladen daer teghen over ſitten; ende ſeyde hem / dat hy van daer ſoude gaen; d'welck hy niet en wilde doen: waer dooz ſy 't ſelve ſoo dickmaels herſeyde / ſonder nochtans te segghen / reden waerom / dat hy ten leſten doorginck; waer naer terſtont eenen blixem viel op de ſelve plaetſe / daer hy van te vozen gheſeten hadde; die hem ſonder twijfel ſoude verſlaghen hebben / had hy daer blijven ſitten. Sy belette oock een heymelijck ghevecht / d'welck haren Oom op handen hadde / dat volghens ſijn eyghen belijdeniſſe niemant en koſt weten; ten waere boven-natuerlijck. Sy verloſte de ſtadt van Placencia die in groot perijckel was / dooz een heymelijck verraet; d'welck den ſelven dagh ſoo wanneer daer een ſteeckſpel ſoude gheſchieden / moeſt volbzocht wozden / hadde ſy dat niet heymelijck dooz den Biſſchop der ſelver ſtadt doen beletten: want daer naer dooz nauwe onderſoeckinghe bevonden wiert / dat de huyſen vande groote merckt / alwaer dit ſpel moeſte gheſchieden / doorgraven / ende met tonnen van poeyer / ende lontcoozden ghevult waeren / d'welck ghenoeghſaem was / om die altemael met het

volck daer vergadert / te doen inde locht springhen. Hierom wiert sy van een ieghelijck daer soo ghe-eert / datmen haer de Coninginne der vrouwen noemde: waer door soo den duyvel met ghedachten van hoovaerdije haer becorende / inblaesde / dat sy soo wel Coninginne in haer huys / als de waerachtighe Coninginne in't hof was / dat sy oock mette selve eerbiedinghe ghelijck een Coninginne in't paleys ghedient wiert ende aen haer maer en hiel / soo ghecleedt / ende ghetracteert te zijn / ghelijck een waerachtighe Coninginne; want sy sulcks in haer huys was / wederstont sy den inblaser vande ydele glorie / door dese becoringhe haeren Biechtvader te kennen te gheven / ende met synen orloof haer dienstboden aende tafel te setten ende te dienen / alleenlijck etende 't ghene haer overschoot / d'welck sylieden door haer bevel haer toe wierpen ende gaven. Daeren-boven wiert sy hier door indachtich / hoe sy Godt belooft hadde Religieuse te worden: soude oock 't selve terstont volbrocht hebben / had sy te Placencia een soo volmaeckt ende strengh Clooster ghevonden / ghelijck sy socht: d'welck sy oversulcks haeren Biechtvader ende Richte te kennen ghevende / ende verscheyde Gheestelijcke middelen tot dien eynde ghebruyckende Godt badt / dat hem

soude

ſoude ghelieven haer te verlichten / ende tot volbrenginghe van deſe ghelofte te helpen: waer toe ſy oock vele bevaerden dede / naementlijck t'Onſer Liever Vrouwe vande ghebeerchte / een ure buyten Placencia ghelegghen; welcken wegh ſy ghemeynelijck berrevoets ginck / ende mits dien den ſelven ſeer moeyelijck was / berſten het bloet uyt haer voeten op veel plaetſen: d'welck ſy ſoo behendelijck bedeckte / dat die met haer waren / 't ſelve niet en conden mercken. Soo ſy nochtans dit ſoo haeſt niet en verkreegh / ende de gratie Godts in haer geduerichlijck werckte / docht haer van gheender weerden te zijn / al 't ghene ſy tot dien tijt toe ghedaen hadde: d'welck ſy noch meer ghevoelde / ſoo wanneer ſy aenſagh Chriſtus vanden hooſde af / totte voeten toe doorwont; ſocht daerom eenighe ſieckte om ſijnder liefde te lijden / hoe wel ſy die van Godt niet en doorſte verſoecken alleenlijck om niet te weten / oft het ſijnen Goddelijcken wil ſoude zijn. Soo ſy dan eens inde Kercke was / wiert ſy met ſoo ſware ſieckte bevanghen / datmen haer nauwelijcks en conde t'huys leyden: alwaer den Doctoor ontboden zijnde / te kennen gaf / dat ſy in dootsnoot was: d'welck deſe Godtvruchtighe ſiele beſonderlinghe ghevoelde / om dat haer inviele / dat deſe ſieckte eene

straffe

straffe Godts was / midts dien sy haer belofte soo lanck hadde uytgheselt : daerom badt sy hem hertelijck een jaer tijts te willen verleenen / om die te volbrenghen : maer den barmhertighen Godt die haer in dootsnoot hadde laten vallen / om tot grootter vierichheyt te verwecken / verloste haer van dit perijckel / hoe wel dese sieckte in een vierdaeghsche coortse verandert / haer de reste vanden Winter duerde: ende voeghde daer-en-boven dat haren Biechtvader Pater Petrus Rodrigez alsdoen nae Toledo versonden / voor haer vande Heylighe Teresia onder de ongeschoode Carmeliterssen plaetse verkreegh / die door den gheest van prophecie haer selver schreef / dat sy haer gheerne voor Religieuse ontfonck / hoe wel niet soo seer voor ondersate / als medehelperesse / nopende de stichtinghe : dat sy daerom een van haer Conventen om te cleeden / soude verkiesen ; hoe wel sy nochtans liever hadde / dat sy in dat van Auila soude comen / alwaer sy alsdoen / Prioxinne was : ende oversulcks terstont soude ghenesen / ende comen soo haest als't moghelijck ware. Desen brief veroorsaeckte sulcke blijschap in Anna, dat sy terstonts volcomentlijck ghenas ; ende haer inde Religieuse ghehoorsaemheyt oeffende / eer sy het oude aenghenomen hadde ; Godt danckende in verschepde

ſcheyde manieren van dit uytnemende weldaet/hoe wel deſe vreught niet lange en duerde: want ſy corts daer naer deſen brief overleggende / ende bemerckende d'eere die de Heylighe Tereſia haer bewees / met te seggen/dat ſy haer niet ſoo seer voor onderſaet/ als medehelperſſe vande fundatien en ontſinck/begoſt door ootmoedicheyt seer te vreesen / oft ſy tot dit ordre van Godt gheroepen was/oft niet: d'welck ſy nochtans altemael ſoo aen haren Biechtvader / als Pater Petrus Rodrigez te kennen ghevende / volghens hunnen raet/verwierp: ende namp vaſtelijck voor haer Carmeliterſſe te worden/ſchrijvende aende Heylighe Tereſia, dat ſy ſoo haeſt als't moghelijck ware / in't Convent van Auila ſoude comen om te cleeden.

Soo ſy dan op Sint Anna dagh ſoude vertrecken / gonck ſy met haer Nichte in een camer/ alwaer deſe ſoude uytſchrijven eenighe brieven vanden gheleerden Doctoor Auila, met ſommighe gheeſtelijcke onderwijſinghen / die Pater Petrus Rodrigez in't gheſchrift / aende Godtvruchtighe Anna ghegeven hadde: waer toe ſy vier blaederen pampiers hadde mede ghebrocht/met een keerſſe/ die tot middernacht conſte dueren. De Nichte begonſt te ſchrijven/maer ſoo ſy groote letteren / ende verre van een ſchreef / vijf blade-

ren

ren pampiers beschreef/hoe wel sy maer vier en hadde niede ghebroght ; ende was daer mede langher besich / als sy wel meynde/ te weten/tot smorghens toe:welck nochtans niet teghenstaende/ sy de vier bladeren pampiers wit/ende onbeschreven bonden ende de keerse / die maer totten middernacht en conde branden/ duerde tot smorghens toe/ wanneer die soo gheheel was / tot op den stont/ datmen die ontsteken hadde. Met sulcke teecknen bevestighde Godt den roep / oprechte meyninghe ende begheerte van syne ghetrouwe dienerse.

Den dagh van Sint Anna ghecomen zynde / vertrock sy haer tot 'sachternoens ontrent segs uren in haer camer (want om de groote hitte vande sonne / die alsdan te Placencia seer crachtich is / voor den avondt niet en conste reysen) ende badt Godt / dat hem soude ghelieven haer syn benedictie te gheven / ende te ghelepden / indien dese reyse tot synder glorie was ; ende die te beletten/ waert saecke hy daer voor niet en soude ghedient wesen. d'welck syne Goddelijcke Majestept dede ; ende haer veropenbarende / seyde/ dat het synen wille was ; ende haer soude ghelepden. Anna aldus in het ghebedt met Godt vereenight / vergat / dat het tijt was om te vertrecken ; oversulcks quamen haer

Nich-

Nichten/om haer te haelen; maer bleven eer ſy de doze vande camer open deden verbaeſt van het licht / dat gheliick eenen claerſchijnenden blixem (hoe wel langher duerende) daer uyt blickte / ende incomende vonden haer met ſoo groote claerſchijnenthepdt omringhelt / dat die gheliick een ſonne de gheheel camer verlichte. Anna hoozende het ghercucht van haer Nichten/ quamp haer te ghemoet/ ende met een blije ghelaet haeren afſcheyt nemende/ſeyde aen haer oudtſte Nichte; Suſter: (want ſy malkanderen alſoo noemden) en weent niet; maer looft Godt/ want ghy my haeſt ſult volghen / troost onſe jonghe Nichten/want Godt haer haeſt altemael verſien ſal. D'welck alſoo gheſchiedde: waer naer ſy ozlof nemende van alle de ghene / die daer teghenwoozdigh waren /vergeſelſchapt met haren Oom ende dienſtboden / van Placencia vertrock ſonder haer Nichten / die om de doot ende den rouw van hun Gzoot-moeder t'huys bleven. Sy beſocht in't vooz-bygaen / vooz de leſte reyſe Onſe Lieve Vzouwe van het ghebercchte / die ſy altijt ſeer toeghedaen hadde ghebeeſt.

Soo ſy dan de reyſe verbolghde / voeghden hem by haer op den wech eenen ſchoonen jongelinck (naer dat 't ſcheen ontrent dertich jaren oudt) van een treffelijck ende ſoet we-

ſen;

sen; hoe wel seer armelijck ghekleedt / verscheurt / ende op sommighe plaetsen naeckt; die in d'een schouder / ende den arm seer ghequetst was / die haer knechten met woorden / ende wercken qualijck tracteerden / ende met sweepen / daer hy bloot was / sloeghen / meynende dat het eenen deughniet / oft landtlooper was: d'welck hy sonder te klaghen verduldichlijck verdroegh; ende Anna sterlincks besagh sonder te spreken; hoe wel hy stil swijghende haer veel inwendich te verstaen gaf: waer naer eenen treffelijcken ouden man / inde ghedaente van eenen Schaepherder quamp / die de dienstboden met eene soo vreeselijcke stemme / dat sy daer van verschrickten / berispte van het onghelijck dat sy desen Jonghelinck aendeden: waer naer sy terstonts alle beyde verdwenen. De Godtvruchtighe Anna seer qualijck nemende / 't gene de knechten met desen Jonghelinck ghedaen hadden / dede hem door medelijden soecken / om een kleedt te gheven / ende de knechten vergiffenis doen bidden; maer en consten dien nerghens vinden / hoe wel sy hem alleen daghelijcks was sende / die haer sonder spreken ghedurighlijck met merckelijcke liefde besagh. Soo sy te Auila quamen / ende naer 't Convent vande ongheschoyde Carmeliterssen vraeghden / saghen sy wederom altemael

altemael desen Jonghelinck op den hoeck van een straete/waer van hy Anna meer sterlincks besagh als van te voren; soo dat door dit ghesicht in haer siel subitelijck verbelt wiert/al 'tghene Christus voor haer gheleden hadde/met 'tghene hy wilde dat sy voor hem soude lijden; hoe sy hem oock om volmaeckter naer te volghen alle creaturen moest afgaen; met noch meer andere diergelijcke verbeeldinghen ende ghepeysen / die soo crachtich ende levendich waren / dat sy oock veertich jaeren daer naer in Nederlandt wesende/ de Religieusen seyden / dat dit ghesicht in haer siele soo ghedruckt was / dat sy het gheensints en conde vergeten: d'welck niet te verwonderen en is/aenghesien desen Jonghelinck Christus selver was; ghelijck sy terstont daer naer in't Convent van Auila bevont / alwaer de Heylighe Teresia Christus aende colomne in een binnen-capelleken van 't Clooster hadde doen schilderen / volghens eene veropenbaringe haer in't Clooster vande menschwordinghe Christi gheschiet/eer sy d'Ordre reformeerde; die heel en al den Jonghelinck vergheleeck/ die Anna op den wech zijnde/ kende dien/ Christus gheweest te zijn. Waer uyt men claerlijck merckt / hoe waerachtich Godt in sijn beloften is/ aenghesien hy Anna, soo ghetrouwelijck volbrocht

'tghene hy haer vijf daghen te voren te Placencia beloost hadde.

HET V. CAPITTEL.

Van haer proef-jaer, professie, ende hoe sy die doende inden gheest opghetoghen wiert.

GHelijck die den Eenhoren jaghen, stellen naer 't segghen vande Naturalisten een Maeght op den wegh / alwaer lanckx dien sijnen vlucht ijs nemende / ende in wiens schoot ghejaecht zijnde / loopende ghevanghen wordt; soo heeft oock Christus dien hemelschen Jagher sijne ghebenedijde Moeder ende Maghet Maria op dese werelt voor toevlucht van alle menschen ghestelt / door wiens liefde Anna ghejaecht zijnde / haer inden schoot van dese heylighe Maghet / te weten d'oore vande onghescheyde Carmeliterssen wierp / om tot de volmaecktheyt te gheraecken / daer toe Christus haer jaeghde, ende overmidts t'Auila ghecomen zijnde / sy terstonts het habijt van het voorschreven oorde aennamp den 1. Augusti / wesende den Feestdagh van Sinte Peeters banden, in 't jaer vijfthienhondert seventich / tot wien sy groo-

te

te devotie droegh: ende was vierentwintich jaren/acht maenden / ende ses daghen oudt. Sy soude haer hebben doen noemen Anna van Sinte Peeter, ten waere dat de heylighe Teresia wilde/ datmen haer Anna van Iesus soude noemen. Sy scheen soo haest als sy ghecleedt was / niet het proef-jaer te beginnen; maer van joncks af Religieuse geweest te zijn: soo ghewoon/ ende vervoordert was sy in allen t ghene dit heylich Ordre aenginck. Sy begaf haer volmaecktelijck tot het ghebedt / waer in sy groote Goddelijcke gaven ontfonck / ende oeffende haer in alle Godtvruchtighe ende Cloosterlijcke wercken: ende om dat sy nochtans claeclijck soude kennen / dat al dat goet is / van Godt compt / ende sy van haer selven anders niet/ dan allende en hadde / wert sy becorent met eenen soo grooten hongher/ dat sy ghedwonghen was (hoe wel sy geerne ende vlijtelijck verdroegh al 't ghene Godt haer oversont) aende Refter-suster dien te kennen te geven; die onder haer servette wat meer broots/als onder d'andere leyde: hoe wel dit nochtans niet soo seer een becoringe/ als eenen oprechten hongher was; aenghesien door de groote armoede van dat Convent elcke Religieuse niet meer dan een dye voor haer dagelijcksche portie en had.

De heylighe Teresia quamp corts daer naer wederom te Auila, alwaer sy haer beminde Novitie Anna van Iesus soo verboordert vondt inde deught/ eñ al dat het Ordre aengaet/ als andere in veel jaren souden gheweest zijn/ soo dat sy verwondert zijnde/ seyde/ dat sy gheen Novitie/ maer een oude ende langhe gheprofesside Religieuse scheen te zijn: oversulcks soo de heylighe Moeder daer naer tot Salamanca stichte/ ontbode sy haer met noch andere Religieusen; alwaer sy Anna van Iesus, hoe wel niet langh ghekleedt/ groote ende besondere teeckenen van liefde betoonde: ende een heel jaer lanck in haer celle dede slapen/ hoe wel op verscheyde slaepsteden/ alwaer sy haer altemets sonder spreken langhen tijt vriendelijck besagh/ sonderlinghe als sy 'savonts naer de Mettenen in haer celle quamp rusten: ende soo wanneer sy de H. Teresia vraeghde/ waerom sy haer soo besagh/ antwoorde dit te doen/ om de groote liefde/ die sy haer droegh. De heylighe Moeder maeckte haer dickmaels cruyskens op het voorhooft; want sy Anna van Iesus, als die haeren gheheelen gheest moest erven/ boven maten beminde. Godt bevestighde in verscheyde manieren/ hoe aenghenaem hem dese ghemeynsaemheydt was: want hy haer alle beyde met ghelijcke

natuer-

natuerlijcke/ende boven-natuerlijcke gaben begaefde/de ſelve gunſten in het ghebedt verleende/ende de ſelve veropenbaringhen dede. Soo ſy t'ſamen op hun celle in't ghebedt waeren / veropenbaerde hem den heyligben Ioſeph aen alle beyde elck in't beſondere inde ſelve ghedaente ende maniere. Als ſy op een ander tijdt eens 'ſnachts aende venſter van hunne celle ſpraken van eene Godtvruchtighe perſoone / hun bekent / ende van alle beyde / om haer godtvruchtichepdt ſeer bemint/hoe wel ſy nochtans vreeſden / dat ſy om haer jonckheydt / ende aenſtaende perijckelen niet en ſoude volherden / veropenbaerde hun Godt door een ſterre / die eerſt claerſchijnende / daer naer vol viers / van d'opperſte deys hemels inden afgront viel/ dat deſe perſoone in een afgrijſſelijcke ſonde ſoude vallen: d'welck ſy boven maten ghevoelden/ ſonderlinge die pverachtighe Anna van Ieſus, die door groot medelijden/een vorſtadere open ſpronck; die daer naer groot perijckel deys levens ende ſmerten veroorſaeckte / hoe wel hen Godt corts daer naer vertroofte / vertoonende door de ſelve ſterre/die allenrkens vanden afgront opclimmende/ haer eerſte plaetſe wederom inden hemel namp / de bekeeringhe vande vermelde perſoone/ die door de ghebeden ende penitentien

vande heylighe Tereſia ende Anna van Ieſus tot een waerachtich berouw gecomen / ende Clariſſe ghewoꝛden zijnde / haer ſonden ſoo beweende / dat ſy blint wiert.

Als de heylighe Moeder naer Medina vertrock / maeckte ſy Anna van Ieſus Meeſterſſe vande Novitien / ende beval aende Moeder Anna vande Menſchvvordinghe Chriſti, alsdoen Pꝛioꝛinne van Salamanca den raet vande vooꝛſichtighe Anna van Ieſus in alles te volghen: die dooꝛ lichaemelijcke onghemacken / ende boven alle dooꝛ de pijne vande openghebooꝛſte ader / met een menichte van bloet daer uyt bloeyende / ſoo machteloos ende ſieck wiert / dat de Doctoꝛen vꝛeeſden / dat ſy van dic ſieckte niet en ſoude gheneſen; jae mogelijck ſterven / oberſulcks dat-nien / hoe wel ſy haer pꝛoef-jaer volcyndt hadde / men nochtans twijffelde / oft ſy bequaem ſoude zijn om te pꝛofeſſien; aengeſien ſy van gheenen Doctooꝛ en coſt gheneſen woꝛden / noch oock iemant het bloet en conde ſtelpen: d'welck de Godtvꝛuchtighe Anna haer ſeer aentrock / aenghe ſien ſy te Placencia ſieck zijnde / Godt alleen om gheſonthepdt ghebeden hadde / om haer beloſte te voldoen / van Religieuſe te woꝛden; ſoo dat deſe dꝛoef-heyt haer ſieckte boven al meerderde: waer van ſy nochtans ghenas / ſoo haeſt als ſy

dooꝛ

voor den raedt van haren Biechtvader / met den wille Godts in alles ghelijckformich was / ende overſulcks den twee-en-twintichſten van October vijfthienhondert ſeven-en-seventich voor het bevel vande heylighe Tereſia, voor Religieuſe vanden ſwerten Wijl profeſſide: want ſy alle uyterſte neerſticheden ghedaen hadde/om alleen voor Leecke ſuſter te profeſſien/ ende daerom den gheheelen nacht ſoo ſeer ghecreten had / datmen 's morghens haer oorkuſſen doornat vande tranen vont. Soo ſy dan volghens het ghebruyck van dat heylich Ordre haer profeſſie drymael met luyder ſtemmen moeſte uytſpreken inde teghenwoordicheyt van alle die daer waeren/ bleef ſy naerdemael die alleenlijck twee reyſen gheſeght te hebben/ langhen tijt ſonder ſpreken inden gheeſt opghetoghen; waer naer ſy tot haer ſelven ghecomen zijnde / ſoo grooten licht uyt haer aenſicht ſcheen / dat een ieghelijck verwondert ende verbaeſt wiert / ende ſy haer profeſſie de derdemael volmaecktelijck uytſprack.

Sy bleef ghepro feſſit zijnde / oock Meeſterſſe vande Novitien / die ſy in alle deughden ſoo vervoorderde / dat een vande gheleertſte Doctoren inder Godtheydt van Salamanca boven maten verwondert / haer

vraeghde / door wat middel sy die soo haest tot groote volmaecktheyt brocht; waer op sy antwoorde/dat sy van haren t'weghen anders niet en dede/als elck een door den wech te leyden / daer hen Godt toe trock/ sonder iemants roep in't minste te wederstaen: die sy oock inde ghewilligue armoede soo oefsende / dat sy den uytersten noot van alles/ daer 't Conuent van Salamanca eerst / ende sonder tijtelijcke goederen ghefondeert zijnde in was / niet alleenlijck ghewillich / ende gheerne verdroeghen / maer oock eenpaerlijck seyden dat het een groote onvolmaecktheyt soude zijn/ dien te willen vlien/ oft van huys te veranderen/waert dat sy ghelegentheydt ghehadt hadden / om het Heylich Sacrament te setten/want sy gheen bequaemicheydt in dat huys en hadden / om een capelle te maecken. Dese yverachtighe Suster Anna van Iesus begaf haer oock / tot alle uytwendighe wercken hoe verwoyen die waren/ soo vande sacristije / als van het sieckhuys/ dienende de krancken / maeckende hun bedden / ende doende alle het ghene haer moghelijck was; soo dat de Religieusen daer last af hebbende / alles ghedaen vonden / soo wanneer sy quamen/om 't selve te doen: ende leerde de Novitien haer daer in naer te volgen/ seggende dat het een goede penitentie was/

d'andere

d'andere Suſters van hun werck t'ontlaſten: d'welck ſy in alles volmaecktelijck dede; ende begaf haer oock met groote aendachtichept tot het ghebedt / waer in ſy van Godt ſoo voorcomen wiert / dat ſy by naeſt op alle plaetſen ende ſtonden inden gheeſt was opghetoghen: waerom de Heylighe Tereſia wilde/ datmen haer in uytwendighe wercken ſoude becommeren/om 't ſelve te beletten / eñ overſulcks Schijffuſter maeckte/ hoe wel te vergheefs: want ſy ſoo daer als inden refter in Godt ſoo verſlonden was/ dat ſy niet en wiſte / jae oock vergat / oft ſy geten hadde/oft niet. Alſoo ſy haer eens oeffende/ volghens het ghebruyck van het heylich Orde inde verſterbinge vande doot/ligghende inden refter plat ter aerde uytgherepckt gelijck de dooden/bleef ſy alſoo twee uren inden gheeſt opghetoghen: welcke verſterbinghen in't voorſept Orde dickmaels ghebruyckt wordt / ſoo tot onderwijſinghe vande gene die het ſien/als die 't doen. Anna van Ieſus ghevoelde alle deſe opghetoghentheden des gheeſts / want ſy alle beſonderlinckheden haette; badt overſulcks ſeer hertelijck aen Godt / haer hier van te verloſſen: d'welck hy dede / haer een dorrichepdt des gheeſts overſepndende / ſoo wanneer ſy met ſijnen Goddelijcken wille in alles gelijckfor-

mich was: die haer dry maenden langh duerde; waerom sy door vreese van Godt vertoont te hebben / neerstelijck ondersocht / waer inne sy hem vergramt mocht hebben: d'welck sy haeren Biechtvader te kennen ghevende / hy bevondt haer grootste sonde te zijn / dat sy sommighe tegen hunne Prioxinne hadde hooren murmuren / sonder 't selve te beletten: d'welck hem docht ghenoeghsame oorsaecke van dese dorrichevdt te zijn; daerom belaste hy haer t'overlegghen / ende ghebedt te houden op dit veers / Legem pone mihi Domine viam iustificationum tuarum: & exquiram eam semper. Psal. 118. Dat is: Heere steit my u weth tot eenen wegh uwer rechtveerdighmaeckinghen: ende ick sal dien tot allen tijden soecken. d'welck sy ghedaen hebbende / van die dorrichevdt ontslaghen wiert / ende op haer ghewoonelijcke ghestelteniſſe quam.

Al wast dat de Heylighe Tereſia d'uytnemende deughden van Anna van Ieſus wel kende / eñ hare opgentogentheden des geests verclaert hadde goet ende van weerden te zijn; soo oeffende sy nochtans dese Godtvruchtighe ſiele in verſchevden verſtervinghen. Soo sy Schijffuſtere zijnde de heylighe Moeder te kennen gaf / dat een van haer maeghschap / die van buyten gecomen was /

haer

haer wilde ſpꝛecken/ſeyde de heylighe Tereſia aen eenen Pater vande Compaignie / alſo doen in het ſpꝛeeckhuys met haer/oft hy wel verſtaen hadde 't ghene Anna van Ieſus gheſeydt hadde, datter eenen Edelman van haer maeghſchap naer haer vꝛaeghde ; om datmen weten ſoude/dat ſy van edelen gheſlachte is; al oftmen onder de Religieuſen/ beſonderlinghen Carmeliterſſen meer van die edel waeren/als van d'ander hiel: d'welck ſy exꝛpꝛeſſelijck ſeyde / om haer te pꝛoeven / waer op Anna niet en antwooꝛde ; noch haer oock niet en ontſchuldighde ; hoe wel ſy niet misdaen en hadde / dan wierp haer ter aerden booꝛ de voeten vande heylighe Tereſia; aldus ghenietende booꝛ hare ootmoedichheydt de vꝛuchten van deſe verſtervinghe. Op eenen anderē tijtbelaſte ſy haer dat ſy op d'ure van het ghemeyn vermaeck / de Religieuſen eene vermaninghe ſoude doen. Soo ſy dan haer hier toe bereydt hadde / ende op den ſtoel/ daer toe gheſtelt/ clom/ hiel haer de heylighe Moeder/ al oft ſy nerghens af gheweten en hadde / ende vꝛaeghde waer mede ſy haer moeyde ; ende wie haer ſulcks bevolen hadde: d'welck Anna daercom liet. Waer naer ſy haer wederom bekeef/om dat ſy niet en dede/ 'tghene haer belaſt was ; ſoo dat ſy 'tſelve dickmael verbode / ende beval; ſonder dat de

verſtoꝛ-

verstorven Anna het minste vernoeghen in dese/oft alle andere versterbinghen thoonde/ oft eenichsints daer teghen seyde: waerom de heylighe Teresia bemerckende het groot profijt dat dese Godtvruchtighe siele uyt de mortificatie trock / haer noch meer ende meer daer in oeffende: d'welck sy altijt blijtelijck aenveerde / ende daer naer met alsoo groote blijschap inde celle vande heylighe Teresia quam/ al oft haer sulcks niet en hadde overcomen.

HET VI. CAPITTEL.

Hoe haer de heylighe Teresia voor Priorinne van 't Convent van Veas verkoos, d'welck Godt langhen tijt te voren veropenbaert hadde.

GOdt veneerstight meer onser sielen salicheyt ende gheestelijcke vervoorderinghe als wy selver souden connen doen / oft wenschen. Soo dan inde stadt van Veas twee rijcke / edele / ende seer Godtvruchtighe ghesusters waren / te weten; Vrouwe Catharina, ende Maria Godines, die synne Goddelijcke Majestept uyter herten sochten te dienen/ ende haer tijtelijck goet op te draghen / tot stich-

ſtichtinghe van een vrouwen Clooſter/daermen ſoo volmaecktelijck / als't moghelijck was/ſoude leven; ſoo heeft ſijne Goddelijcke Voorſichtichept vele jaren eer Anna van Ieſus Religieuſe wiert/ jae voor de reformatie van haer Ordre/ aen Vrouwe Catharina Godines op eenen nacht vertoont eenen ongheſchoyden Religieus / die haer door eenen enghen ende ſcherpē wegh leydde in een huys Clooſters-ghewijs ghebouwt ; alwaer ſy onder vele andere Religieuſen die ſonder te ſpreken hunnen wijl / daer mede ſy bedeckt waeren/ opheffende / een blije / ende blijtich ghelaet toonde / d'Eerw. Anna van Ieſus ſagh; die ſoo het ſcheen d'Overſte van alle d'andere was; ende haer metter handt nemende / ſeyde/ dat ſy Religieuſe van haer Ordre ſoude worden; ende eenen boeck open doende/ſommighe capittels vanden Regel/oft inſtellinge van een Clooſterlijck leven voorlas ; die met 'tghene daer ſy ſoo ſeer naer haeckte / over een quamen ; waer naer deſe veropenbaringhe verdween. D'welck Vrouw Catharina veel jaren daer naer / eenen Pater vande Compaignie te kennen ghevende/ verſtont / dit het Ordre vande ongheſchoyde Carmeliterſſen te zijn: ende badt hem overſulcks de heylighe Tereſia te bewillighen tot ſtichtinghe van een Convent binnen de ſtadt van Veas : d'welck

hy

hy verkreegh; waerom de heylighe Moeder derwaerts gaende/ verkoos uyt vele andere bequame Religieusen Anna van Iesus voor Prioxinne van dese fondatie; ende haer te voet vallende/ was d'alderceerste die haer gehoorsaemheydt opdroegh; hoe wel sy maer vier jaren en een half Religieuse ghewees hadde/ ende acht oft neghen en-twintich jaren oudt en was: d'welck d'ootmoedighe Anna haer seer aentreckende in alle manieren socht te beletten/ ende de heylighe Teresia haere onbequamicheyt/ jonckheydt/ ende onvolmaeckthey dt te kennen gaf: maer hoe sy haer selve meer verootmoedighde ende misachte/ hoe haer Godt meer verhief ende eerde: want soo daer op den wegh ghebrack/ 't ghene nootsakelijck was om Misse te doen/ beval de heylighe Moeder dat sy van Godt voor haer ghebeden soude heysschen 'tghene daer toe van noode was; d'welck sy terstonts verkreegh. Soo de heylighe Teresia den achthiensten Februarij vijfthienhondert vier-en-seventich met haer Religieusen te Veas quam/ kende Vrouwe Catharina Godines terstont d'Eerw. Anna van Iesus uyt alle andere Religieusen/ volghens d'openbaringhen haer soo vele jaren te voorens gheschiet; ende seyde dat sy van Godts weghen haere Prioxinne was; ende viel die daerom te voet/

voet / haer ghehoorſaemheyt opdraghende.

Als de heylighe Tereſia van Veas betrocken was / inſtelde de nieuwe Priorinne alſulck-een volmaeckt leven / dat haer Religieuſen gheen dochters / maer Enghelen in dochters ghedaenten ſchenen te zijn: waerom vele ſochten van haer voor Religieuſen ontfanghen te worden; hoe wel d'eerſte die ſy voor ſulcks ontfinck / niet wel en luckte; ende daerom ſeer bedroeft zijnde / Godt Almachtigh hertelijck badt / deſe Novitie bequaemicheyt te verleenen / om wel te volherden: die hem aende Eerw. Moeder veropenbarende haer vertrooſte / ſegghende dat ſy die ſoude upt ſetten / want hy voor die / haer vier andere ſoude gheven; als hy oock metter daet dede; die altemael in deughden uptſtaken: want de Moeder Magdaleen vanden Heylighen Gheeſt / die d'eerſte was / ende nu ter tijdt noch leeft / tot ſoo groote volmaeckthept quam / dat ſoo wanneer ſy ſieck zijnde d'Eerw. Moeder voor haer gheſonthedt badt / Godt ſeyde: Laet my deſen ſteen ſnijden / ende wercken tot behoef van mijn hemels bouwſel; want ick haer een ſchoon plaetſe aldaer wil gheven. De tweede ghenaemt Moeder Leonora Baptiſt, ligghende in haer upterſte / hoorde een hemels muſieck / ſinghende; Lætamini in Domino, & exultate iu-

ſti:

sti: & gloriamini omnes recti corde. Dat is: Verblijdt u alle rechtveerdighe inden Heere: ende verheught u alle/die oprecht van herten zijt. d'welck sy hoorende / ende de handen naer den hemel opheffende / om Godt te loven/haren geest gaf. Soo de Moeder Louyse vanden Salighmaecker / die de derde was/ stierf / wiert oock dierghelijck musieck ghehoort. De vierde Novitie was de Moeder Franchoise vande Moeder Godts / die noch hedens daeghs leeft/die seer edel/rijck / ende ontrent achthien jaeren oudt zijnde / op den selfsten dagh/ende by naest de selfste ure/ dat de voorsmelde Novitie uptgheset was / inquam: die Christus inde ghedaente van eenen Jonghelinck / hebbende een lichaem/ ghelijck een claerschijnende wolck / veropenbarende/ seyde: Verlaet uwes Vaders huys/ indien ghy mijn gheselschap wilt ghenieten. ende nemende metter handt/ leydde haer ontrent den avondtstont upt haers Vaders huys / by de mueren van het Clooster vande Carmeliterssen; ende in sijn armen nemende/ daer over inden refter droegh / alwaer hy haer belaste / dat sy d'Eerw. Moeder Anna van Iesus bidden soude / haer voor Religieuse te willen ontfanghen: d'welck soo sy dede/ die / Christus aende sijde van dese dochter sagh/seggghende; Dit is de vierde Religieuse/

die

die ick u beloofst hebbe: die ſy overſulcks omhelſende / ende ſommighen tijt ghepzoeft hebbende / ontfinck / ende cleedde: aen wie Chriſtus dien ſelven dagh met grootter licht / ende claerheydt als te vozen verozenbarende / ſijnen Goddelijcken seghen gaf. Desghelijcks oock den dagh dat ſy pzofeſſide / vertoonden hem onſen Saligmaecker wederom aen haer / ſittende in't hert vande Eerw. Moeder Anna van Ieſus, van waer hy haer wederom ſijne benedictie was ghevende.

Deſe Godtvzuchtighe Pziorinne socht soo vele als't moghelijck was / Godt in alles te behaghen: ſy vede / ende hoozde de Kerckelijcke dienſten met ſulcke eerbiedinghe / aendachtighept / ende devotie / dat ſy dooz haer gelaet alleen de vermelde deughdē in al die haer saghen veroozſaeckte; ſoo dat de Religieuſen / als ſy ſomtijts later om eenighe beletſels op den Chooz quam / terſtont tot eene beſonderlinghe devotie inwendelijcken verweckt wierden. Deſe Eerw. Moeder hoozde altijt de Miſſe / ende hiel't ghebedt op haer knien; ende ſeyde / dat zeer qualijck ghedaen ſoude zijn Godt vanden hemel comende in't heylich Sacrificie der Miſſen / niet t'aenbidden / noch met eerbiedinghe te loven. Sy dzaegh groote zorghe / datmen alle de Kerckelijcke ceremonien / hoe cleyn die waren / volmaeckt-

telijck soude onderhouden: want sy in groote weerde hiel / al 'tgene Godts dienst raeckte; ende waerschouwde terstonts aen haere Religieusen/ als sylieden ghemist hadden in 'tghene vermelt is/ hoe luttel het was: noch en liet geensints toe/ datmen door den Choor soude gaen / sonder het Heyligh Sacrament/ ter aerden vallende / ende die kussende/ t'aenbidden. Sy vermaende haer ondersaten hunnen Bruydegom/ die om hunnen t'wille gheduerighlijck op den Autaer in't Heyligh Sacrament was/ dickmaels te besoecken; die sy oock geselschap hiel / soo langh als't moghelijck was; ende daerom altijt haer celle ontrent den Choor hadde/om naerder by hem te zijn/ ende den dienst/als sy sieck was/te hooren: d'welck sy soo aendachtelijck dede / dat sy van daer af merckte de ghebreken / die inden selven te singhen/ oft te lesen gheschieden: daerom en wilde sy niet toelaten / datter iemant vanden Choor / sonder wettelijcke oorsaecke soude blijven; ende begheerde dat de Leecke susters oock souden comen / al waer't maer om de keersen te draghen / ende te snutten: oversulcks wiert sy van Godt vergelt met menighvuldighe / ende verscheyde veropenbaringhen / opghetoghentheden des gheests/ ende verlichtinghen; dat oock soo wanneer sy de Misse was singhende / haer

aen-

aensicht claer scheen, dat sy die straelen / daer uyt blickende / niet machtich en was met haren wijl te bedecken: d'welck oock in vele andere verscheyden gelegentheden ende plaetsen ghebeurde. Vele andere wonderlijcke / ende boven-natuerlijcke gratien / die d'Eerw. Moeder / soo te Veas, als in andere Conventen van Godt ontfingh / worden in't langh inde Historie van haer leven vertelt: waer van wy oock sommighe in dit cort begrijp sullen verhalen.

Sy beminde soo seer haer Religieusen / dat sy alle hun swaericheden / meer als haer eyghen ghevoelde; ende versagh hen met eene moederlijcke liefde / van alle het ghene sy van doen hadden: d'welck sy alle d'oversten belaste; segghende / dat d'ondersaten oock verdienden met het bloet van d'overste / indien dat het van noode waere / gheholpen te zijn; aenghesien sylieden om Godt al verlaten hebbende / ghestichtelijck volghens hunnen reghel leefden. Sy socht dese liefde haere Religieusen in alle manieren in te drucken; als oock dat sy onder malkanderen metten bandt der oprechte liefde souden vereenicht zijn; d'een d'ander eerbiedinghe bewijsen / ende ghestichtighe ghemeynsaemheyt souden t'samen houden. Sy strafte dickmaels haer ondersaten / oock om cleyne ghe-

bzeken; niet alleen om hen hier dooz tot beteringhe te verwecken / oft te versterven / maer sonderlinghen om te ontdecken / oft d'andere Religieusen / diese dooz susterlijcke liefde ontschuldichden / ende booz hen baden. Soo wanneer dan sy dat vergaten / verweckte sy hen daer toe dooz eene moederlijcke vermaninghe: ende en liet nopt toe / dat d'een d'anders ghebzeken soude verhalen / hoe cleyn die waren; ten ware als sy in't capittel gebzaeght zijnde / die dooz ghehoozsaemheyt / eñ met liefde ontdeckten: waer in sy een merckelijck exempel gaf / want sy nopt in't openbaer / noch in't heymelijck iemants ghebzeken en seyde: ende beminde oock seer alle persoonen / die de Goddelijcke Majesteyt meer toeghe-eygent waeren; besonderlinghe die d'woozdt Godts pzedickten. Sy eerde seer de Pziesters / hun met groote ootmoedicheyt biddende dat sy inde Misse Godt souden bidden / haer met hem te willen vereenighen / ende in syn dierbaer Bloet te suyveren ende beval haer Religieusen booz die te bidden / midts de heylighe Teresia tot dien eynde hun oozde ingheselt hadde / seggende oversulcks / dat sy met hunnen Reghel niet en souden voldoen / indien sy het niet en deden.

HET

HET VII. CAPITTEL.

Inhoudende verscheyden oeffeningen, daer sy de Religieusen, ende haer selven in oeffende.

DEn Edeldom doet alle neerstichept / om hun kinderen van joncks af in verscheyden ende uytwendighe oeffeninghen op te trecken / waer door sy volghens hunnen staet/hunne Voor-ouders beter mochten volghen / de werelt meer moghen behaghen/ ende beter vervoordert worden. Dese Eerw. Moeder wel wetende dat Christus ghehoorsaem was gheweest totter doot des cruys toe / om hem daer in naer te volghen ende meer te believen / oeffende ghedüerighlijck/ soo wonderlijck / ende volmaecktelijck inde ghehoorsaemheyt hare kinderen / dat sy die door de professie herboren Godt ghebaert hadde / dat het scheen sy wederom wilde doen / al 't ghene men leest / d'oude Vaders gedaen te hebben. Sy dede dickmaels eenen grooten hoop steenen op een andere plaetse draghen/ende dien wederom ter selver plaetse brenghen; waer van sy de grootste droegh: ende soo haer eens eene Religieuse vraeghde/

waerom dat sy dat dede; doen antwoorde sy/ dat sy dat dede/ om te kennen te gheven/ dat men nopende de ghehoorsaemheyt de redene niet en moet ondersoecken/ maer alleen swijghende doen 't ghene belast wordt. Sy beval aen eene Religieuse soo wanneer men hun Convent bouwde / eenen grooten steen vanden hof af / tot in het Convent te draghen; hoe wel dat het eenen grooten langhen wegh was: d welck dese Religieuse terstonts ghewillichlijck/ ende eenvoudelijck dede / sonder eenighe vermoeyenis te ghevoelen/ hoe wel dien steen soo swaer was/ dat naer het seghghen vanden Bouw-meester twee stercke mans ghenoegh souden te doen gehadt hebben / om dien te draghen. Sy dede op eenen anderen tijdt / eenen pot op den trap stellen/ daer een ieghelijck over gaen moeste; die daer sommighe daghen bleef staen / sonder dat iemant dien doorste roeren: waer naer een Religieuse in't ghemeyn vermaeck draeghde / wat dien pot daer maeckte / die haer teghen was / soo dickmaels als sy daer lancks ghinck: waer op d'Eerw. Moeder antwoorde/ dat dien daer stont/ om haer onghesterventheydt t'ontderken / ende daerom oock sonde dienen om te leeren hoe sy haer moeste versterven: dat oversulcks sy dien acnden hals sonde draghen/ tot datmen haer

belaste/dien af te doē. Sy beval aen eene Religieuse/ die wonderlijck wel dede al 'tghene sy onder handen nam / eenen rock te naeyen/ die sy de Moeder wel ghemaeckt / wederom brocht / die tot ses reysen toe / haer dien dede naeyen / ende ontnaeyen : waerom de voorseyde Religieuse niet alleen gheen droef/ oft ghestoort / maer ter contrarien soo blije ende vlijtich ghelaet toonde / al oft haer d'Eerw. Moeder daer af seer bedanckt hadde. Soo een vande Religieusen keerende / tot de versaminghe vande ghemeynte hoorde luyden/ gaf sy noch eenen / oft twee bessem-streken; d'welck d'Eerw. Moeder ghewaer wordende/haer daerom seer bekeef/segghende hoe sy soo stout was te blijven/ ende niet al en liet staen / om te comen soo haest als de ghehoorsaemheyt haer door de clocke riep : want die niet alleen door d'Oversten / maer oock door stomme teeckenen spreeckt : seyde daer-enboven/hoe sy in grootter saecke ghehoorsaem soude zijn/aenghesien in die cleyn / ende licht waeren/sulcks niet en was: dat sy oock niet en conste begrijpen/ hoe een siel / die niet oprechtelijck ghehoorsaem en was / van Godt bermhertichеydt dorste heysschen noch vrijelijck door 'tghebedt in sijn teghenwoordicheyt comen. Dese yverachtighe woorden beweeghden soo seer dese Religieuse / ende ver-

werckte haer tot groote achtinghe vande ghehoorsaemheydt / dat sy tot noch toe niet en can vergeten/d'welck haer d'Eerw. Moeder over meer als vijftich jaren ghesepdt hadde. Soo een Religieuse last hebbende om coren te meulē te geven/ datse door de solderbenster wierp / om de moepte te schouwen van beneden te brengen/beval haer d'Eerw. Moeder dat niet meer te doen / mits 't selve op de Religieusen/daer voorby gaende conde vallen: maer soo sy 'tghene haer belast was/ vergeten hebbende / 't selve wederom door de venster wierp / brack op dien stont de pijpe van haeren arme in twee stucken: d'welck de ghelucksalighe Moeder verstaen hebbende/ diese met een moederlijck hecte van dese onghehoorsaemheyt berispte/ belastende dat sy op een ander tijt soude ghehoorsaem zijn: ende vermaende oock d'andere Religieusen/ dat sy hun in dit ongheluck spieghelende/ nopt iet hoe cleyn het waer / teghen de ghehoorsaemheyt souden doen. Soo sy haer Religieusen eens belaste de werckliedens in een haestich werck / aerde te helpen draghen/ merckte sy onder andere eene / die beschaemt was; die sy oversulcks inde teghenwoordicheyt van alle d'andere berispte / ende beval/ dat sy 'saanderendaeghs 'smorgens d'eerste van al/ de werckliedens heel naeckt soude te

ghemoet

ghemoet gaen / ende wel wachten van iet achter te laeten van 'tghene ſy haer was bevolende. Wie en ſal dit ghebodt niet laſteren / ende voor dwaes ende onvoorſichtich houden: maer ſoo d' Eerw. Moeder wel kende de deught / ende volmaecktheydt vande ghene/aen wie ſy het belaſte/ ghebruyckte ſy alleen deſen middel / om haer te doen ghenieten de verdienſten vande ghehoorſaemheyt/ ſonder nochtans het ghebodt te volvoenghen/want ſy aen andere Religieuſen beval/ dat ſylieden 'smorghens vroegh voor haer celle met eenen mantel ſouden ſtaen / om ſoo wanneer die uyt quam / haer daer mede te bedecken. Soo dan deſe ghehoorſame Religieuſe 'smorghens vroegh naeckt uyt haer celle quam / was haer lichaem heel bedeckt ende omringhelt met ſoo grooten licht / ende claerſchijnende ſtralen/als de Sonne: dat de Religieuſen die aende doore van haer celle/ om haer te bedecken/waren 'tminſte deel van haer naeckt lichaem niet en conden ſien. Aldus beveſtighde Godt hoe aenghenaem hem was deſe verſtervinghe ende blinde ghehoorſaemheyt/ghelijck hy oock te voren/als vermelt is / ſtrafte/ die ſulcks niet en waren/ ende verweckte de Religieuſen / om hunne Eerw. Prioorinne in ſulcke groote weerde te houden / dat ſy-lieden niet teghenſtaende

soo menichvuldighe ende swaere versterbinghen / daer sy hen ghedurighlijck in oeffenden/twijfelden/oft sy/met haer ghehoorsaem te zijn verdienden/mits sylieden soo ghewillichlijck deden al 'tghene sy hen belasten.

Sy was ghewoonlijck d'ure van het ghemeyn vermaeck overbrenghende met Godtvruchtighe t'samensprekinghen / nopende d'overcomende Feestdaghen / oft sermoonen die sy ghehoort hadde ; belovende prijsen aen die beter te propost hier af iet soude seghen/ende schoonder puncten verhaelen : oft vermaeckten hen met spelen van ootmoedicheydt/die tot devotie verweckten. Want soo sy door de liefde Godts doorwont/naer hem allecnelijck haeckte/vondt sy selsame middelen van liefde / om de Goddelijcke Majesteyt te believen. Dacrom vertoonde sy met hare Religieusen het leven / ende lijden van de Martelaers/ende trocken de personagien met lothen/hoe wel sy ghemeynelijck maeckte/ dat sy selver den persoon vanden Martelaer vertoonde ; ende oversulcks iet metter daet tot sijnder meerder eere lijdende / in Godts liefde met hare Religieusen meer ontsteken wierdt.

D'oeffeninghe van haer selven te versterven was wonderlijck niet alleen in't eten ende drincken / ghelijck te vooren vermelt is

(d'welck

(d'welck sy van joncks af begost hadde/ende soo langh als sy leefde gheduerichlijck onderhiel) maer oock in't openbaer inden refter / als sy naer haer duncken in eenighe onvolmaecktheyt ghevallen was/ende daerom haer lichaem castijde. Sy was seer net/ende hadde eenen natuerlijcken afkeer van alle vuylicheydt: indien sy dan haer dit nopende eenichsints vergeten had/quam sy inden refter altemets met slijck / ende somwijlen met mest bedeckt / sprekende in't openbaer haer schult van dat sy afkeer ghehadt hadde van 'tghene soo vuyl niet en was/als sy. In andere tijden dede sy haer ghebreken/ die sy selver opgheschreven hadde / met luyder stemmen oplesen / ende bitterlijck weenende / soo wanneer sy die hoorde / hief haer handen op naer den hemel/ waer door sy de Religieusen tot groote devotie ende schaemte van hun selven verweckte. Somtijts dede sy een peerdts ghetuygh aen/ ende wiert alsoo van eene Religieuse inden refter gheleydt / die haer metten voet voorts stootende/ seyde: Dese beest en can gheen hemelsche saecken soecken ; maer soeckt alleen haver ende hoy. Somwijlen dede sy haer naeckt op de schouderen zijnde / aen eenen staeck binden / ende van eene Religieuse disciplineren ; die met luyder stemme seyde / dat sy een diefweghe

vanden

vanden tijt was / ende dien niet wel en wist te besteden. Somtijts quam sy inden refter mette naeckte schouderen/waer op haer eene Religieuse met coorden sloegh/ roepende met luyder stemmen: Godt is om dese sondersse vanden hemel ter aerde ghedaelt. Somwijlen wierp sy haer in't slijck mette wormen ghemenghelt / die sy op haer aensicht cruypende aftrock / ende in haer handen houdende/ seyde dat sy veel vuylder eñ argher was/ als de wormen ende 't slijck. Sy disciplineerde haer seer grouwelijck/ somwijlē met coorden/ende somtijts met netelen: andere reysen lagh sy plat ter aerden / mette armen cruyswijs uytgereyckt: ende dede haer oock somtijts recht staende aen een cruys binden. Sy quam eens inden vasten Overste zijnde inden refter / haer heel lichaem met vele vodden overdeckt/ende met coorden ghebonden/ het aensicht met asschen ende aerde bestreken; een doots-hooft op haer hooft ghebonden/ ende wiert met een koorde aenden hals/ op haer knien kruypende / den heelen refter door / van een Leeckesuster ghesleypt: waer door de Religieusen soo tot devotie/ende vierichept des gheests beweeght wierden / dat sy by-naest dien gheheelen dagh niet eenen beet en conden eten / door dien sy soo bitterlijck waren weenende. Alle dese versterbinghen

ghen waren ſoo crachtich / dat ſy daer door haere Religieuſen meer beweeghde/als door woorden; ſoo dat ſy door dit levendich exempel ghegeven wierden / om haer volmaecktelijck naer te volghen ; overſulcks hadde d'Eerw. Moeder een beſondere vreught/ ſoo wanneer de Religieuſen hun inde verſterbinghen oeffenden / waer toeſy die ſoo veel als't moghelijck was/altijt hielp.

HET VIII. CAPITTEL.

Van hare ſtichtinghe te Granada, ende hoe ſy boven-natuerlijcke gaven inde heylighe Communie ontfinck.

DE Coninghen die inde policie/ende oorloghe herbaren / wel willen regeren/ ende hunne rijcken ſoecken te verbreyden/ doen alle neerſtichheydt (want ſy over al niet en connen teghenwoordich zijn) om iemandt te vinden / die daer toe bequaem zijnde / hen ſoude dienen / waer op ſy oock ſouden moghen ſteunen. De heylighe Tereſia moeſt haer Ordre eerſt inghеſtelt / door eene hemelſche ende gheeſtelijcke policie regeren / ende verbreyden ; teghen de ketterijen/ de werelt/

ende

ende de helle ghedurichlijck strijen; sy en conde oock over al niet teghenwoordich wesen / ende wist wel dat hare doot naeckte: oversulcks verkoos d'Eerw. Moeder Anna van Iesus, wiens bequamicheyt ende herbarenthey sy wel wetende / ende die haren dobbelen gheest instortende / naer de fondatie van 't Convent van Granada sont / als sy te Veas ses jaren Prioxinne gheweest hadde / op dat sy die voor haer doot soude sien bedienen het ampt vande medehelperesse / waer toe sy haer verkosen hadde: d welck oversulcks d'Eerw. Moeder door de ghehoorsaemheydt ghepraemt / aenveerde; hoe wel den duyvel dat in alle manieren socht te beletten: want daer een soo grooten onweer op stont / als sy soude vertrecken; ende sulcken schroomelijcken slach-reghen / met soo groote haghelsteenen viel / dat de werelt scheen te vergaen: den vyant der hellen hadde haer oock met sijn ghehuyl ende andere inwendighe alteratien soo groote sieckte veroorsaeckt / dat sy in doots noodt scheen te zijn; ende 'sanderendaeghs / hoe wel het Sondach was / ende haer celle vast by den Choor stont / onsen Heere niet en conde ontfanghen: waerom sy nochtans den moet niet en verloos; maer tot grooter cloeckmoedicheyt ghedreven / alles dede ghereet maecken / om den dagh daer naer te vertre-

vertrecken/hoe wel dat onmoghelijck ſcheen te zijn. Sy vertrock dan 's maendaeghs 's morghens ten derp uren / vergheselschapt metten Eerw. Pater Ioannes van het heyligh Cruys / ende haere Religieuſen : waer naer terſtonts alle het onweer vergonck/ ende ſoo ſchoon ende ſoet weder wiert / al was't in't hardtſte vanden Winter/ dat sy gheen beter/ noch ſoeter en conde ghewenſchen.

Soo sy in't perijckel waren van te blijven ſteken in't moras/ wijſde hen Sint Ioſeph den wegh/die sy moeſten nemen / om den ſelven t'ontgaen. Als sy te Diafrontes ontrent Granada quamen/ begonſte het ſoo te donderen ende te bliremen / al oft het in't midden vanden Somer gheweeſt hadde / waer onder eenen ſoo grooten donderſlach / met eenen blirem was / dat dien iegelijck verſchrickende / ende in't huys vanden Aertſchbiſſchop van Granada vallende / een deel van ſijn ſtallinghen / ende biblioteque verbranden : waer door hy verbaeſt/ den oorloſ tot de fondatie/ te voren ghedurichlijck gheweyghert / de Eerw. Moeder daer naer verleende.

Sy quamen 's morghens ten derp uren/ op Sinte Sebaſtiaens dagh in't jaer vijfthienhondert twee-en-tachentich te Granada : alwaer sy by Vrouwe Anna de Penaloſa ſuſter van Don Louis de Mercado logeerden / die hen de

helft

helft van 't huys leende. d'Eerw. Moeder dede terstonts den Aertschbisschop bidden/ dat hy hun oorlof soude gheven/ om daer een Convent te moghen stichten: d'welck hy terstonts dede / ende sijnen officiael seyndende/ hem beval te doen / al 'tghene haer soude believen: die dien morghen d'eerste Misse dede/ ende het H. Sacrament met groote devotie van het volck stelde: alwaer Christus alle de Religieusen seven maenden lanck / ter wijlen sy in dat huys woonden/ soo gheduerighlijck gheselschap in't H. Sacrament des Autaers hiel/ dat hun dochte / dat sy lieden sijn menschelijckheyt met hunne lichamelijcke oogen geduerighlijck aenschouden: soo dat sy hun lietē voorstaē/ dat het hoochweerdich H. Sacrament nergens dusdanige vruchten in hen en hadde veroorsaeckt: waer door sy inwendelijck seer vervoorderden; ende de stadt door hun exempel uytwendelijck soo beweeghden/ datter meer als tweehondert dochters alle neerstichedeu deden / om voor Religieusen ontfanghen te worden; waer van sy voor d'eerste reyse maer acht en ontfinck / die altemael godtvruchtelijck volherden: want soo dese deughdelijcke Priorinne Godt hertelijck badt / die tot groote volmaecktheyt te willen brenghen; hoorde sy een hemelsche stemme / die haer inwendelijck seyde / dat sy

die

die wel ſoude onderwijſen / ende in alle deughden oeffenen / dat hy hun daer naer tot een wonderlijcke volmaecktheyt ſoude brengen. Sy waren ſoo arm / datter anders gheen meubelen en waren / dan die ſy hadden medeghebrocht; ſoo dat ſylieden maer twee / oft drij ſaergien en hadden; waerom d'eene partije vande Religieuſen ghenoot-ſaeckt was / voor het Heylich Sacrament te waecken ter wijlen d'andere ſliepen: waer in ſy hun ſoo verheughden / dat ſy den upterſten noot niet en wilden te kennen geven; jae verborghen hielen: die overſulcks d'Eerw. Moeder Godt alleen te kennen gaf / die haer altijt inwendelijck troofte / en tot vaſt betrouwen verweckte / beſonderlingh eens / als ſy met een groote claerichept dit beers hoorde: Scapulis ſuis obumbrabit tibi: & ſub pennis eius ſperabis. Pſalm. 90. Dat is: Hy ſal u met ſijn ſchouderen overlommeren: ende ghy ſult onder ſijn vleughels hopen. waer door naer het segghen van haeren Biechtvader te kennen ghegheven wiert / de groote ſorghvuldicheydt / die Godt corts daer naer voor hun in alles ſoude draghen: want ſylieden naer ſeven maenden in een ander huys ginghen woonen / alwaer d'Eerw. Moeder in doots noot zijnde / vande heylighe Tereſia, die alſdoen t'Alba ſterbende haer glorieuſe-

lijck veropenbaerde/miraculeuselijck ghenesen wiert: ende daer na aldereerst uptdeylde haer reliquien : waer door Don Ioan de Gusman in perijckel van sijn leven zijnde / miraculeuselijck ghenas: waerom de Hertoginne van Sesa,een van haer hupsen die sy te Granada was hebbende/ door danckbaerheydt dese goede Prioginne schonck: waer inne sy naermaels bleven woonen.

Soo sy dan dit hups/ daer eertijts Mooren inne ghewoont hadden / Clooster sghewijs bouwde/ vondt sy eenen muer/ ghelijck een pilaer ghemaeckt / waer in naer haer goet-dunchen iet besonders verborgen was; dede oversulcks dien open breken/ waer uyt terstonts eenen grooten wint quam / die de keerssen oft licht twee / oft dryemael uyt blaesde; waer in/ eer dien geheel open gebraken was / eenen aranienboom ghebonden wiert/daer eenen duyvel uyt vloogh/ die hen soo dede verschricken/dat een vande metsers vande leer vallende/ het been van sijnen arm ontstucken brack : waerom d' Eerw. Moeder medelijden met hem hebbende ende inde tegenwoordicheyt vande Religieusen sijnen gebraken arm met haren saeyen snutdoeck verbindende/ het gebrokē been op dien stont soo miraculeuselijck versaemde / dat hy sonder eenige pijne datelijck wederom werckte.

Midde-

In Middeler-tijdt was den Eerw. Pater Ioannes van het Heyligh Cruys Prior te Granada, ende Biechtvader vande Eerw. Moeder Anna van Ieſus: wiens gheeſt hy voor goet / ende van weerden hiel; hoe wel nochtans merckende de boven-natuerlijcke vruchten / die door het nutten van 't thooghweerdich H. Sacrament des Autaers in haer ſiele voorts ghebracht wierden / wilde haer oprechte liefde tot Godt / door de ghehoorſaemheydt beproeven: daerom verbode hy / dat ſy niet en ſoude oock op Heyligh-daghen t'Onſen Heere gaen; al waſt dat de ghemeynte 't ſelve deden / totter tijt toe / ſy van hem oorloff ſoude hebben: waer inne ſy oprechtelijck ghehoorſaem zijnde / dien met met groote begheerte verwachte / die ſy vercreghen hebbende / op Sinte Matthæus dagh nauwelijcks aen het communi-venſterken en quam / als ſy ghevoelde / dat haer hert met ghewelt uyt 't lichaem gherückt wiert / ende in 't ghemoet van het Heyligh Sacrament gonck: waer naer ſy dat niet meer en ghevoelde; noch oock de ghemeyne roeringhen / die het hert / ſoo langh alſmen leeft gheduerighlijck veroorſaeckt: d'welck metter daet verſcheyde reyſen is bevonden ghebeeſt / ſoo wanneer de Religieuſen hun handt op haer hert leggghende / de roeringhe van 't ſelve niet

meer en ghevoelde / al oft sy gheen ghehadt en hadde. Soo haeckte desen hemelschen hert / naer d'levende water van d'eenwighe Fonteyne des levens: soo verlanghde Christus oock / om de siele van sijne uytverchozen Bruyt / met den hemelschen dauw van het Heyligh Sacrament des Autaers te besproeyen / dat sy 't selve van doens af daghelijcks mutte / door den oorloff / die den Eerw. Pater Joannes van het Heyligh Cruys / met andere Overste haer daer toe gaven; ende somwijlen oock bevolen: d'welck sy daer naer veertich jaren langh onderhiel / ende menighvuldighe Goddelijcke gratien ontfonck: waer van ick twee alleen sal verhalen / om corter te zijn. Soo sy eens t'Onsen Heere ghinck / wiert haeren mont vervult met het dierbaer Bloet Christi, d'welck vloeyde uyt de heyligh Hostie / die sy was nuttende: waerom overleggende d'onsprekelijcke liefde Godts totten menschen; mitsgaders d'uytnemende vruchten die ghenieten de ghene die dat Godtvruchtelijck nutten; riep sy uyt blijschap met luyder stemmen / inden gheest opghetoghen wesende; Gheluckich zijn de sielen die hun profijt met het dierbaer Bloet Christi doen. waer naer sy terstonts den hemel open sagh / met een ontallijcke menichte van Heyligh en / die d'eenwighe

wighs gloꝛie ghenietende / hen verheughden. Sy verſtont oock alsdaen veel andere ſaecken die vande menſchen niet en connen ghеſien/ghehooꝛt noch oock dooꝛ ghepeyſen begrepen wooꝛden. Soo ſy eens op een ander tijt Ons Heer ontſinck / bleef de heylighe Hoſtie aen 'tghehemelte van haren mont hanghen tot 'savonts toe/met eenen onſpꝛekelijcken trooſt haerder ſiele ; hoe wel ſy nochtans alle neerſtichеden dede / om die in te ſwilghen / ende daerom gheerne ſoude ghеweten hebben / waerom dit ghеſchiedde: waer naer haer Godt inwendelijck te kennen gaf/ dit ghebeurt te zijn / op dat ſy ſoude verſekert weſen / dat hy langher met haer bleef/ onder de ghedaente van het H. Sacrament. Sulck-een vermaeck heeft Godt inde ſielen/die hem opꝛechtelijck dienen/believen/ ende beminnen; dat hy oock de ghemeyne effecten vande natuere opſchoꝛſt / om die dooꝛ ſoo wonderlijcke / jae boven-natuerlijcke middelen / ſijn liefde te toonen / ende met hemelſche gaben te verrieren. Sy ſagh oock eens de menſchelijckheydt Chriſti ſeer glorieus inde heylighe Hoſtie / alſwanneer den Prieſter Miſſe doende / die in ſijn handen hadde. Soo beminde deſe ſijne ghetrouwe dienerſſe / dat hy hem oock naer de menſchelijckheydt wilde vertoonen / om haer

meer te vermaecken.

Dese ghelucksalighe Moeder vergheleeck seer/ nopende het geestelijck leven den Eerw. Pater Ioannes van het Heyligh Cruys: waerom sy oock altijt ghemeynsaemheydt met malkanderen hadden. Hy was den eersten die dit ghereformeert Orde aennam/ ende daerom wort hy met redene Vader van 't selve ghenoemt: d'Eerw. Moeder heeft dat in Spaegnien voor de tweede reyse soo veel als inghestelt/ als sy 't selve teghen den wederstandt vande ghescheydde Carmeliten beschermde / want sonder haer hulpe dat soude te niete ghegaen hebben: waer-en-boven sy dat in Nederlandt ende Vranckrijck / ende door haer dochters oock in Polen verbreydt heeft: waerom sy niet alleen Moeder; maer oock de tweede stichterse van 't gheheel Orde met recht moet ghenoemt worden. Sy ghelcken malkanderen oock in strengicheydt van leven/ uytnemenden yver totte verboorderinghe/ende verbreydinghe huns Ordens/ in vast betrouwen op Godt / ende vranden de liefde tot hem; mitsgaders de clare kennisse die sy hadden vande inwendighe ghesteltenissen der sielen. Sy quamen oock over een in hun uytwendighe / ende inwendighe oeffeninghen / inde manieren van bidden / ende versterbinghen: haeckten alle

beyde

beyde naer de martyrie/ ende wierden ghelijckelijck van Godt begaeft met verscheyden opghetoghentheden des gheests / ende veropenbaringhen ; die hen oock op de selve maniere; hoe wel in verscheyde plaetsen/ vertoonde / 'tghene sy te Madrid moeste lijden: wierden oock te Granada door de selve sieckte overvallen/ ende miraculeuselijck vande heylighe Teresia door een middel ghenesen.

HET IX. CAPITTEL.

Hoe sy 't Convent van Madrid fundeerde, ende miraculeuselijck op den wegh duyster wesende ghelicht wiert.

DE Coninghen ende Princen gheven hunnen wil door woorden ende uytwendighe teeckenen te kennen. Godt verclaert den sijnen door inwendighe teeckenen; die soo crachtich zijn / dat sy de menschen tot volbrenghen vande selven beweghen. Hy had te Madrid ghelijck eenen gheestelijcken hof vele soorten van Ordens / als wel rieckende blommen gheplant ; daer en ghebrack maer de schoone Lelie-blomme van het heyligh

ligh Oordre van Onse Lieve Vrouwe vanden bergh van Carmelus: wilde daerom die daer oock planten / ende dede tot dien eynde daer verspreyen / dat het lichaem vande heyligha Teresia miraculeuselijck onbedorven was / ende eenen sacten hemelschen reuck gaf / jae oock olie uytvloeyde: waerom oock veel beweeght wierden tot de affectie van dit heyligh Oordre: waer onder den Cardinael ende Aertschbisschop van Toledo was / die sonder daer toe versocht te zyn / den oorloff gaf / die hy dickmaels te vorren gheweyghert hadde / om aldaer Conventen vande ongheschoyde Carmeliten te stichten: waerom den Eerw. Provincael de gheluckseligha Moeder Anna van Iesus belaste haer derrewaerts te gaen met sommighe Religieusen / die haer daer toe goet dochten; die overseicks van Granada vertrock met groote droefheydt der selver stadt / hebbende te vorens op Sinte Peeters ende Sinte Pauwels dagh een merckelijck weldaet van Godt ontfanghen: waerom sy door den brandt vande Goddelijcke liefde soo cranck ende machteloos wiert / dat sy dese reyse gheensints en soude hebben konnen doen / ten waer saecke dat de selve liefde haer siele versterckt hadde.

Soo sy dan op den wegh van Madrid onderhalf mijle van daer zijnde / ghewaer-

ſchouwt wiert / dat de treffelijckſte van dat hof haer wilden inhalen/bleef ſy daer ligghen om t'ſelve te beletten / tot dat het doncker auont was: want ſy altijt ſchouwde d'eere/ ſoo veel alſt haer moghelijck was; ghelijck nochtans die de ſchaduwe verghelijckende/ vliet die die ſoecken / ende volcht die de ſelve vlien; wiert ſy oock vanden hemel gheeert/ die ſoo haer het licht vanden dach ghebzack/ van een ander/dat veel claerder als de Sonne was verſagh met al die in haer gheſelſchap waeren: d'welck hen meer als twee uren lanck tot Madrid toe lichte. De Kinderen van Iſrael wierden / als ſy wt Egypten trocken/ 'snachts dooz een vierige colomne/ hoe wel alleen wtwendelijck van Godt ghelicht. Dit miraculeus licht ontſtack de Eerweerdighe Moeder mette Religieuſen inde liefde Godts; ende gaf haer beſunderlinghe te kennen verſcheyde ſaecken die ſtonden te gheſchieden / ende daer naer volbzocht wierden; oock nopende het groot pzofijt/dat dit heylich Ozdze te Madrid ſoude doen: ſy wierden oock op deſen wegh vermaeckt met eenen ſoeten ende hemelſchen reuck / die ghelijck den eyghen reuck van d'lichaem vande heylighe Tereſia was: d'welck ſoo de Religieuſen verblijdt zijnde/hunne Eerw. Pziozinne te kennen gaven; antwoozde ſy: Ten is

niet vvonder dochters; vvant onse Heylighe Moeder Teresia by ons is; ende heeft my gheseydt, dat ick haer groote vreught veroorsaeck, door d'aennemen van dese fundatie; dat ick goeden moet soude nemen, vvant Godt almachtich in dit Conuent grootelijcx sal gedient vvorden: daerom hebben vvy groote oorsaeck om ons te verbliiden.

Dese Eerw. Moeder quamp te Madrid met haer Religieusen den seventsten September int iaer vijfthienhondert sessentachentich/ alwaer sy den seventhiensté der selver maendt het H. Sacrament stelde/ende 't Convent fondeerde/hoe wel sy nochtans te vozen sommighe repsen de Keyserinne Maria Moeder van onsen alderdaozluchtichsten Aertz-hertoghe Albertus van hooghen memozien/de handen kuste: die van dier tyt af een sunderlinge affectie totte Eerw. Moeder Anna van Iesus creegh; ende in sulcker weerden hiel/ dat sy groote ghemeynsaemheyt met haer houdende/dickmaels quamp besoecken; ende seyde dat het haer een besonder vermaeck was/ by dese godtvruchtighe Priozinne te wesen. Soo de Keyserinne eens in't Conuent synde/een pack brieuen van hare sonen ontfinck; ende die niet en las/noch open en dede/badt d'Eerw. Moeder hare Majestept die te willen lesen: waer op sy antwoozde/

dat

dat sy't daer naer wel soude doen / want sy alsdan haer geselschap alleen wilde genieten. Soo dese Keyserinne in vele gheleghentheden d'ootmoedighe Moeder oock veel toeghe-seyt hadde / die haere Maicstept daer van bedanckte; vraeghde haer oft sy voor haer selven niet van doen en hadde; waer op sy antwoorde/anders niet van doen te hebben/ als Godt wel te dienen / ende te beminnen: welcke reden dese Godtvruchtighe Keyserinne soo beweeghde / dat sy die op t'parcquement in groote letteren dede schrijven; ende daer naer belede aen haeren Biechtvader / die een treffelijck Pater vande Compagnie was/ dat soo dickmaels sy die voorschreven woorden las / haer siele-besonderlingh inde liefde Godts ontsteken wiert: d'welck hy in verscheyden ghelegentheden verclaert ende ghetuyght heeft. Soo begaeft was dese ghelucksalighe Moeder van bovennatuerlijcke gaven/ dat sy van groot ende cleyn seer gheacht ende bemint wiert: waerom de Keyserinne selver d'eerste plaetsen in haer Conuent / voor een van haer Jouffrouwen versocht: veele andere van d'edelste/ende rijckste van t'hof deden oock alle neerstichept om van haer voor Religieusen ontfangen te worden/ waer in sy noch edeldom / noch ghelt / noch pet dat tijtlijck was; dan alleenlijck de be-

qua-

quamichept tot het Oꝛdꝛe aenſagh: ende ſoo wanneer ſy eenighe vooꝛ Novitien ontfinck/ die daer naer dooꝛ eenige ſieckten oft anderſints onbequaem wierden/om den regel ende inſtellingen t'onderhouden/en ſagh niet aen van wat afcompſte/oft qualitept die waeren/maer ſette hen enckel upt/ſonder ergers als op Godts dienſt te letten. Alſoo gebeurden het met de dochter vanden Marquis d'Aimian: want hoe wel die ſeer rijck/ende machtich zijnde/ beloofde groot goet in te bꝛengen dooꝛ de vierige begeerte/die ſy hadde van te blijuen;ſoo en wilde d'Eerw. Moeder dat nochtans nopt aenbeerden/al was het ſaecke dat haer Conuent ſeer arm was/maer ſtelde haer betrouwen alleenlijck heel ende al op Godt; waer mede ſy in een accoꝛdt trede/ dat ſy anders niet en ſoude beſoꝛghen als 'tgene de verhoogderinghe van ſijnen Goddelijcken dienſt aenginck; ende hy hen ſoude verſien van 'tgene ſy lieden in't tijtlijck van doen hadden. D'welck hy oock miraculeuſelijck dede; want ſy lieden ſomwijlen inde ſchijue vonden al dat ſy vooꝛ ſiecken ende geſonden van doen hadden; ſonder oock altemets te weten van waer het ſelue quamp. Soo verbont d'Eerw. Moeder Godt dooꝛ haer vaſt betrouwen in alles op hem/dat hy haer altijt natuerlijck/ende dickmaels miraculeu-

culeuselijck bystont / eñ versagh. Dit betrouwen op de Goddelijcke Majesteyt ende de cleynachtinge van alles dat tijtlijck is was oock haer Heylighe Moederende Meesterse Teresia soo aengenaem / dat sy 'tselve door een veropenbaringhe bevestichde; waer door sy haer seer bedanckte / om dat sy sommighe tijtelijcke dingen gheweyghert hadde / waer door de Religieusen mischien in geestelijcke saecken / die sy hen gheleert hadde / souden verslapt hebben.

HET X. CAPITTEL.

Van haer Fundatien in Vranckrijck te Parijs, Pontoise en Digion, alwaer sy vande H. Teresia miraculeuselijck ghenesen wiert.

GElijckerwijs de Sonne soo crachtich is / dat die door haer straelen niet alleen de goede landen en verwarmt / ende vruchtbaer maeckt; maer oock het gout / ende silver in't diepste vander aerden / d'welck soo hert ende onvruchtbaer is / voortbrenght: soo moest oock dese hemelsche sonne niet alleen Spaignien verlichten / ende tot alle deughden verwecken / maer oock in Vranckrijck door verschey-

schepden ketterijen verhert voortsbrenghen het waerachtich goudt vande oprechte liefde Godts / met het silver van die van den evennaesten: want die de ketterijen in veel plaetsen niet alleen en verflouwt; maer oock te niete gedaen hadde. Soo dan d'Eerw. Moeder hier toe van Godt vercosen / te Madrid door haer diepe ootmoedicheyt eenen afkeer hadde van alle d'eere diemen haer beweegt: socht sy die in alle manieren te vlieden: soude haer oversulex door Godts wille / gheerne in een ander conuent vertrocken hebben; alwaer sy van al dat tijtlijck was afgesneden / ende sonder overhandt haer alleen met Godt soude becommuneren: waerom sy met den oorlof van d'oversten / niet teghenstaende den grooten wederstant die de Keyserinne / met vele andere treffelijcke persoonen dede / naer Salamanca vertrock; haer versekerende / dat sy daer niet geacht en soude worden / mits sy daer niet lanck naer haer professie gewoont en hadde; hoe wel dit vooznemen niet en lucktte. want gheliickerwijs het vier hoe seer het met assen bedeckt wort / sijn selven nochtans ontdeckt: aldus oock hoe sy vande menschen meer socht onbekent te sijn / hoe die haer meer in weerden hielen / ter oorsaecke vande menichvuldige / ende treffelijcke deughden die in haer waeren wtstekende.

Soo

Soo dan den Heere van Brittigny met noch andere treffelijcke perſoonen alle neerſtichept in Spaignien deden / om van d'oberſte Carmeliterſen te verſuecken / die hun Ordre in Vranckrijck ſouden ſonderen / onder de welcke ſy d'Eerw. Moeder Anna van Ieſus tot Fondaterſe wilden hebben; verereghen t'ſelve ten leſten / gelijckerwijs ſy lanck te voren voorſeydt hadde/ſoo wanneer men dat meer ſocht te beletten; ende Godt haer oock hadde te kennen ghegheven door een openbaringhe/die op Sinte Lucas dagh gheſchiede/ te weten datter op alſulckenen dach/een groot licht inde heylighe Kercke ſoude opſtaen; ghelijck het oock ghebeurde/want ſy op den dagh van S. Lucas weſende den achthienſtē October van het jaer ſesthienhondert cū vier/ met noch vijf andere Religieuſen met haer van Spaignien gecomen te Parijs fondeerde. Mē conſte lichtelijck merckē/dat dit heylich Ordre voorſpoedichlijck in Vranckrijck ſoude verbreyt worden / aenghеſien Godt ſelver de gelucksalighe moeder ſoo lanck te voren daer toe vercoſen hadde; ende aen een van haer Religieuſen in Spaignien over veel jaren veropenbaert hadde / dat veel ſielen in verre ghelegghen landen haer compſte verwachten/ om door haer tot hunne ſiele ſalichept te ghe-raken. D'welck Godt ſoo wonderlijck ende

miracu-

miraculeuselijck voeghde / dat dese Eerw. Moeder / die niet als Spaens en conste spreken/d'eerste vermaninghe te Parijs/in't Capittel aende Religieusen doende/ soo volmaecktelijck van hen altemael verstaē wiert/ al oft sy die in't Franchoys ghedaen hadde: d'welck oock in andere verscheyde ghelegentheden gebeurde: waerom de Religieusen met reden seer verbaest/ seyden / dat sy hen-lieden niet alleen en verstont; maer oock hunnen inwendighen ende uptwendighen noot kennende / versagh / sonder dat sy dien haer verclaert hadden: waer door de Religieusen inde volmaeckthept seer toenamen/ ende in't ghetal soo vermenichvuldighden / datter gheene ghenoechsaeme plaetse en was/om t'ontfangen al die tot haer Orde bequaem waeren: daerom fondeerde sy een ander Convent te Pontoise, d'welck soo voorspoedichlijck in't Gheestelijck/ende tijtelijck verboorderde/dat sy daer sommige Novitien gekleedt hebbende / wederom naer Parijs ginck; alwaer sy corts daer naer versocht wiert/ om te Digion een Convent te stichten / d'welck dese ootmoedige Moeder soo veel te liever dede; hoe sy meer merckte / dat de tijtelijcke middelen cleynder daer toe waeren: want sy volgende den gheest vande heylighe Moeder gheerft/ d'armoede besonderlingh beminde.

In

In dit Convent besocht haer Godt met eē behalende siecktе/die ghelijck een peste was: waer in de H. Teresia haer veropenbaerde seer claerschijnende / ende glorieus; maer soo d'Eerw. Moeder indachtich sijnde vande belofte die sy noch int leven wesende ghedaen hadde / van haer te comen haelen / soo wanneer sy soude comen te sterven / seyde / door de groote begeerte die sy hadde van Godt t'aenschouwē: Moeder laet ons in Godts namen gaen. Waer op die antwoordе: Ten is hier toe noch geenen tijt; vvant dese Religieusen souden alleen ende sonder hulpe blijven. D'welck ghesеydt hebbende / ende naerder comende belooftе dat niemandt vande Religieusen die en soude behalen; ende sy daer van terstont soude gheneesen ende het heylich Oordе vande Moeder Godts in haer leven soude verbreyden / in dry machtighe Coninckrijcken / ter eeren vande Alderheylichste Drijvuldicheyt; ghelijck het oock gheschiedde. Sy ontfinck te Digion vele novitien / die sy in luttel tijts inde deught soo vervoorderde; als andere op vele jaeren souden ghedaen hebben: want sy wel wiste / volgens de H. Teresia haer veropenbaert hadde / dat sy by hen niet lanck en soude blijven. Sy hadden in dit Convent seer cleyne gelegenthеyt / waer om den Cardinael Berul, alsdoen grooten Almoesnier van

Henricus den vierden Coninck van Vranckrijck medelijden met d'Eerw. Moeder ende haer Religieusen hebbende / die wilde doen verhuysē in een clooster van een ander Ordre/ alwaer by naest alle de Religieusen waeren wtgrstorven/ende oversulcx alle neersticheyt dede / om t'selve te becomen/ende daerom aen d'Eerw. Moeder / met haer Religeusen belaste / die int ghebet van Godt te versuecken; d'welck sy deden: waer in Godt haer veropenbaerde/dat dit niet en soude geschieden/ hoe wel sy nochtans dies niet teghenstaende haer Religieusen beval / hierom Godt te bidden/ende dat alleenlijck om de ghehoorsaemheyt te volbrenghen: waer naer sy den Cardinael te kennen gaf / 'tgene sy van Godt int gebet verstaen hadde; die ouersulcx hem verwonderde / ghemerckt hy soo groote vermogentheyt heel Vranckrijck door met een igelijck had / ende dese saecke soo licht scheen te wesen / om te vercrijghen. Godt veropenbaerde haer oock in dit Convent / dat een sekere Religieuse onsen Heere niet en hadde ontfangen/ter oorsaecke dat den Priester niet ghemerckt hebbende/datter noch eene moeste communiceren/naer den autaer gegaen was: ende daerom aen die haer dat waerschoude, seyde / dat sy t'selve van Godt verstaen hadde; ende oversulcx neersticheyt soude doen/op

dat

dat die Religieuſe onſen Heere ſoude ontfanghen.

Soo de waerachtighe medehelperſſe vande heylighe Moeder haer dochter van Digion in alles voorleert/ende vervoordert hadde; cleedde ſy rechts voor haer vertreck twee Jouffrouwen / waer van ſy d'een Anna van Ieſus noemde / ſegghende; Dochter daer moet een heylighe Anna van Ieſus in ons Ordre ſijn: doet daeromme alle neerſticheden om ſulcx te vvorden; aenghеſien ick van ſoo quaden leven ben. Welck ghebodt/ oft om beter te segghen prophecie deſe Religieuſe volmaecktelijck volbracht; want ſy ettelijcke jaeren ſoo Godtvruchtelijck in't Oorde volherde / dat ſy daer in heylichlijck ſtierf. Deſe aotmoedighe Prioxinne alles/deſe ſtichtinghe aengaende/ beſchickt hebbende/daer voor overſte latende die Moeder Loviſe van Ieſus, trock naer Parijs inde Kerſweke / het hardſte vanden winter/ ende te ghemoet comende op den wech een van haer Overſten/ ginck ſoo haeſt / als ſy ſijn gewaer wiert/ behendelijck vande caroſſe / ende verwachte / knielende / metten ghebooghden hoofde/ſijne benedictie: waer naer ſy de Religieuſē ſeyde/dat ſy liedē altijt t'ſelve maeſten doen; alwaer't in't midden van het ſijck. Soo ſorghvuldich was ſy om haer ghedurichlijck in alle deughden / elck int be-

sunder; maer naementlijck inde ootmoedicheyt t'oeffenen: ende een iegelijck / principalijck d'Oversten / te eeren / ende haere Religieusen meer metter daet ende wercken / als met woorden t'onderwijsen.

HET XI. CAPITTEL.

Hoe sy in Nederlandt van hunne Hoocheden ontboden sijnde, te Brussel, Loven ende te Berghen in Henegouwe Conventen stichte.

DE Romeynen die bynaest de heele werelt onder hun ghebiedt hadden / onderhielen hunne Monarchie / door wapenen / wetten / ende sebare deughden: die ten lesten naer langhe jaeren ten onderen is ghegaen. Onse alderdoorluchtichste Princen Albertus ende Isabella van hooger memorie / wilden daerenboven als oprechte pilaeren vande Roomsche Kercke hunne Landen besetten met heyleghe Persoonen / die door hun wonderlijck / ende ghestichtich leuen / die als een sterck bolwerck souden beschermen tegen alle bloedighe oorloghen / die door de ketterijen daer in ontsteken waeren; ende t'selve oock souden behoeden vanden grouwelijcken toorn Godts / die de swaere sonden / oock teghen

hee

heel Coninckrijckē verwecken. Soo dan oberſulex d'alderdoorluchtichſte Infante boven de kenniſſe die ſy hadde vande volmaecthept/ wonderlijcke wercken eñ heplich levē vande Eerw. Moeder Anna van Ieſus, oock verſtont het menichvuldich eñ wtnemēde pzofijt / dat ſy in Pzanckrijck gedaen hadde/ ſchzeef haer ſelver/ biddende/ dat ſy oock te Bzuſſel haer heplich Ozdze ſoude ſtichten/ vā waer t'ſelve alg vande hoofſtadt/ heel Nederlandt dooz verbzeydt ſoude connen wozden: ende waerſchoude haer oock dat ſy ſelver daer een Convent vande ongeſchoide Carmeliterſſen wilde fonderen; om alſoo metter daet alle haer onderſaten tot het ſelve te verwecken. D'welck deſe Godtvzuchtighe Pziozinne verſtaen hebbende/ naer Nederlant trock/ met ſes Religieuſen/ ende die haer Hoochept naer Pzanckrijck ghefonden had / om haer te ghelepden. Sy quam den tweerentwintichſten Januarij in't jaer ons Heeren ſeſthienhondert / ende ſeven met het voozſchzeven gheſelſchap alleē te Bzuſſel/ hoe wel hun Hoochenden hadden doen vzaghen / oft ſy inghehaelt wilde ſijn. D'welck d'Eerw. Moeder dooz haer ghewoonlijcke ootmoedichept ontſeyde: alwaer ſy vande alderdoorluchtichſte Eertſhertoghen ſeer feeſtelijck ontfanghen ſijnde/ naer t'huys gonck / daer ſy noch woonen/

totter tijt toe / dat hun Conuent soude ghebouwt syn. Den vijffentwintichsten Januarij op den dach van S. Pauwels bekeeringhe / wiert dit Oyze te Brussel ghesticht / d'eerste Misse gesongen / ende het heylich Sacrament gestelt / inde teghenwoordicheyt van hunne Hoocheden: die met groote feesten / den eersten steen van hun nieuw Conuent leyden den vijffentwintichsten Meert van t'selue jaer / waer naer de ghelucksalige moeder / op Sinte Marien Magdaleenen dach voor d'eerste ongheschoide Carmeliterisse van Nederlandt ontfinck Jouffvrouwe Maurrique / int Clooster Moeder Margriet van Iesus ghenoempt; volgens sy haer voorsept hadde / als sy eerst te Brussel aenquam: vele andere edele Jouffvrouwen ontfongen corts daer naer het habijt. Dese Godtvruchtighe Priozinne stichte te Loven / den eersten November van t'selue jaer / waer naer sy alles de fundatien aengaende / beschickt hebbende / latende daer voor Priozinne de Moeder Elisabeth van Sinte Pauwels / wederom te Brussel quamp / ende den achtsten van December naer Berghen Henegouw gonck.

Soo sy in dese reyse passeerde door een stadt / daer sommige Spaignaerden / van die daer int garnisoen laghen / aende poorte spelden; daer sy groot medelijden mede hadt / om

dat

dat ſy den coſtelijcken tijt ſoo overbrachten/ ende verquiſten; badt haeren biechtvader overſulex hun een Boecxken te willen gheven/dat vande Heyligh̄e Sacramenten / int beſonder vande biecht ſprack: d'welck ſy liedē van hem ontfangende/het ſpel lieten / ende met groote beleefthey̆t haer aenden coetſwagen bedanckt hebbende/daer naer te Berghen Henegouwe cene aelmoeſe gaven/van hun eygen prouiſie die de bermhertige Prioxinne ontſeggh̄ende(want die tot hunnen noodruft was dienende)ten leſten nochtans door hun gebeden gedwongen wiert t'ontfangen. Soo ſorgh̄vuldich was ſy altijt / om haeren even naeſten/ in alles dat mogelijck was te helpen; ſonderlingen int t'gene de ſiele ſalichey̆t raeckte. Sy quam s'anderē daegh̄s te Bergē/alwaer ſy ghedwongen was in een ongh̄emackelijck huys/ſonder Clooſterlijck ſlot / Choor / ende Cappelle te blijven/ tot dat ſy den ſevenſten Februarij naer groote quellingen ende ſwaricheden haer Convent ſtichte/ kieſende voor patroon van t'ſelve den Heyligen Ioſeph: waer naer ſy voor de verhoorderingh̄e van deſe fondatie biddende/van Godt int ghebet verſtont /dat hy̆ door die ſeer ghedient ſoude ſijn: waerom ſy alles / dat dit Convent aenginck beſorgh̄t hebbende / ſtellende daer voor Prioxinn de Moedec Leonor van Sinte

Ber-

Bernaerdt, met groote blijschap wederom naer Brussel keerde: van waer sy alle moghelijcke neerstigheden dede / om haer Generael van Spaignien te bewilligen/op dat hy ongheschoeyde Carmeliten in Nederlant soude senden/die daer stichtende/over de Carmelitersen overhandt souden hebben. Soo sy nochtans dit gheensins en conste verwerven/ schreef aenden Paus Paulus den vijfden/ biddende dat sijne Heylicheyt soude gedient sijn/die van Italien te senden: den welcken haeren brief lesende inde teghenwoordicheyt vande Carmeliten die dien ghebroght hadden tot drij reysen toe met luyder stemmen riep: O gheluckighe Vrouwe, O gheluckighe Vrouwe, O gheluckighe Vrouvve! ende sont terstonts Religieusen van haer Ordre / niet alleenlijck naer Nederlandt/volgens sy ghebedē hadde/maer oock naer Vranckrijck: die sy op den heelen weeh van Roomen af tot Brussel toe onderhiel / ende daer van alles versagh/ soo totten goddelijcken dienst nootlijck / als van t'ghene sy voor hun Convent van doen hadden; waer boven sy hen noch een borse met hondert croonen gaf/om te cooper 'tgene hen soude mogen gebreken: al waer de Carmeliten op Sinte Bernaerts dach den twintichsten Augusti in't jaer sesthienhondert ende thien quamen: d'welck den dupbel seer ghe-

ghevoelde / want hy wel wiste / hoe sterck de Paters van dit heylich Ordre hem ghedurichlijck souden vervolgen: namp oversulckx vraeck / soo veel als het moghelijck was / over d'Eerw. Moeder / als oorsaeck wesende van hun comste; die hy daerom terstonts begost soo te quellen / ende in verscheyde ghedaenten verveert te maecken / dat het haer sieck-meesterse dickmaels hoorde; want het gherucht vande duyvels dese Religieusen somwijlen wacker maeckte / midts alsdoen de geheele Helle met ketenen ende gloyende waghens scheen te komen / om dese verduldige Fundatersse te vervolghen / die door groote bangicheyt dese Religieuse riep / seggende: Dochter hoorde ghy vvel t'ghene hier omgaet? waer op soo die antwoorde / dat te hooren; seyde sy: Ick sterve van hitte ende bangicheyt. Aldus quelde haer oock den duyvel / soo wanneer yemant totte Carmeliten cleedde / die sy somwijlen voor haer sach gaen met een groot gerucht / achterlatende eenen stinckenden reuck / die sy op andere tijden oock sagh / ende haer seer quelde tot vraeck / om dat sy de Paters van haer Ordre in Nederlant hadde doen comen: oversulckx belaste aende voorseyde Religieuse / dat sy wij-water soude worpen / om die te veriaegen / ende alsoo van hen ontslaghen te sijn / die dese Religieuse oock in verscheyde

schepde sienlijcke ghedaenten sagh / ende die wt d'Eerw. Moeders Celle comende teghen quam/soo wanneer sy daer in ginck: waerom die seer benaut/ ende dese Religieuse seer verschrickt was. Pater Hilarius van S. Augustijn getuyght/dat op alder Heyligher dach/ alsser vier in sijn Convent cleedden/ d'Eerw. Moeder op den Choor gebedt houdende/ den duyvel voor de traillie sach passeren / met een groot gerucht/ende schrickelijcke gedaente/die haer dreyghde / dat hy haer soude quellen / ende pijnighen midts sy in Nederlandt had doen comen dit heylich Ordre/ d'welck hem soo verbolghde.

Dese Eerw. Moeder beloofde met haer Religieusen den veerthienste September in't jaer sesthienhondert thien ghehoorsaemheyt aen Pater Thomas van Iesus alsdoen Provinciael van Nederlant/inde tegenwoordicheyt vanden Doorluchtichsten Nuntius van sijne Heylicheyt in dese Landē. D'welck soo sy begeerde alles gedaen/dese ootmoedige Prioresse haer liet voorstaen / dat sy in Nederlandt niet meer van doen en was / aengesien de Carmelitersen nu onder d'Ordre waeren; ende sy alle hope van Martelersse te worden/verlozen hebbende/verlanghde om Godt sonder overhant in het Convent van Salamanca te dienen: waerom sy vastelyck resolveerde

veerde wederom naer Spaignien te gaen. Soo ſy dan op S. Matthijs dach/ hoe wel met Godts wil ghelijckformich/ nochtans naer deſe reyſe verlangende/ Godt hierom hertelijck inde Misſe badt; beſonderlingen alſmen onſen Heere op-hief/ hoorde ſy een ſtemme ghelijck wt de heylighe Hoſtie comende/ die haer ſeyde; ſoo dat ſy het beſcheedelijck coſt verſtaen: Ghy meught vvel zijn daer ick ben. Wildy om uvven t'vvil van daer gaen, daer ghy om mijnen t'vvil ſijt ghecomen? Waer door ſy ſoo ſeer beweeght/ende inwendelijck verlicht wiert/ dat ſy haer in alles naer den Goddelijcken wille voeghende/ noyt meer en peyſde van naer Spaignien te gaen. Soo beminde den goedertieren Godt ſijne wtvercozen Bruyt/dat hy haer ſelver ſijnen wil te kennen wilde geven: ſoo over een quam ſy met dien/ dat ſy den haeren/ mitsgaders allen trooſt verloochende/ om dien van Godt alleen te volghen.

Hoe de Swaen haer doot meer naeckende is/hoe die ſoeter ſinght: Alduys oock hoe deſe Hemelſche Swaen meer tot het eynde van haer leven quam/ hoe ſy Godt meer ſocht te believen. Sy nam wederom haer ghewoonlijcke diſciplinen/ende vervolghde gedurichlijck inden Reſter/ haer ordinarelijcke verſterbinghen tot groote ſtichtinghe van alle

de

de gene die het sagen; tot dat sy door de sware sieckte heel lam/ende machteloos wiert. Sy wierp haer plat ter aerden / op dat een yegelijck over haer soude treden; custe de voeten vande Religieusen / ende spraeck haer schult/ met soo groote ootmoedicheyt / ende verachtinghe haers selfs/ al oft sy eerst Nouitie geweest hadde: want sy haer liet voorstaen/ dat den grooten ouderdom/ende swaere sieckten/ haer hier van niet en ontsloeghen; dede oversulcke ghewelt/ om meer te doen als sy coste: want sy haer op eenen Witten-donderdach met soo groote moeyte / ende pijne plat ter aerden cruysswijs uytreyckte / datmen haer moest helpen opstaen: d'welck sy mercktende/ seyde / dat sy gheen sterckte meer en hadde/ hoe wel t'selve haer niet en dochte: vermaende daerom de Religieusen alle mogelijcke penitentien ende strengicheden in hun jonckheyt te doen/ want sy niet en wistē hoe lanck sy souden leven; ende oudt synde/ daer toe onbequaem waeren: waer in sy hen nochtans voorsichtelijck moesten oeffenen / om te volherden: want dus danighe / ende alle andere wercken/ alleenlijck moesten geacht worden/ volgens den gheest / ende yver daer die mede gheschiedden/ dat sy hen daerom souden versterven soo veel als het mogelijck was / indien sy ghebedt wilden houden; want d'een

sonder

sonder d'ander niet en coste blijven staen. Als sy door t'bevel vande Doctoren moeste van spijse veranderen / ende de Religieusen haer iet lieffelijcker wilden besorghen / en begeerde 't selve geensints toe te laeten / maer hiel haer te weden met t'ghene daer sy den minsten smaeck in was vindende. Soo wanneer haer inden Kester pet totten noodruft ghebraeck / wist sy dat / om niet te hepsschen / soo behendelijck te bedecken / dat die dienden t'selve niet en costen mercken. Als-men haer eens wat verschen vis over tafel gaf / riep sy eene Religieuse / die sy dien dede eten / seggende dat sy den beet / die sy daer van inden mont hadde / niet en dorste doorswillighen / om dat dien haer soo wel smaeckte: waerom de Religieusen liever hadden / haer te sien eten / t'gene onsmaeckelijck was / als oorsaeck te sijn / van dat sy soude vasten / want sy niet en at / soo wanneer men haer t'eten gaf / t'gene dē appetijt aenghenaem was. Soo verstierf sy haer in t'ghene tot ghesontheyt eenichsins noodsaeckelijck was / op dat sy Christus in't lijden volmaeckteliicker soude volghen. Dese goede wercken ende vierige begeerten waeren Godt soo seer aenghenaem dat hy die wilde vergelden metten loon / daer hy sijn alderliefste kinderē mede vergelt: overmits wiert sy seven iaeren voor haer doodt met

het

het Fleuris overvallen/ waer van sy door de Heliquien vanden Heyligen Albertus genas. Soo goedertieren is de Goddelijcke Majesteyt / dat hy de sieckten oversent om daer door te verdienen / ende die wederom af-nemende/de menschen versterckt/ ende oock tot vieriger begeerte verwerckt/om meer tot sijnder liefde te lijden: d'welck in dese geluck-salighe Moeder gebeurde/ die door haer sieckten inde liefde Godts ontsteken sijnde/ altijt meer ende meer socht te lijden.

HET XII. CAPITTEL.

Van haer leste sieckten, geluck-salighe doodt ende hoe sy vande H. Teresia naer den Hemel gheleydt wiert.

DEn Pellicaen bijt sijn borste open/ om door t'bloet daer uyt vloeyende sijn jonghen te laven / niet teghenstaende dien hier door sijn eyghen leven benemt. De bermhertighe Anna van Iesus, om Christus den waerachtigen Pellicaen te volghen/ die door sijn dierbaer Bloet/ ende doodt / de sondaren verlost heeft / ende ghedurichlijck door het hoochweerdich H. Sacrament des Autaers

laeft/

laeſt / ſchenckt aen Suſter Ienne vanden Heylighen Gheeſt / dooꝛ een verheven liefde / haer eyghen ghesonthept: die ſy met alleenlijck t'onthelſen / vande bevende ſieckte ghenas; de welcke ſy alſdan behaelende haer totter doot toe duerde: ende den ooꝛſpꝛonck van haer leſte ſieckten was / die ſoo menichvuldich / wonderlijck / ende ſwaer waeren dat de Doctoꝛen eenpaerlijck beleden / dat ſy daer teghen niet alleen gheen remedien en wiſten; maer die oock niet en kenden: ſeyden daerom naer den loop vande nature onmogelijck te ſijn / met de helft van die te leven / die ſy nochtans altemael blijtelijck ende verduldichlijck verdꝛaghende / Godt badt / dat niemant van die haer bpſtonden die ſouden behalen: d'welck de Goddelijcke Majeſteyt haer verleende / ende ſy hun van 't beghinſel af verſekerde / ende metter daet bevonden wiert: want de ſieckmeeſterſe / die haer vele jaren met luttel ruſte / groote moeyte ſnachts / ende daeghs bpſtont / met al die haer hilpen / niet alleen niet ſieck en wierden; maer oock gheſonder waeren / inde deught meer verbooꝛderdē / ende beſondere effecten van t'crachtich ghebedt van hunne Godtvꝛuchtighe Moeder metter daet ghevoelden; te weten verduldicheyt in't lijden / verlichtinghe inde inwendighe ſwaericheden / vereeninghe met Godt / vꝛede ende

troost

troost der sielen/ met een crachtighe ghedenckenisse ende levende tegenwoordicheyt vande Godtlijcke Majesteyt / soo dat sy lieden by haer synde hen droeghen/ al oft sy op den Choor gheweest hadden: d'welck/ghelijckerwijs verscheyde/die het ghebeurt is/ ghetuyghen/ alleenlijck gheschiedde/soo wanneer sy by hunne goede Prioorinne waren.

Ghemerckt dese sieckten soo uytter maten groot / ende menichvuldich waeren; soo en costen die nochtans haere verheven liefde tot Godt / ende den even naesten/ in't minsten niet verslappen: want sy die niet tegenstaende voor de stichtinghe haers Ordens / oock in andere rijcken ghelegghen zorghde; versagh haer arme Conventen oock die in Spaignië waeren / van t'ghene van noode was. Sy stont de wereltlijcke persoonen by in alles/ dat het mogelijck was/dede Missen inde gedanckenissen doen / dienen tot dier tijdt toe noch niet ghedaen en hadde; seynde van haer Convent alle de ornamenten / die daer toe van noode waeren / versagh d'arme ende ellendighe persoonen van t'gene sy van doen hadden: ende vercreegh van hunne Hoocheden/datmen alle iaren op S. Iosephs dach / dry ghevanghenen soude verlossen; die oock door haer versoeck / inde ghedanckenissen Sondaeghs/ende s'Heyligh s daeghs voor altijt

Missen

Miſſen beſetten. Sy onderweegs de Religieuſen met woorden ende wercken: want ſy haer op eenen ſtroeyen ſtoel / naer den Choor / t'gemeyn vermaeck / ende den hof dede draghen; alwaer ſy met groote moeyte het oncruyt wiende / ſeyde / dat ſy dat dede om totter doot toe te doen al 'tgene ſy coſte / ende hen te leeren hoe ſy uyt den hof hunder ſielen / alle onvolmaecktheden uyt wiende / dien van alle gebreken ende quaede ghenegentheden moeſten ſuyveren. d'welck Godt ſoo aengenaem was dat Pater Hilarius van S. Auguſtijn haeren Biechtvader / die verſchepde reyſen Provinciael is gheweeſt / ghetuyght / dat Chriſtus haer vier oft vijf iaeren eer ſy ſtierf / door een claere ende boven-natuerlijcke verlichtinghe ſoo levendich te kennen gaf / al dat hy inde heyligh Paſſie voor haer uytwendelijck ende inwendelijck geleden hadde / dat al 'tgene men daer van preckt / jae inde heyligh Schrifture beſchreven vint / niet de helft te gevoelen / oft te kennen en gheeft / van 'tghene ſy hier door gevoelde / ende kende. Godt wilde dat ſy hem oock in 't lijden ſoude naervolghen; overſulcks verliet haer oock eenichints op dat ſy hem beter ſoude vergelijcken / in 't 'tghene hy aen 't Cruys hangende / ende van den Hemelſchen Vader / naer de menſchelijckheyt verlaten ſynde / verdroegh. want hy

haer boven alle de swaere sieckten/ waer van haer heel lichaem ingheerompen was / soo groote doorrichept des gheests oversont / dat sy tot alles den Goddelijcken dienst raeckende/onbequaem synde/geenen Godt scheen te hebben. Dat noch meer is / ende sy boven al ghevoelde den duyvel/ door verschepde bezinghen wiert soo veel te stouter / hoe haer Godt meer scheen te verlaten: waerom sy hem dien aengaende ootmoedelijck badt/haer naer het vaghevier te sepnden om aldus het perijckel der sonden t'ontgaen: ende wiert alleenlijck vertroost / soo wanneer men haer vande doodt spraeck/oft naer het graf droech.

Hoe wel nochtans den Vader van bermhertichept / die de sijne nopt en verlaet (al ist dat het anders schijnt) dese verduldighe siele somtijdts door veropenbaringhen verlichte: want sy twee jaren voor haer doot Christum heel doorwont sagh / die haer te kennen gaf/ dat sy oock sulcke moest worden/eer sy stierf. Waer in sy terstonts ghewillichlijck ende blijtelijck metten wille Godts over een quamende/dry nieuwe wonden creegh/soo dat sy niet meer en coste staen / gaen/ ligghen/ noch sitten: haer quamē oock corts daer naer sulcken brandende placken op de twee handen/ dat het vierighe naghels schenen te syn; soo dat de Religieusen hun handen niet lanck en

costen

costen houden op de sacrgien / daer sy mede gedeckt was / om den grooten brant die daer wt quam; waer van sy soo seer sweette / dat sy in't coutsten banden winter / alle nachten tweemaels / jae dry maels van lijnwaert moeste veranderen; d'welck haer natticheyt druyte: ende was soo ongherust / ende vol pijnen die door te verlegghen alleen schenen te verlichten / datmen haer tusschen dach ende nacht / meer als vijftichmaels / jae somtijdts meer als twelf reysen op een ure moeste herlegghen: waer in sy soo verduldich was / dat sy anders niet en socht / als te volbrengen den Goddelijcken wille: ende seyde te vreden te sijn / t'selve totten dach des oordeels toe te lijden. Dese sieckten groyden soo seer / dat sy by nae niet meer en coste eten; noch oock den asem scheppen: waerom den eersten Doctoor van hunne Hoocheden seyde / dat al haer sieckten doodtelijck waeren; hoe wel sy nochtans daerom niet en lagh: dagelijcks Misse hoorde ende t'onsen Heere ghinck. Sy dede haer oock dickmaels by de Religieusen draegen / soo groot was haer liefde tot Godt / ende haer dochters / dat sy van hun niet en cost gheschenden worden / noch door sieckten / pijnen / uytwendighe ende inwendighe quellinghen; noch oock als sy scheen van Godt verlaten te sijn / maer ter contrarien groottere

liefde beweegs/hoe sy in grootter lijden was/ ende de doot haer meer was nakende.

Soo sy dan op S. Matthijs dach Godt om hulpe badt / hoorde sy een hemelsche stemme / die haer tot drye reysen toe seyde / dat sy naer het sieckhuys soude gaen; alwaer sy van alle sieckte soude ontslaghen worden: d'welck sy dede; ende terstonts een bichte van haer heel leve spraack: waer van Pater Hilarius haeren Bichtvader ghetuyght/dat in gheen materie van doodsonden ghevonden te hebben; ende wiert daer naer wederom vande sieckte soo overvallen / sunderlinghen vande sluymen/ dat de Religieusen vreesden dat sy onder hun handen soude sterven; hoe wel sy nochtans nopt de spraake/het ghevoelen / oft verstant en verloos; soo dat sy selver dede gereet maecken al t'gene noodsaeckelijck was/ om het heylich Olie t'ontfangen: d'welck sy ghebeydcht hebbende / nootmoedelijck / ende met groote beweginghe van alle de ghene die daer teghenwoordich waeren ontfinck/ naerdemael sy ghevicht was/ende de Religieusen vergiffenisse ghebeden hadde. Soo men dan haer voeten oliden / sagh een sekere Religieuse daer tegenwoordich/haer seer wit/ende soo claerschijnende als de sonne/ met eenen boghe van drye coleuren ontringhelt: welcke openbaringhe soo lanck duerde / dat sy de coleuren

ren die root/blauw / ende van gout waeren/ gemackelijck coſte onderſcheyden: waer door Godt ſcheen te bevestighen/ hoe aenghenaem hem de menichvuldighe voetſtappen geweeſt waeren/die ſy tot ſijnder glorie/eere/ van ſijne Moeder / ende de heyligh Tereſia, ende verbreyinghe des Orders gegaen hadde. Sy lede allen dien tijdt ſoo grooten dorſt/ ter oorſaecke vande waterſuchtichepdt / ghedurich ſweeten / ende den uytnemenden brant / datmen haer gedurichlijck moeſt laven / hoe wel ſy nochtans niet en wilde ghelaeft ſijn van middernacht af tot ſmorghens ten ſeven oft acht uren / dat ſy allen dach behalvens eens alleen onſen Heere ontfinck/ ende overſulcke een ſchroomelijck baghebier allen dien tijdt lede: ſoo ſeer ſocht ſy altijdt deſe Godtlijcke ſpijſe te nutten/ hoe wel ſy die met ſoo groote pijne/ende ſmerten moeſt ghenieten: daerom belaſte ſy s'dacchs voor haer doodt aende Moeder Subprioxinne Beatrix vande Ontfanckenis / datmen haer volghens het ghebruyck vande heylige Kercke ſoude berechtē.

Wonderdaeghs ſmorgens wiert ſy ſoo ſieck / dat die by haer waeren meynden dat ſy in haer uytterſte was; ende daerom naer den Choor niet en ghinghen/ al was het ſacken dat ſy hoordē luyden: waerom deſe voorſichtighe Moeder hen belaſten derrewaerts

ende t'onsen Heere te gaen / midts het dach van communie was. Soo sy dan dit ghedaen hebbede / hen wederom inde sieck-camer sach / dede haer vanden stropsack opheffen / ende op eenen stropen stoel setten: waer van sy van elck-een besonder haeren lesten asschept nam / ende seghende; ende daer naer altemael in't ghemeyn wederom haer benedictie gaf. Sy had luttel tijts te vozen aen suster Ienne vanden heyligben Geest ghesept / diemen daer in een wagenken van wijmen gebzocht hadde / dat sy niet en soude bedzoeft syn / want sy wederom om haer soude comen: ende hadde ooch sommighe daghen te vozen aende sieckmeesterse gesept / dat het haer een groote pijne was suster Ienne soo allendich te sien; daerom indien sy van dese wereldt soude comen te scheyden / zy Godt saude bidden aende voozschzeven suster ghesontheyt te willen verleenen: waer naer sy onsen Heere / met soo groote blijschap nutte / dat Pater Hilarius van S. Augustijn ghetuyght dat sy Godt met sulcke Hemelsche vzeught ontfinck / dat sy scheen van dien tijt af eenen sekeren pant van d'eeuwighe glozie te hebben / ende oversulckt met hem vereenicht bleef. Soo dese verduldighe Moeder ter oozsaecke van haer verscheyde sieckten / metten uytnemenden bzant / die haer totter doot toe duerde / wat waters heyschte /

quam

quam t'selve alsdoen alleenlijck door Godts
gehenckenis in't sieckhuys te ghebrecken / op
dat sy hier door Christus oock meer soude
vergelijcken inden dorst/die hy aenden boom
des Cruys hadde ghecleden. Ontrent neghen
uren quamen alle de Religieusen/ die door het
heel Clooster verspreyt waeren / op eenen tijt
in't sieckhuys/sonder gheroepen te zijn/ noch
te weten/dat de doodt van hun Eerw. Moe-
der Anna van Iesus soo naeckende was. Sy en
wierden niet door de locht gedragen/ gelijc-
kerwijs de heylighe Apostels / als wanneer
sylieden versaemt wierden/op de plaetse daer
de heylige Moeder Godts stierf: maer qua-
men op eenen tijdt altemael in't sieckhuys;
soo dat t'scheen dat Godt hen daer gebracht
hadde / op dat sy souden hun Eerw. Moe-
der sien sterven / die ghelijck 'tscheen alleen-
lijck wachte tot dat de leste quam: soo dat die
gecomen zijnde/zy haer ooghen soetelijck op-
slaende ende hen vriendelijck besiende/ weder-
om haeren afscheyt nam/ ende de hant vande
Moeder Subprioorinne gheperst hebbende/
die(volgens sy haer belooft hadde) te kennen
gaf / dat de heylighe Teresia by haer was:
waer naer sy dry maels vriendelijck lachende/
haeren gheest gaf / inde handen van die sy
vijf-en-seventich jaeren / dry maenden / ende
thien daghen getrouwelijck gedient/ ende soo

volmaecktelijck in sijn heylich lijden vergeleken hadde / waer van sy ontrent de eenenvijftich Religieuse ghelweest was. Op den selven tijt sagh den Licentiaet Petrus Barsena, (die eertijts haeren Biechvader te Madrid ghelweest hadde) dese gheluckselighe Moeder Anna van Iesus ten Hemel varen / vergheselschapt sijnde met de H. Teresia die in't sieckhuys quam / alswanneer sy in haer uptterste was / ende aen't hooft-eynde stont / om die inde strenghe passagie vande doodt by te staen volghens sy haer verscheyde reysen noch levende belooft hadde; die oversulcks dese gheluckselighe Moeder metter handt naer den Hemel leydde. Met soo groote glorie wilde Christus in sijn rijck ontfanghen dese sijne Bruydt: in wiens hert hy als eenen throon openbaerlijck gheseten hadde / ter wijlen sy noch leefde. Dese glorie heeft sijne Godtelijcke Majesteyt oock bevesticht boven d'openbaringhen / die nopende vande gheluckselighe Moeder gheschiet syn / door d'uptwendighe teeckenen vande gaven der heylighe lichamen / die in haer lichaem waeren: want het aensicht schoon / ende treffelijck / ende het lichaem soo niet gheswollen / noch ingecrompen en was / als ter wijlen sy leefde / de handen ende voeten waeren oock soo wit als alabast: soo dat Pater Viuero predicant van

hunne

hunne Hoocheden dat ſiende / ſeyde t'ghene Seuerus Sulpitius van 'tlichaem vanden heyligen Martinus Biſſchop van Tours gheſeyt had / dat hy daer inne de glorie van haer gheluckſaligue ziele aenſchoude: want haer aenſicht dat ter wijlen zy leefde verſcheyde reyſen ſoo claer als de ſonne geſchenen had / oock nu boven maten ſchoon was : jae dat de litteeckenen vande diſciplinen / yſere ketenen / ende andere inſtrumenten van penitentie die in haer heylich lichaem waren / 't ſelve vercierden gelijck eertijts de lichteeckenen vande wonden die vande Martelaren verciert hadden. Men ſtelde op eene bare dit weerdich lichaem hercleedt inden Choor / daer het van een yghelijck coſte gheſien worden / alwaer ſommighe mirakelen / ſonderlinge dat van ſuſter Ienne vanden heyligen Gheeſt gebeurde / ghelijckerwijs wy hier naer ſullen verhaelen in't 22. Cap. waer naer dit inde tegenwoordicheyt van d'alder-doorluchtichſte Eertſ-hertoghen (die alſdoen exprefſelijck tot dien eynde met alle de Jouffrouwen van t'Hof binnen t'Conbent quamen ende den heelen dienſt bleven) begraven wiert: uyt wiens graf eene Religieuſe ſoo groote claerte ſagh ſchijnen / als de ſonne: waer door (ſoomen met redene vermoyen mach) Godt te kennen gaf / ſoo de claerheydt daer haer lic-

haem naer de ghemeyne verrijsenisse mede soude begaeft zijn/als oock d'eeuwige glorie die haer siele van dier tijdt af inder eeuwicheyt soude ghenieten. Soo milt is Godt in sijne heyligheu te eeren/dat hy door verscheyde teeckenen / ende openbare miraekelen te kennen gheeft d'uytnemende glorie/die hun lichamen naer de gemeyne verrijsenisse eeuwelijck sullen besitten: waer door hy de menschen verbint / om die eerbiedinghe te bewijsen/ende hun hulpe in alles te versoecken;aengesiē sijne Majesteyt door hun tusschen-spreken de menschen in't geestelijck / jae oock in't tijtlijck ghebenedijdt / ende miraculeuselijck helpt/ghelijckerwijs hy oock menichvuldichlijck door dese gheluckseligheMoeder metter daet ghedaen heeft.

HET XIII. CAPITTEL.

Van hare seghbare deughden.

GElijckerwijs den mensch / naer het lichaem/door den Edeldom verheven wort: soo worden oock de sielen door de deughden hunnen waerachtighen Edeldom verciert, ende van Godt tot groote volmaecktheden verheven ende bemint. D'welc de gelucksali

gh

ghe Moeder Anna van Ieſus wel wetende haer
aan jonex af/in alle deughden ghedurichlijck
oeffende/ waer van ſy in elck beſunder wt-
tackt. Om te beginnen van d'ootmoedicheyt/
aer al d'andere op ſteunen/ ſonder d'welck
nen Godt oock niet en can behaeghen/ was
ſy ſoo ootmoedich/ende verachte ſoo seer haer
elven/ dat ſy nopt ergens in ydel glorie ghe-
adt en heeft; niet teghenſtaende dat ſy van
Coningen ende Princen/ gheeſtelijck ende
eirlijck/groot ende cleyn heel Europa door
oo gheacht wiert/dat oock de Doctoren van
Salamanca/in materie van Godts gheleert-
eyt/ openbaerlijck inde ſcholen/ haer mey-
inghe volghden/ iae eenen vande princi-
aelſte van die Univerſiteyt in Nederlandt
oude ghecomen hebben/ indien hy niet ghe-
oren en hadde/ om de gheneynſaemheyt/
ie hy in Spaignien met haer hadde ghe-
adt/ metter daet t'onderhouden. Dat noch
eer is; al waſt dat Godt ſoo groote/ ende
onderlijcke wercken/ met openbare mi-
akelen door haer dede/ ſoo groeyde ſy
ochtans altijdt inde ootmoedicheyt; want
oo een Religieuſe haer draeghde/ oft ſy nopt
dele glorie ghehadt en hadde/ antwoorde
y daer toe oock gheen oorſaeck ghehadt
e hebben/ mits alle haere wercken ſoo vol
ghebreken/ende onvolmaeckt waeren/dat ſy

daer

daer door tot groote ootmoedicheydt/ eñ ver-
achtinghe haers selfs verweckt wiert: daer-
om socht van een ieghelijck versmaet te sijn;
ende verblijde haer / soo wanneer sy veracht
wiert/noch en wilde haer noyt ontschuldigē;
noch en seyde oyt yet 'tgene tot haeren lof/
oock alleenlijck maer scheen te strecken: want
soo sy eens onder andere redenen aende Moe-
der Lovise seyde / dat sy eens nopende haer
inwendighe ghesteltenisse met geleerde ende
gheestelijcke persoonen ghesproken hadde;
creegh sy een vroeginge van conscientie/door
vreese van yet gheseydt te hebben/waer door
sy haer met hen wilde verghelijcken: daerom
badt sy terstonts ootmoedelijc vergiffenis
aende Moeder Louise van Iesus, die te voet
vallende: soo suyver was sy van conscientie/
dat oock de vreese van een ydel woordt alleen
gheseydt te hebben; d'welck naer t'schijnsel
tot haeren lof was streckende/haer tot vol-
maeckt Berouw verweckte. Men brocht
eens een aelmoese die d'Eerw. Moeder wel
gewilt hadde/dat de Priorinne die soude on-
der de Religieusen / op d'ure van t'ghemeyn
vermaeck doen verdeylen / ende soo sy haer
was bedroevende/ dat dit niet en gheschiede/
creegh daerom een sonderlingh leetwesen/
ende wierp haer oversulckx daer naer ter aer-
de voor de Moeder Magdaleen vanden heyli-
ghen

hen Geeſt (hoe wel die geen oberſte en was)
ide ſpraeck haer ſchult met bittere traenen;
ie belaſtende dat ſy haer ſoude berisſpen/ en-
e voor die onvolmaeckthept (want het haer
ulckx dochte te zijn) penitentie geven / waer-
in de Moeder Magdaleen daer naer ſeyde/
at ſy t'ghene belaſt was eer van Godt ghe-
even zijnde/ als wetende wat ſy dede/ ghe-
oorſaem geweeſt had. Als ſy ghedwonghen
as deught van haer te hooren ſegghen/ ſont
ie ſulckx ſeyden by die quaet van haer ſpra-
en. Sy hadde altijt groot berouw van haer
ebzcken / die ſy hoe cleyn die waeren/ voor
root achte ende beweende: wiert oock altijt
ghen haeren danck ſonderlinghen ontrent
aer doodt in overhandt gheſtelt / noch en
oſte niet verzaeghen / datmen ſeyde dit aen
aer heylichept te gheſchieden. Deſe ootmoe-
ighe Moeder en wilde nopt eenige gedenc-
eniſſe van haer gheven: want ſoo de Conin-
inne van Spaignien Margarita hupſvrouwe
an Philips den derden / groot gaende / haer
hilderije eyſchte/ ſeggende om haer daer toe
eer te verbinden / dat ſy daer luſt naer had-
e / en wilde nochtans dit niet teghenſtaende
aer niet laten uytſchilderen onder t'deexel/
at haer hooft beefde: badt overſulckx de
oninginne haer te vergeven/want ſy vaſte-
ick hopte dat oock haer Majeſteyt ghelue-

kelijck

kelijck sonder dese schilderije soude geliggen: waer naer sy de Religieusen seyde / dat sy nergens haer wilde geschildert noch geschreven sien / dan alleen inden boeck des levens: want sy ter oorsaecke van haer onweerdicheyt niet en verdiende / datter eenige gedenckenisse van haer soude blijvē. Sy becommerde haer oock overste zijnde / inde slechste / ende meest verworpen wercken van het Convent; want sy door alle haer woorden / ende wercken uytdruckelijck te kennen gaf / hoe seer sy haer selve verachte: maer ghelijckerwijs den essenboom hoogher wast / hoe hy dieper gheplant is / aldus wiert sy oock meer van Godt verheven / ende vande werelt gheacht / hoe sy haer selve meer vernederde.

Dese gheluckighe siele was oock seer verduldich / hebbende eenen ghedurigen hongher om altijdt meer ende meer voor Godt te lijden: die onse goede begeerte in alles / door sijne gratie voorcomende / ende versterckende / haere menichvuldighe ghelegentheden om te lijden / verleende: want sy uytwendelijck / ende inwendelijck / binnen ende buyten haer Ordre; oock om d'instellingen vande heylige Teresia te beschermen / altijdt te lijden hadde; d'welck sy soo verduldichlijck / vlijtichlijck / cloecklijck / sonder van ghelaet te veranderen lede / dat sy alle swaericheden hoe groot die

wae-

baeren miſachte/ende in groote weerde hiel/
ic haer verbolghde / ſonder van hen eenich-
ings te claghen: want ſy die voor inſtrumen-
en hiel/ waer door haer Godt in deſe deught
effende / daer ſy boven maten in uytſtack;
olghens men openlijck uyt haer leven / en-
e dit cort begrijp merckt. Daerom en was
n nopt ongheruſt / oft ontſet wat haer oock
verquam/ al hadde het eene valſche ghetuy-
enis gheweeſt/oft haer eere geraeckt / maer
icht altijdt t'ontſchuldighen onder t'deckſel
an hunne goede meyninge/ de gene haer ver-
olghden / ende deught te doen naer ſiel ende
chaem/aen die haer quaet deden. D'welck
k door verſcheyde ende ſelſame gheſchiede-
iſſen ſoude connen bevestighen; hoe wel vol-
ens dit cort begrijp eē genoechſaem ſal zijn/
engeſien haer heel leven maer eenen ſpiegel
an verduldicheydt en is. Iſden bvocht haer
ngs een billet/ inhoudende verſcheyden ſaec-
en/haer t'onrecht opgeleyt: waer op ſy an-
ers niet en antwoorde dan t'ſelve geleſen te
ebben: maer ſoo die het gebvocht hadde/daer
iede niet te vreden zijnde / om andere ant-
voorde vraemde/ſeyde dat ſy daer op anders
iet en wiſte te ſeggen / dan dat Chriſtus aen
Cruys hanghende/ ſijnen Hemelſchen Va-
er badt/voor die hem cruyſten; want ſy-lie-
en niet en wiſten wat ſy deden : dat ſy oock

't ſelve

't selve sonde doen/voor die haer verbolghden: waer naer sy sonder van hen te claeghen/ter stonts t'ansen Heere ghinck / hem biddende door syne Goddelijcke gratie te willen vergellen naer siel ende lichaem die haer lasterden/ende oorsaeck gaven om te lijden.

Dese ghelucksalighe Moeder was soo kloeck / ende van soo grooten moet/ in allen t'ghene tot Godts glorie/salicheyt/ der sielen ende verbeteringhe haers Orders streeck/dat sy die nopende ghen swaricheden / noch perijckelen van haer leven / hoe groot die waeren/en aensagh; jae oock alleenlijck op Godt betrouwende / verbolghde / ende tot goeden eynde brocht/ t'ghene naer menschelijcke redenen onmogelijck scheen te zijn. Daerom seyde sy ghemeynlijck dat de swaericheden met de perijckelen haer dreven/ ende moet gaven om te verbolghen t'ghene tot Godts glorie was streckende. Sy was soo cloeckmoedich al oft haer niet en hadde connen beletten/ eñ thoonde even groote couragie soo in voorspoet/ als in tegenspoet/ seggende ghemeynlijck/ dat al 't ghene ons in dit sterffelijck leven overcomt/ 't zy blijschap/oft droefheyt; geluck/oft ongeluck/anders niet en is / als kinderspel / ende oversulcks niet en moet geacht worden: want het soo haest als den wint vergaet / d'welck sy alles metter daet beter dede / als seyde: want

want ſy noyt van ghelaet en veranderde om voorſpoet/oft teghenſpoet;ſieckte/oft geſonthept; verbolginghe/oft lof der menſchen.

Hier wt ſoo was ſpruptende een vrijchept des gheeſts ende overhant over al t'ghene ghheſchapen is; met een lofbare verachtinge/ van dat de weireld toſt ſeggen; ende eene volnaeckte afgeſnedenthept van alle creaturen. Daerom ſeyde ſy dickmaels / dat ſy niet en beminde noch en vliidde / vreesde / noch nergers naer en verlanghde / nerghens in vernaeck en vont/oft van yet afkeer had; want dat haer Godt alleen ghenoechſaem was: waer wt ſproot een volmaecte overleueringe haers ſelfs/tot al t'gene hẽ beliefde. Sy was altijt/ſoo wanneer het de ſieckten niet en betten/ſeer ſtrengh van leven;ende becommerde haers in alle pijnelijcke wercken / oock in die eenichſins haer natuerlijcke ſterckhept te boven gongen:daerom had ſy ghedurichlijck van Godt / oft van haer eyghen ſelven/ om ſijn liefde te lijden; hoe wel ſy haer levẽ lanck ſoo godtvruchtelijck leefde / dat haeren Biechtvader Pater Hilarius,een ſoo treffelijck/ ghheleert/ ende lofbaer Religieus ghetuycht/ dat hy inde generale bichte / die ſy een weynich tijts voor haer doot dede/gheen materie van doot-ſonden en vont. Sy en was noyt eegh/jae dat meer is eene vande treffelijckſte

Carmeliterssen van t' gheheel Ordre vercleert/ dat sy haer inden tijdt van acht-en-twintich jaren nopt een werck te verghees en heeft sien doen: oversulcks dreef sy alle haer wercken tot Godts glorie ende salichepdt der menschen; ende handelde altijdt met eene behaechelijcke treffelijckheyt / ende treffelijcke ghemeynsaemheyt; voorsichtighe wijsheyt/ ende ghedurighe oprechticheyt: want gelijck haeren Biechtvader ghetuycht/ die haer dit nopende inde leste generale biechte scherpelijck ondersocht / sy nopt haer leven lanck eene de minste leugen ghelogen had: beminde oversulcks al die oprechtelijck handelden: segghende dit een teecken van predestinatie te syn; waerom sy die sulcks waeren / oock kinderen Godts noemde / ende ter contrarie / sepde kinderen vanden duyvel te syn/ die mette waerheyt niet en handelden.

Dese godtvruchtige Moeder was altijdt soo ghehoorsaem t' sy weerlijck / Religieuse oft Overste synde/ dat sy sonder teghen-seggen haer altijdt inde blinde gehoorsaemheyt oeffende; soo dat haeren Biechtvader ghetuyght / dat sy dit nopende van hem ondervraeght synde / vercleert hadde / dat haer conscientie niet en ghetuychde / dat sy daer teghen opt ghesondicht had: want sy niet alleen en dede/ t' ghene haer belast wiert/ maer

dock / dat d'Oversten soo haer dochte geerne souden ghehadt hebben. Pater Thomas van Iesus gaf eens te kennen / dat eene sekere devotie hem niet aen en stont / die met groote ghestichticheyt vande wereltlijcke persoonen in haer Convent binnen Brusselen onderhouden wiert: d'welck sy verstaende / die terstonts verbode: waerom de wereltlijcke persoonen hen aenden voorschreven Pater beclaeghden; die daer op antwoorde / wat hy daer in doen soude / aengesien d'Eervv. Moeder Anna van Iesus soo ghehoorsaem was / dat sy die devotie sonder sijnen laste verboden hadde / alleenlijck ghemerckt hebbende dat die hem niet aen en stont. Soo den Generael van haer Ordre naer Nederlandt ghesonden hadde eenen Religieus / om te visiteren / die te Brusselen haer Convent ondersoeckende yet daer sagh / d'welck hem niet en behaeghde eñ t'selve nochtans niet en verbode / soo dede sy / dat ghemerckt hebbende op staende voet afbreken / hoe wel het groot gelt ghecost hadde. Oversulckx dede alle neersticheyt / om de ghehoorsaemheydt haer Religiensen in te drucken; seggende dat elck hun wtterste beste moeste doen / om daer in volmaeckt te sijn: indien dan yemandt in't capittel sijn schult sprack / van daer teghen misdaen te hebben / berispte sy die / segghende / dat dit niet alleen

een onvolmaecktheyt het capittel raeckende/ maer oock sonde was / die door de bichte moeste gheslupvert worden/ende dacrom men met reden gheschandalizeert wiert / van alleen daer af te hooren spreken. In sulcke weerde hiel sy dese deught / dat sy haer gheduricheyck daer in oeffende / ende die boven alle d'andere haer onderfacten in d'uptterste synde/belaste.

Dese godtvruchtighe Moeder was soo volmaeckt inde Maeghdelycke suyverheyt/ datmen voor seker houdt / dat haer Godt door een besonder / ende miraculeus weldaet daer mede begaeft heeft: waerom sy noyt ghequelt oft ongherust en was / door de beroringhe des vleeschs/die tegen den wil/ende sonder schult in ons opstaen; hoe wel wy altemael diergelycke onderworpen syn/ter oorsaecke vande erf-sonden: want soo eene Religieuse haer seyde / dat naer haer duncken (midts sy soo cloeckmoedich was) sy teghen de suyverheyt seer beroert moest gheweest hebben / antwoorde dat sy die nopende niet meer strydts en hadde gheleden / dan oft sy gheen lichaem ghehadt en hadde. Den stryd verheft de victorie: hoe wel men die noyt en vercrycht sonder besmet / oft bebloet te syn/ al en waer't maer met het bloet vanden vyandt selver. Sy was sonder stryd suyver in

siel

siel / ende lichaem / om haeren Hemelschen Bruydegom aenghenaemer te sijn.

Tot meerder bevestinghe van dese inwendighe suyverheyt was d'Eervv. Moeder Anna van Iesus oock uytwendelijck in alles seer net; hoe wel met eene volmaeckte / ende uytstekende armoede / die sy altijdt seer beminde: want gheliickerwijs sy de Religieusen van als dat nootsaeckelijck was versagh; soo en wilde sy oock niet toelaten / dat sy-lieden yet meer souden hebben / als dat eyndelijck van noode was. Sy verblijdde haer seer / so wanneer sy erghers af ghebreeck had / ende was boven maten arm in haer Celle / ende cleetsel; d'welck sy meer als vijftich jaren lanck / heel doorlapt droegh / hoe wel net ende gheschickt. Soo beminde oock Godt dese sijne dienerisse / dat hy haer wilde oock in't uytwendich vereeren met een sonderlingh ende selsaem privilegie; want gheliick Christus onder de menschen inde werelt verkeerende maer een kleedt alleen ghedraeghen had / soo duerde oock haer dit habijt / vã dat sy Novitie was / totter doodt toe: waer door noch dagelijckx verscheyde mirakelen gheschieden. Sy socht oock soo veel alst mogelijck was / in't armste Convent te woonen: ende was alleenlijck door de ghehoorsaemheydt / in die tijtelijcke middelen hadden: daerom woonde sy geerne

te Salamanca; ende bleef luttel tijdts te Pontoise, ende was langhen tijdt te Digion; alwaer sy ghebreck van als hadde: daer sy in alle ghelegentheden seer groote affectie totte heylighe / ende cloosterlijcke armoede thoonde/ende Christus beter naervolghde / die om ons in eenen armen stal gheboren / naeckt aenden boom des Cruys stierf.

Sy was tot het onderhouden vanden regel / ende instellinghen haers Orders / oock soo toeghedaen / dat sy haer Religieusen aldereerst leerde t'selve in alles hoe cleyn het was/t'onderhouden: ghinck oversulckx dickmaels hoe belet sy was inde sacristije / cleercamer/ keucken / ende alle andere ghemeyne plaetsen van t'Convent / om te sien / oft het altemael wel metten reghel over een quam. Sy oeffende in verscheyde manieren / ende meer als d'ander/ die / daer de deught inghewortelt was. Somtijdts wierp sy al dat inde sacristije / ende cleercamer was d'onderste boven/straffelijck berispende/ die daer last af waren hebbende. Soo haer eene Religieuse oorlof vraeghde om eene sonderlinghe penitentie te doen/seyde dat sy van haeren ouderdom sijnde/een ure arbeyde op de daghen van haere patroonen tot ontlastinghe van die daer toe verbonden waren/ ter wijlen sy ghebedt hielen; dat sy oock de Leecke-susters

naer

naer t'ghemeyn vermaeck ſondt / ende daeren-tuſſchen het keuckenwerck in hun plaetſe dede; waer van ſy ſoo moede was / al oft ſy een ſtercke diſcipline ghenomen had: ende ſeyde / dit d'oprechte middel te weſen om ſyn ſelven inde verſterbinghen / oodtmoedicheyt / ende liefde totten even naeſten meer te oeffenen; waer in oock ſoo groot perijckel niet gheleghen en was / van d'eyghen baet / oft liefde te volghen. Hoe wel deſe Godtvruchtighe Moeder ſoo veel met haere onderſaten vermocht / dat ſy die lichtelijck tot alle deughden verweckte / ſoo ſtelde ſy nochtans hun de Heylighe Tereſia voor ooghen / om die in alles ghelijck eenen volmaeckten Patroon / ſoo veel alſt mogheliick was / naer te volgen; ſeggende: Ick heb ons Heylighe Moeder ſulckx ende ſulckx ſien doen. Ick en vvil u-lieden niet nieuvvs leeren, dan alleen t'onderhouden 'tghene ſy ingheſtelt heeft. Sy en wilde niet toelaten / dat de Religieuſen een ſpel meer aen hunnen wijl / oft habijt ſouden ſteken / als de heylige Moeder had ingheſtelt; ende ſtrafte die anders deden: want ſoo eene Religieuſe aen haeren wijl eenen ſteeck / oft twee meer ghenaeyt hadde / als de ghewoonte was / om dat dien ghemackelijcker ſoude ſijn; beriſpte ſy die ſtraffelijck inde teghenwoordicheydt van alle d'andere tot exempel / ende onder-

wijsinghe vande Religieusen/seggende dat men alle nieuwicheden moest schouwen: want hen den wijl alleenlijck gegeven was/ als eenen doeck/om het aensicht te bedecken; om te beteeckenen/ dat sy-lieden vande werelt verstorven waren. Beneffens dien hadde eene andere Religieuse haer sandalien/die sy naer t'clooster lijck ghebruyck van coorden maecken/niet soo slecht/maer wat curieuser ghemaeckt/dan sy ghewoon waren: d'welck d'Eerw. Moeder merckende/belaste die op den staenden voet te ontdoen/seggende/dat d'ydelheyt soo lichtelijck door de voeten/als t'hooft veroorsaeckt cost worden: daerom seyde sy: Dochteren laet ons in gheenderley manieren verflouvven in t'ghene de H. Moeder Teresia met soo groote sorghvuldicheyt, ende moeyte ons achterghelaten heeft: vvant ick my eer soude laten in cleyn stucken snijden, als toe te laeten datmen in't minste daer in soude verslappen. Sy leerde oock hoe sy hun gedurichlijck inde eenvoudicheyt moesten oeffenen; seggende dat sy de heylighe Teresia hadde hooren seggen/dat sy die voor haer dochters niet en soude houden/noch kennen/die dese eenvoudicheyt soude ghebreken. De voorsichtige Moeder Anna van Iesus belaste oock hare ondersaten d'eenicheyt te soecken ende die te volghen: dat sy-lieden oock voor soo

vele

bele als het moghelijck ware hen van niemandt/ſonder wettighe oorſaecke/ſouden laeten ſien / als van hunnen Hemelſchen Bruydegom alleen.

HET XIV. CAPITTEL.

Van hare Goddelijcke deughden, te weten Geloof, Hope, ende Liefde.

DEn barmhertighen Godt houwt alle deughden in ſoo groote weerden/ dat hy ſelver nederghedaelt is / ende dry-en-dertich jaren lanck in ſijne menſchelijcke nature met ons verkeert heeft / om ons ſelver die te leeren ; onder de welcke nochtans ſommighe ſijn/die hy meer acht, ende daerom hun naeſte voorworpſel wilt ſijn : ende daerom Goddelijcke deughden ghenoemt worden. D'welck de Heylighen wel wetende / hen in die meer oeffende/ hoe ſy van volmaeckter leven waeren: waer in oock deſe ghelucksalighe Moeder in elck beſonderlijck uytſtack.

Om te beginnen vã t' Geloof/ d'welck den grontſteen is van alle deughden; ſy hadde dat ſoo vaſt in haer ghedruckt dat geen menſchelijcke redenen haer daer van en conſten doen twij-

twijfelen; oft in't selve versterckē. Soo hunne Hoocheden haer te Brussele deden vraghen/ eer het Clooster gheslaten was / oft zy het Heylich Sacrament van Mirakelen niet en wilde besoecken / antwoorde sy gheen mirakels van doen te hebben / om te gheloouen dat Christus onsen Salichmaecker daer in waerachtelijck was : ende spraeck met soo groote vastichept / ende sekerhepdt vande articulen van ons Gheloof / dat sy merckelijck verlichte / ende versterckte / alle de ghene die eenighe ghemeynsaemhept met haer hadden; want sy die declachtich maeckte van het inwendich licht haerder sielen : waer door sy verwerckt synde / seer veel hiel van het woort Godts / met alle de ceremonien vande Heylighe kercke / hoe cleyn die waeren ; midtsgaders alle Religieusen / ende Gheestelijcke persoonen / waer voor sy duysentmael haer bloet soude ghestort hebben. Sy hiel boven maten in groote weerden de Heylighe Sacramenten: want al waert dat sy dickmaels te biechten / ende allen daghen t'onsen Heere ginck; soo en ontsinck sy nochtans dien niet/ sonder haer daer toe altijdt beter / ende beter te bereyden met een diepe oodtmoedichepdt/ sonderlinghe virichepdt des gheests / ende uytnemende suyverhepdt der herten : waer door sy tot soo groote vereeninghe met Godt quam/

guam / dat Chriſtus naer 't ſeggben van Pater Hilarius van S. Auguſtijn haeren Biechtvader/als ſy hem ontſinck / het diptſte van haer ſiele raeckte / ende ſijn Goddelijcke teghenwoordichepdt in't Heylich Sacrament ſeer levendich te kennen gaf / ſoo veel als ſeggende/ Hier is Ieſus;waerom ſy gheensins en conſte dolen / ende overſulcken een herbaren wetenſchap van ſijne waerachtighe teghenwoordichept hadde;: waer door ſy de gheconſacreerde Hoſtien/ wt die niet gheconſacreert en waeren/onderſcheyden;ghelijck zy aenden voorſeyden Pater beleden heeft / metter daet ghebeurt te ſijn / ghelijckerwijs oock de Religieuſen van haer Convent te Salamanca getuyghen / alwaer ſy de gheconſacreerde Hoſtien door ongheluck met d'ongheconſacreerde ghemengelt ſijnde onderſcheyde/ ende den Prieſter een door een thoonde / welcke gheconſacreert waren/oft niet. Soo den Aertspriester te Madrid d'Eerw. Moeder / met het heel Convent onſen Heere ghegeven hebbende/merckte datter een vande gheconſacreerde Hoſtien ghebrack / dede alle neerſtichept om die te ſoecken / ſoo op den Autaer / als daer ontrent d'welck d'Eerw. Moeder van Godt verſtaende/als oock waer die was;mits-gaders de benauthepdt vanden Aertz-prieſter/ hoe wel het Communi-venſterken gheſloten was;

was; t'selve open doende/hem riep/seggende dat hy die soude vinden inde vouwe vande tapisserije vā armesijn/ die ontrent het Communi-vensterken hinck / alwaer die Heylige Hostie inde locht was hanghende / gheliickerwijs den Aerts-priester metter daet oock bevont / volghens d'Eerw. Moeder hem hadde gheseyt. Daerom seyde sy te Brussel met soo groote vastichevt ende sekerheydt aen eenen Heremijt/ die haer quam besoeckē/ dat hy het Heylich Sacrament over hem heymelijck droegh/ dat den selven het moeste belijden: gheliickerwijs Pater Roelant van Hoochstrate vande compānie van Iesus haeren Bichtvader ghetuycht. Als sy communiceerde was haer aensicht dickmaels soo claerschijnende als de sonne/ soo dat de Priesters hen verschrickten volghens den Bisschop van Ferrara bekent / die t'selve ghesien heeft/ soo wanneer hy haer de Heylige Communie gaf / d'welck haer oock in verscheyde Conventen ghebeurt is. Sy bleef dickmaels naer dat sy die ontfangen hadde / inden geest opghetoghen / ende haer lichaem was dickmaels soo claerschijnende/ al oft het glorieus ghewees hadde.

Men conste lichtelijck bemercken / wat een baste Hope dat sy hadde/soo wt haere geduricheyt / ende viricheyt begeerten van Godt naer

haer dit ſterffelijck leven inder eeuwicheyt te genieten / alſ oock de ſekerheyt / waer mede hy vande hemelſche glorie ſprack; die ſoo groot was dat Godt haer die / dooz verbont ſcheen ſchuldich te ſijn; hoe wel ſy nochtans hopende dit ſterffelijck leven/haer ſelvē Godt gheheel overgaf om meer tot ſijnder eere te lijden. Soo verſekert was ſy dat het Godt haer inder eeuwicheyt ſoude vergellen: ende ſeyde met den Heylighen Iob, alſ ſy meer te lijden hadde / dat ſy op hem vaſtelijck ſoude hopen / alwaer het ſaecken dat ſy verſekert ware/dat hy haer het leven ſoude benemen.

Deſe Eerw. Moeder hadde ſoo vaſten betrouwen op ſijne Goddelijcke Majeſteyt/ dat ſy nopt op het tijtelijck onderhout vande Religieuſen en peyſde/ ſoo lanck als ſy Priorinne was;maer maeckte met Godt een vaſt verbont/dat hy vooz den tijtelijcken nootruft van haer Convent ſoude ſozghen / ende ſy ſijnen dienſt mette ſalicheyt der ſielen ſoude verboozderen. D'welck ſy-lieden ſoo volmaecktelijck onderhielen/dat ſy haer alleenlijck aentrock / t'ghene ſijnen Goddelijcken dienſt raeckte / ende hy alle haer Conventen/ waer onder oock veel arme waren / altijdt van alles dat nootlijck was/ende dickmaels overvloedelijck/jae miraculeuſelijck verſach. Sy gaf ſomtijdts ſoo nau tot andere ſichtin-

tinghen al dat in't Clooster was/datter niet en bleef/om s'anderendaeghs de Religieusen t'onderhouden;ende antwoorde soo wanneermen daer van claeghde / dat sy soude doen t'ghene haer toestont/ende Godt voor de reste liet sorghen. Alsmen haer waerschoude t'gene in't Convent ghebrack / seyde dat sy-lieden t'selve vande Goddelijcke Majesteyt souden heysschen/ sonder te vreesen / dat hy hen daer van niet en soude versien: d'welck sy alles op sijnen tijdt / oft door de ghemeyne voorsichticheyt Godts / oft door mirakels verkreghen. Sy en hadde eens maer twee brooden in't Convent van Madrid, alwaer achthien Religieusen waeren / by nae niet ghenoechsaem om twee oft dry potien daer van te maecken: welcke sy ghesegent hebbende / onder alle de Religieusen verdeylt wierden die volghens hun ghewoonte altemael daer van aten / ende meer overschots behielen/ alsser van te vooren broodts gheweest was. Christus spijsde inde wildernisse vijf duysent menschen met vijf gersten brooden: dese wonderlijcke Priorinne onderhout inde wildernisse van d'Ordre van onse Lieve Vrouwe van het Carmen achthien Religieusen met twee brooden / daerom is haer Ordre gheluckich / in sulckdanighe Priorinne ghehadt te hebben / die Christus oock in sijne boven-

natuer-

natuerlijcke wercken naervolcht.

Dese verachtighe Moeder brande soo seer in Godts liefde dat den Eerw. Pater Ioannes van het Heylich Cruys haer eenen Seraphin noemde. Dese liefde werckte soo seer / dat sy haer de natuerlijcke vochtichept / die het menschelijck leven onderhout / by naest verdrooghde / ende te niet dede / door een ghewoonlijck / ende ghedurigh sweet; d'welck soo groote smerte in haer veroorsaeckte / dat haer borst (soo het scheen) openborste ende de beenderen ontset waeren: soude daerom ghestorven hebben / hadde de H. Teresia (haer veropenbarende) haer niet genesen. Sy gaf oock cleerlijck te kennen d'wtnementhept van dese liefde; soo door d'oprechtichept van haer meyninge / alleen tot Godts grootter glorie streckende / als door het gebet / ghedurighe tegenwoordichept Godts; midtsgaders d'opghetoghenthept des Gheests / ende soete t'samenspreckinghe van sijne goddelijcke liefde; die al de gene die met haer ghemeynsaemhept haddē onstaken / ende opentlijck te kennen gaven de brandende / ende seraphique liefde / daer sy Godt ghedurichlijck mede beminde: die in haer verweckte eenen ghedurighen hongher / ende begeerte om altijdt meer ende meer tot sijnder glorie te lijden. Daerom haeckte sy om haer bloet door

hem

hem te storten; ende seyde te Digion den Heer van Brittigny aen haren Biechtvader (alwaer sy met een besmettende siecktе overvallen was) dat sy anders gheen swaerichеydt en hadde/als te peysen dat sy op haer rustplaetse sterf/gheliickerwijs die sonder moet/ende couragie sijn/ daer sy haer leven lanck naer ghehaeckt hadde/ om voor Godt op een scavot heel cleyn gherapt te worden: waer naer sy soo seer verlanghde/ dat sy in't leste van haer leven/ by naest naer Enghelandt ghinck/ om aldaer de croon van martirie te vererijgen: waer van sy met soo grootē yver spraeck/ dat sy veel totte bekeeringhe vande ongheloovighe beweeghden; die daerom oock hun bloet storten. Soo seer beminde dese Bruydt haeren Bruydegom/dat sy gheerne voor hem de leste druppel bloets wilde storten / ende d'andere daer toe beweghen / nu sy dat van Godt selver niet en vercreegh: die haer overstulckx daer voor een croone inden Hemel sal verleent hebben; want hy die oock door sijne onspreckelijcke goethеydt verleent / sonder bloetstortinghe / aen die ghene die alle neerstichеyt volghens hunnen staet/doen/om dat voor hem te storten. Dese Seraphique Moeder dede haer beste / ghedreven sijnde door de liefde / die sy om Godt tot haeren even naesten droegh / om sielen te winnen; t'sy die tot meer-

meerder volmaeckthept verweckende; oft wel vande ſonden/ jae d'ongheloovichepdt / ende vande ketterijen bekeerende: waerom eenen treffelijcken Pater met haer ſeer ghemeynſaem/ verſekert dat ſy een vande bequaemſte was/die de Heylighe Kercke hadde / om ſielen te winnen.

HET XV. CAPITTEL.

Vande ſeven gaven des Heyligen Gheeſt, daer mede ſy begaeft was.

DEn Heylighen Geeſt daelde op d'Apoſtels inde ghedaente van vierighe tonghen/ſoo wanneer ſy het Heylich Euangelie doo2 de heele werelt moeſten verkondighen. Die oock over deſe mede-helperſſe vande Heylighe Tereſia daelde / als ſy haer O2de moeſte verbreyen / waſt niet inde ghedaente van vierighe tonghen / ymmers ten minſten doo2 d'effecten alſdoen voo2ts-ghebrocht: want ſy /ghelijck vermelt is /maer Spaens ſpre2kende in Fra2nckrijck volmaecktelijck verſtont al t'ghene de Religieuſen haer in't Francoys ſeyden; die oock maer Francoys ſpre2kende verſtonden al t'ghene ſy hen in't Spaens was ſegghende: daer-en-boven ver-

vulde oock den Heylighen Gheest haer siele met sijne Goddelijcke gaven/hem eyndelijck toegheeyghent; op dat hy die alleen soude besitten/ ende daer in sijn liefde / ende die vanden even naesten versterckende soude leeren/ hoe sy alle haer wercken / woorden/ gheperssen/ende vooznemen volmaecktelijcker soude dzijven tot sijnder groote glorie/ende gheestelijck profijt van haren even naesten. Oversulcks vreesde sy Godt / niet als een slave doos de vreese vande Helle; noch oock om de glorie des Hemels ; maer als een waerachtich kint Godts / doos een oprechte liefde/ die sy hem alleenlijck dzoech/om dat hy weerdich is/om sijn eygen selven boven al bemint te worden / al en waer daer Hemel / noch Helle;jae alleenlijck de Helle / sonder eenigen loon te verwachten. Daerom en soude sy om allen t'ghene datter gheschaepen was / wetens / noch willens ghevallen hebben / niet alleen in sonden / hoe cleyn die waren ; maer oock in gheene onvolmaecktheyden : ende socht oversulcks de Goddelijcke Majesteyt doos eene uptnemende Godtvruchticheyt altijt te behaeghen: die sy niet alleen en eerde/ ende beminde / maer oock om sijnen 'twil al dat hem eenichsints toegheeyghent was : want sy van jonckx af totter doot toe / soo groote eerbiedinghe aende gheestelijcke persoonen

bewees/dat die haer ſcheen ingheſtort te ſijn/
oande ure haerder gheboorte: noch en liet niet
toe / datmen in hare teghenwoordicheyt daer
nede ſoude gecken / oft quaet van hen in't
minſte ſoude ſpreken. Sy droech ſorghe dat
de Kercke/ſonderlinghen de Autaren altijdt
wel verciert ſouden zijn / hoorde dagheliicker
Miſſe / indien d'wtterſte ſwaericheydt der
ſieckten dat niet en belette / want ſy alſdan
in ſtede van die te hooren haer dede voor-leſen
het Euangelie van dien dagh: ende hiel oock
in groote weerde de Beelden / Heylighe Reli-
quien / met al dat Godt ende ſijn Heylighen
aengaet: ende hadde een groote devotie tot
alle de miſterien van onſe verloſſinghe; ſon-
derlinghe tot het lijden Chriſti / onſe lieve
Vrouwe/de Heylighe Apoſtels als pilaren
vande Roomſche Kercke / met alle Godts
Heylighen: waer onder ſy S.Peeter metten
Heylighen Franciſcus meer eerde/want ſy ver-
cheyde gaven op hun Feeſt-daghen ontfan-
ghen hadde; hoe wel ſy nochtans den Heyli-
ghen Iob boven al toeghedaen was/ die ſy
voor haren ſonderlinghen Patroon verkoos
voor de groote begeerte/die ſy hadde om voor
Godt te lijden: wiens onſpreckelijcke verdul-
icheyt ſy overſulcker wilde nacvolghen;
daer toe de gave van ſterckheyt van doen
was / op dat ſy volghens haren roep / ende

ampt soude connen doen / t'ghene t'selve vereyschte / ende verwinnen alle uytwendighe / ende inwendighe swaricheden daer teghen oprijsende / die sy sonder merckelijcke hulpe van Godt ende dese sterckheyt noyt en soude verwonnen hebben. D'Eerw. Moeder was van soo goeden Raedt / niet alleen voor haer selven / maer oock voor een yegelijck / datmen haer dien van alle kanten vraeghden / om 'tgroot profijt / dat die haren raedt volghden / metter daet bevonden: waerom sy d'een d'ander verweckte om 'tselve te ghenieten / soo datter van t'seventich mijlen verre in't Convent van Salamanca quamen / om van haer raedt te vraeghen: d'welck oock te Brussele ghebeurde / alwaer een mans persoon exprès selijck van Enghelandt quam / om synen inwendighen staet haer te kennen te gheven / waer in sy hem soo vertroostе ende voldede / dat hy met groot contentement wederom naer syn landt keerde. Onsen Alderdoorluchtichsten Prince Albertus, ende Isabella van hooger memorie en resolveerden gemeynlijck niet in ghewichtighe / oft swaere saecken / sonder haer die te kennen te gheven / ende raet daer op te vraeghen / wiens vermoghenthey alleen genoechsaem was / om hunne Hoocheden / die nopende te doen resolveren / want sy haren raedt volghden; seghghende datmen het soude

soude doen / indien d'Eervv. Moeder Anna van Iesus dat goet vont; mits dien men cleerlijck merckte / dat dien verheven / ende boven-natuerlijck was; soo wt het goet / daer sy toe raedde / volgens men haer voor hiel; als oock wt de wackerheyt / ende cloeckicheyt / daer sy mede antwoorde aen die raet vraeghdē: daerom moeste sy oock mette wetenschap begaeft sijn / die haer leerde / wat sy moest doen / ende ghelooven. Dese suyvere siele was oock verciert mette gave des Verstandts, want sy dickmaels boven-natuerlijcke wetenschap vercreegh; soo inden Goddelijcken dienst vande donckerste veerssen van Davids Lofsanghen; als in andere ghelegentheden / vande swaertste vraeghen van Godts geleertheyt / waer in sy de Doctoren van Salamanca onderrechte / ende onderwees: soo dat den gheleerden Doctor inder Godtheyt Bannies inde openbare scholen cleerlijck / ende vrijelijck seyde / dat hy nopende een seker verschil sulcke meyninghe te liever volghde / om te weten dat de voorsichtighe Moeder Anna van Iesus mette boven-natuerlijcke wetenschap begaeft / van die opinie was: waerom sy oock een verheven wijsheyt hadde / waer mede sy / dat Goddelijck was / soo vastelijck / smaeckelijck / ende proffijtelijck overleyde / datmen cleerlijck merckte / die haer van Godt mira-

culeuselijck inghestort te sijn.

Hoe wel dese Godtvruchtighe siele haer altijdt in lichamelijcke wercken van barmhertichept gheoefent hadde soo en waren die nochtans soo verheven niet / alswanneer sy de seven gaven vanden Heyligben Gheest ontfanghen had; soo dat de Religieusen die 't selve metter daet bevonden hebben / nu ter tijdt noch beclaghen het groot verlies van haer hulpe / soo in't gheestelijck als in't tijdelijck / sonderlinghen als sy-lieden sieck waren: want sy die oock in besmettende sieckte dickmaels besochte / vertroostte / feesteerde en selver t'ghene sy-lieden van doen hadden / gereedt maeckte; noch gheensins en wilde toelaten / dat hen yet soude ghebreken. Als sy soo sieck was / dat sy bynaest niet en conste gaen / ende daerom tot lichamelijcke wercken van barmhertichept onbequaem was / ghinck sy bynae al cruyppende in't sieckhuys ende smitte de lampe / oft trock de wiecke op / om die claerder te doen branden: want sy haer liet voorstaen dien dach verlozen te hebben / waer in sy haren even naesten niet en hadde by ghestaen. Sy en hielp niet alleen haer Religieusen met die van haer Ozde / maer oock alle allendighe / ende arme persoonen; sonderlinghen die schamel waren / die sy te Brussel met vele aelmoessen bystont:

want

want sy altijdt gheleghenthept vont om die te helpen / ende daer toe oock achmoessen eyschte vande ghene die sy kende; ende sende dickmaels inde kercken / ende gasthuysen / om den noot t'onderssoecken van die ghevanghen oft sieck waren / waer in sy hen hielp soo veel alst moghelijck was / oock naer der sielen. Want sy socht tot eendrachticheyt ende vrede te brenghen ende malcanderen te doen vergheven die tweedrachtich waren / oft d'een den anderen onghelijck ghedaen hadden. Soo eene sekere vrouwe ghenensints en wilde vergeven / die haren man vermoort hadde / dede sy die roepen ende seyde / dat sy haren Vader Onse soude lesen / d'welck doende / ende ghecomen synde tot het artikel / te weten / Vergheeft ons onse schult, ghelijck wy vergeven onse schuldenaren. wachte hare oft sy van Godt ghenen vergiffenisse en versocht: waer op soo die vrouwe antwoorde / dat sy Godt badt haerder te ontfermen / seyde d'Eerw. Moeder / dat sy oock den doodslach van haren man terstonts moest vergeven / indien sy van Godt vergiffenis wilde verwerven: waer door dese vrouwe bewecght synde / sy den selven op den staenden voet vergaf / ende soo soet als een Lammeken wiert / hoe wel sy soo wreedt als eenen brisschenden Leeu daer ghecomen was. Aldus stont sy

een yegelijck by / gheen verschil wetende onder de menschen die door Christus dierbaer Bloet verlost waren. Sy was boven maten danckbaer / hoe luttel men voor haer dede / ende thoonde grootter liefde aen die haer meer verbolghden. Want soo sy Christus in als dat mogheliick was / socht naer te volghen / die de sonne ghelijcklijck laet schijnen soo over de goede / als de quade / becommerde sy haer altijdt met een yeghelijck deught te doen / soo wel die het verdienden / als die haer verbolghden.

HET XVI. CAPITTEL.

Van haer ghebedt ende devotie tot het lijden Christi.

GHelijckerwijs den Arent syn jonghen alleëlijck onderscheydt / ende voor de syn hout / indien die de sonne sterlinckx aensien sonder te schemelen / ende daerom die metten poot opheffende / rechts daer tegen stelt / ende ter aerden laet vallen indien hun ooghen schemelen: soo onderscheydt ook Christus dien Hemelschen Arent door tghebedt syne waerachtighe kinderen / uyt die bande werelt: d welck als een claerschijnende son / het ver-

stant

stant verlichtende / ende den wil inde liefde Godts ontstekende de siele in dit sterffelijck leven verweckt / tot volmaeckte naervolginghen van Christus deughden / een levende / ende ghedurighe ghedachtenis van sijne tegenwoordicheyt / jae oock verheft door d'opghetogentheden des Gheests totte contemplatie toe. Die hy ter contrarien verloochent / ende voor sijne kinderen niet en kent / soo wanneer die d'aertsche saecken toegedaen sijnde / hen niet en versterven / ende hem niet oprechtelijck naervolghende tot het ghebedt volghens hunnen staet / niet en begheven: d'welck soo verheven ende Hemels is / dat de Heylighen met Christus selver ghedurichlijck hen daer in oeffenen: waer door hy alle deughden / ende Goddelijcke gaven / inde sielen stort: d'welck dese ghelucksalighe Moeder wel wetende / ghedurichlijck soo crachtich / ende sterck ghebedt hiel / dat het steunende op het vast fondament vande verstervinghen / ende gaven des Heylighen Gheests / sonderlinghen die vande wijsheyt / ende wetenschap / haer totten Hemel toe verhief; niet teghenstaende sy met een sterffelijck lichaem beswaert was: soo dat sy volghens het seghen vanden Heylighen Apostel Paulus altijdt biddende / meer inden Hemel als op der aerden verkeerde. Sy hiel noch wereltlijck

sijnde

sijnde (ghelijckerwijs voorseyt is) dickmaels heel nachten door ghebedt / ende ghemeynelijck het meestendeel vanden tijdt: want sy van jonckx af altijdt de teghenwoordicheyt Godts voor ooghen hadde; waer in sy / Religieuse sijnde / meer ende meer ghedurichlijck vervoorderde / ghelijck oock in't ghebedt: d'welck sy dickwils hiel op een veers van Davids Psalmen / oft eenighe andere passagie vande Heylighe Schrifture / sonderlinghe op t'Heylich Euangelie / want sy materie genoech was vindende / om haer selven daer in altijdt te oeffenen.

Op andere tijden overleyde sy het lijden Christi / dat sy meer als haer eyghen / d'welck nochtans boven maten groot was / ghevoelde: soo wanneer oversulckx de Religieusen haer daer mede inde sieckte wilden troosten / seyde / dat sy haer vertrooste met Christus gheselschap in't lijden te houden; maer niet door sijn Heylighe Passie t'overlegghen: want sy boven maten gevoelde / daer af oock alleenlijck te hooren spreken. Soo sy sieck sijnde een Religieuse die haer waeckte hoorde lesen / hoe Christus sijn Cruys was dragende / wiert soo tot medelijden beweeght / ende met soo groote bevinghe bevanghen / dat de Religieusen meynden / sy soude ghestorven hebben. Dese Eerw. Moeder lede soo groote licha-

lichamelijcke pijnen (hoe wel noch grooter inde ſiele/banden wittendonderdach af / dat men onſen Heere in't heylich Graf ſloot / tot dry uren naer den noen banden goeden vrijdach/ als hy naer t'ghemeyn ghevoelen vande Heylighe Kerck ſtierf/ dat ſy meer doodt/ als levendich ſcheen te weſen ende daer naer verblijdt ſijnde tot haer ſelven quam / ende levender coleur creegh; want ſy naer het ſeghen van eene ſekere Religieuſe / die dat wel wiſte/boven maten verheught/ende te vreden was / als Chriſtus ſijn dierbaer lijden gheeyndt hadde.

Godt liet oock toe / dat den duyvel haer pijnighde op de voorſchreven daghen: onder andere veroorſaeckte hy haer eens ſulcke ſchroomelijcke bevinghe / dat haer lichaem ſcheen te breken / ende ſy bynaeſt van haer ruſtplaetſe ſoude ghevallen hebben: waerom ſy aen eene Religieuſe ſeyde / die alſdan in haer celle comende / hier door verſchrickt wiert/dat ſy niet en ſoude vreeſen / want den duyvel buyten de doore van haer celle ſtondt ſonder te connen incomen; die Godt oorloff ghegeven hadde / om haer te pijnighen; hoe wel hy dien oorloff ſoude te buyten ghegaen hebben/indien het hem toeghelaten ghweeſt hadde. Als haer Godt op de vermelde dagen gheen lijden aver en ſont / pijnighde ſy haer ſelvens

selven/door verscheyden ende menichvuldige verstervinghen. Soo sy op de vrijdaghen vanden vasten overlepde hoe vreedelijck de Joden het vriendelijck aensicht ons Salichmaeckers met verscheyde kaecksmeten sloeghen / gaf sy haer selven inden Refter seer grouwelijcke soufletten / om hier door tot meerder medelijden van sijne bittere passie beweeght te worden: d'welck sy eens met soo groote vierichevt/ ende ghewelt dede / datter twee druppelen bloets wt haer oogen spronghen: ende Godt soo aenghenaem was / dat hy het door verscheyde weldaden bevestichde; want hy haer dyrmaels stelde inde heplighe Wonde van sijn ghebenedijde zijde: waer boven sy op-dusdanighe daghen eens inden gheest op de Choor opghetoghen was vanden tijdt af datmen het Heylich Sacrament in't graf stoot / tot s'anderendaeghs naer den dienst. Soo sy haer op eenen goeden vrijdach / om te versterven met een koorde aenden hals / bloots hoofts ende met assen overspreyt plat ter aerde lagh / alwaer de ghemeynte passerende over haer noot saeckelijck moesten treden / wiert sy middeler-tijdt inden gheest soo opghetoghen / dat sy doodt scheen te wesen / ende meer als een ure soo bleef: waeromme de Prioxinne vreesende/ dat de vochtichevdt vande steenen aen haer ghe-

ghesontheydt soude letten/ beval haer door crachte vande heylighe Ghehoorsaemheyt/ vander aerden op te staen / ende naer haer Celle te gaen: d'welck sy terstonts dede/ende daer wederomme in Godt op getogen wiert/ alsoo tot dry uren naer den noen bleef/tot dat Christus van dese werelt verscheyde: wanneer sy wederom tot haer selven quam / ende levender coleur als te voren creegh. Soo gehoorsaem was sy / dat de ghehoorsaemheydt alleen wederom in haer veroorsaeckte d'effecten van siel ende lichaem / die d'opghetoghentheden des geests haer te voren hadden benomen.

Hoe wel sy eerst gheprofessit sijnde (volghens in't vijfde Capittel verhaelt is) vele opghetoghentheden des gheest teghen haren wil had/ wierden die daer naer nochtans soo crachtich dat die haer ghesontheydt grootelijckx crenckten / jae by nae haer leven vercorten / ende was oversulckx soo ghedurichlijck in Godt verslonden dat sy die niet en conste ontgaen door d'uytwendighe becommeringhen hoe groot die waren / noch oock door haer eyghen ghebeden: want sy soo wel inden gheest opghetoghen was; 1. Uytwendelijck becommert sijnde / 2. ende aende schijve / 3. als op den Choor / 4. Overste / 5. oft simpel Religieus sijnde / 6. in't openbaer/

7. ende

7. ende op haer celle / oock als sy sieck was: d'welck wy alles met ettelijcke vaste ghe-schiedenissen vande menichte die daer van syn/ sullen bevestighen.

Ten eersten / uytwendelijck becommert synde / sy belede aen eene Religieuse / dat Godt haer ontdeckte de verholenste misterië van ons Heylich Gheloof/ als sy oock meest uytwendelijck becommert was; ende nopt verstropt en wiert/ hoe veel sy te doen hadde.

Ten tweeden aende schrijve. Soo sy vande Priorinne met een boodtschap aende schrijve ghesonden synde/ tot het onderzoecken vande conscientie hoorde luyden; ende daerom op haer knien viel / om t'selve te doen / bleef sy daer aldus knielende inden gheest opghetoghen tot s'anderendaeghs smorgens.

Ten derden / op den Choor / d'welck haer oock op eenen goeden vrijdagh op den Choor overquam / want soo sy volghens de ghewoonte haer seghenende/ d'aerde kuste/ bleef sy alsoo inden gheest opghetoghen soo lanck als den dienst duerde.

Ten vierden Overste. Sy was gemeynlijck te Granada Overste zynde / op den Choor in Godt opghetoghen / ende wiert sulcke dickmaels vande schrijffuster bevonden / als die haer eenighe boodtschappen brocht; die sy dit niet teghenstaende daer op antwoordende/

oock

oock voorseyde t'ghene die nopende / stont te gheschieden / hoe wel tot haer selven ghecomen sijnde/niet en wiste wat sy geseyt hadde.

Ten vijfden / simpel Religieus; als sy te Salamanca sonder overhandt sijnde/ volghens het ghebruyck van het Ordre / in haer weke de ghetijden eens soude opheffen / ende daerom d'andere Religieusen daer naer wachten/ om die te vervolghen / bevonden sy-lieden haer besiende / dat sy inden gheest opghetoghen was.

Ten sesten in't openbaer / d'welck oock te Madrid ghebeurde/ als sy daer eerst met haer Religieusen aenghecomen sijnde inde teghenwoordicheyt vanden Graef/ ende Grauinne van Villa Major, by wie sy logeerden/de spijse over tafel soude ghebene dijden. Dese opghetogentheden des gheests waren soo crachtich/ dat haer swaere / ende menichvuldighe sieckten / met andere uytwendighe pijnen niemen haer aendede / niet en conste beletten.

Ten sevensten op haer celle; want sy te bedde ligghende / ende in Godt opghetogen sijnde/ tot haer selven niet en quam / al wast dat een leecke-suster door t'bevel vande medesijnen / haer beenen met groote moeyte afrock/ende die baeyde. Dese opghetoghentheden des gheests en waren niet alleenlijck profijtelijck voor haer eyghen selven / maer

oock

oock voor haren even naesten: want soo sy op een vande vyf leste daghen vande goede weke (volghens de ghewoonte van d'Orde) dynmaels dē Miserere naer de donckere Mettenen soude lesen / ter wijlen de Religieusen hen disciplineerden (d'welck alsdan alleenlijck gheschiet / als het volck inde kercke is) was inden gheest soo opghetoghen / dat sy in stede van dynmaels te beghinnen / dien sevenmaels begoste / ende hoe wel de Moeder Subpriorinne haer waerschoude / dat de vyf Miserere ghelesen waren; ende oversulckx soude op-houwen; soo ghinck sy nochtans voorts in t'ghene voorsept is / sonder gewaer te worden / wat haer ghewaerschout wierdt: waerom eenē weerlijcken persoon inde kerck synde hem verwonderde / dat dese Religieusen hen soo langhen tijdt waren disciplinerende; waer door hy oock beweeght synde / seyde: Ist saecken dat dochters sulcke strenghe penitentie doen / wat behoore ick te doen? ende oversulckx s'anderendaeghs de werelt verlaten hebbende / Religieus wiert. Soo beminde Christus syn uytvercoren Bruyt / dat hy die in alle tijden / ende alle hare verscheyde manieren van leven / door t'ghebedt totten Hemel toe verhief / ende inden wijnkelder vande boven natuerlijcke gaven trecktende / van syne Goddelijcke liefde doncker

maeck

maeckte: waer door sy ghedurichlijck met hem vereenicht door haer uytwendighe/ende inwendighe sinnen/ crachten der sielen/ ende al t'ghene sy had/Christus altijdt beminde.

HET XVII. CAPITTEL.

Vande boven-natuerlijcke kennissen die sy hadde vande conscientie, ende inwendighe ghesteltenisse der sielen. wat middel sy oock ghebruyckte, om haer Religieusen volmaecktelijck te leeren bichten.

DIt ghebedt met haer opghetoghentheden des gheests waren soo crachtich/ dat die niet alleen en veroorsaeckten in haer lichaem een soo groot/ ende uytwendich licht als de son; maer haer oock eenichsints deelachtich maeckte van twee besondere Goddelijcke eyghentheden;te weten eene boven-natuerlijcke / ende clare kennisse; soo vande inwendighe ghesteltenisse der sielen / als van tghene stondt te gheschieden. Dese Eerw. Moeder was nopende d'eerste/ soo uytnementlijck begaeft / dat sy door die alle haer undersaten (volghens hunnen roep leydende) tot groote volmaecktheydt brocht. Indien

den goeden Ackerman het landt / daer veel distelen ende netelen op ghewassen sijn / wilt vruchtbaer maecken; soo steeckt hy daer het vier in / om die te verbranden / eer hy den ploech daer door treckt. 'T selve dede dese Godtvruchtighe Moeder metten acker der sielen van hare Novitien; waer in sy door eene ghenerale bichte / die sy hen soo haest als sy ghekleedt waren dede doen / de sonden in maniere van spreken verbrande / die sy lieden oft niet ghebicht / oft qualijck uytgheleyt hadden: d'welck nopende Godt haer soo verlichte / dat sy het diepste der sielen van die dese bichte moeste doen / doorsiende / seyde: Dochter hoe gaet het met d'ondersoeckē uv ver conscientie? Siet neerstelijck toe dat ghy niet en vergeet; maer geeft den staet uvver siele geheel, ende claerlijck inde bichte te kennen. Jck heb vvereltlijck sijnde sulcke ende sulcke sonden ghedaen, die ick my schaemde te bichten; oft vvel niet en vviste, hoe ick die moeste uytlegger ende oversulckx daer naer sus ende soo gebiecht hebbe D'welck sy alleen seyde om hen hier door tot een goede biechte te bewegen; wan soo sy dat aen verscheyde Religieusen seyde wasser onder andere een / die daer op antwoorde waerom sy die sonden voor haer eyghen hiel / ghemerckt het haer eyghen sonden waren / waer op d'Eerw. Moeder seyde

Doch

Dochter uyve sonden houde ick voor de mijne, aenghesien ghy mijn ondersaet sijt. Sy waerschouwde hen ghemeynlijck voor dese / ende dierghelijcke redenen / al't ghene sy ghedaen hadden / mitsgaders de sonden hoe sy die oock moesten biechten ; ghelijckerwijs de Moeder Françoyse vande Moeder Godts met noch veel andere te Veas metter daet bevonden hebben / die elck in't besonder beleden / dat sy hunlieden de sonden / sonderlinghen die moesten ghebiecht syn / ghesepdt hadde. D'welck daer-en-boven noch een ander van haer Religieusen te Brussel getuyght: want soo sy dyp / oft vier ghenerale biechten ghesproken hebbende / noch seer ongherust was / beval haer d'Eerw. Moeder noch een biechte van haer heel leven te doen ; waer op die verbaest synde antwoorde dat sy niet en meynde yet achterghelaten te hebben / want sy geerne biechten soude / indien sy yet sulcks in haer was vindende : waer op d'Eerw. Moeder haer metter handt nemende / sepde: Dochter ghy en hebt dat ende dat niet wel inde biecht vercleert, dit ghebreeckt u noch te seggen. gelijck het oock metter daet bevonden wiert / want dese Religieuse haer biechte ghesproken hebbende / sepde den Biechtvader / dat sy Godt wel mocht loven / ende dancken van het inwendich licht / dat sy haer Proxime

tot verboorderinghe van haer siele ghegeven hadde. De Moeder Maria vande Mensch-vvordinghe ghetuycht / dat sy heel en al ontdeckte d'inwendighe ghesteltenisse haerder siele/ende van alle becoringhen/vrutinghe der conscientie / ende benautheydt/ verloste/ met haer alleen aen te spreken : d'welck sy oock versekert te Madrid aen veel andere ghebeurt te sijn : want soo eene Religieuse op eenen nacht becorent wiert met een groote tentatie; sagh d'Eerw. Moeder verre van haer celle sijnde t'selve inden gheest / ende oversulckx opstaende / quam by die Religieuse / die sy haer tentatie te kennen ghevende/vertrooste/ segghende dat den wederstant / die sy daer teghen ghedaen hadde Godt seer aengenaem gheweest was. Eene Religieuse in't Convent van Brussel belijdt / dat sy van twee/ oft dry verscheyde becoringhen verlost wiert/ soo haest als sy by d'Eerw. Moeder quam/ 'tsy die haer in't aensicht / oft ten minsten haer lichaem raeckte : d'welck noch eene andere bekent / dat sy oock haer dickmaels het dieptste der siele ontdeckte d'welck Godt alleen haer cost te kennen gheven / want sy dat niemant noch oock aen haren Bichtvader ghesept en hadde. D'Eerw. Moeder en hielp niet alleen door dese boven-natuerlijcke kennisse haer ondersaten / maer oock de Paters

van

van haer Ordre / ende meer andere: want sy Pater Hilarius van S. Augustijn haren Bichtvader ende meester vande Novitien te kennen gaf t'ghene hem overquam met sijn Novitien; soo in't uytwendich als in't inwendich: mitsgaders t'ghene hy in hen moest beletten/oft voortsdrijven/ om die volghens hunnen roep te onderwijsen.

Sy en wist niet alleen door dit boven-natuerlijck licht / de sonden / ende becoringhen van haer Religieusen / ghelijck voorseydt is/ maer oock/ 1. hunne verholen begeerten/ 2. ghepeysen / 3. onvolmaecktheden/ 4. ende quellinghen metten noot daer sy in waren; waer in sy hen altemael hielp: want dese wetenschap luttel soude ghebaet hebben/ hadde sy hen niet gheholpen.

Inden eersten Begeerten. Soo een van haer Religieusen te Brussel t'savonts mette ghemeynte inden Choor ghebedt houdende/ op 't schroomelijck oordeel peysde / wiert haer de Helle voor ooghen ghestelt / waer in sy twee gloyende / ende ydele stoelen sagh/ waer van den eenen (soo het scheen) voor eenen ketterschen Edelman was / waer mede haer Ouders haer hadden willen doen houwen; ende den anderen voor haer/ om dat sy dien soude bekeert hebben/ had sy metten selven ghehout; ende daerom oorsaeck van sijn

verdoemmenis was: waerom dese Religieuse totter doodt toe benauwt wiert / d'welck d'Eeryv. Moeder Anna van Iesus op den staenden voet door een Goddelijck licht kennende / dese Religieuse ontbode in haer celle / daer sy alsdan was ende vraeghde / wat sy in t'ghebedt ghepeyst hadde / door dien sy soo benaut was: maer soo die van banghicheydt niet en couste spreken / seyde / dat sy het haer soude segghen / ende vraeghde daerom / oft sy wt t'Clooster soude willen gaen / om met dien Edelman te houwen: want sy bedroghen soude sijn / aenghesien Godt haer door de voorschreven verbeldinghe te kennen gaf / dat sy soude verdoemt wesen indien sy met hem gehout hadde: ende nu soude professien / ende in't Ordre volherden; dat dien Edelman hem oock soude bekeeren: d'welck alles gheschiede volghens sy voorseyt hadde.

Ten tweeden Ghepeysen. Soo eens aende selve Religieuse ontrent middernacht sommighe gepeysen te voren quamen luttel tijts naer dat sy gecleet was / die haer door schijnlijcke ende merckelijcke redenen beweeghden / om het Ordre te verlaten; die de voorsichtighe Moeder / die altijdt voor haer ondersaten sorghde / inwendelijck siende op dien stont (hoe wel sy siecklijck was) half gecleedt met een stockxken in haer celle quam ende

met-

wetten eyghen naem noemende/ seyde: Dochter ick come u besoecken, ghemerckt ghy soo benaut sijt: de welcke sy met wijwater besproyende/ met sommige redenē in't Spaens vertrooste/ ende versterckte/ die dese Religieuse/ hoe wel sy gheen Spaens en coste/ heel ende al verstaende/ gheheel gestilt wiert.

Ten derden Onvolmaechtheden. Soo een vande Religieusen inde goe welke vermoeyt/ ende oversulcker slaeperachtich sijnde/ in haer celle soude ghebedt houden/ volgens d' Eerw. Moeder belast hadde; ende daerom teghen de slaepplaetse lende/ meer ghenegen tot slaepen/ als tot bidden/ hoorde sy/ dat d' Eerw. Priorinne/ hoe wel verre van daer sijnde/ haer tweemaels met den eyghen naem riep; waer soo sy haer hierom niet en verroerde/ sagh sy die/ ende hoorde haer spreken; hoe wel sy niet en verstont/ wat sy seyde: waerom sy op de knien vallende/ het ghebedt hiel soo sy best cost/ d' welck gheeyndt sijnde/ naer de celle vande gheluckſalige Moeder ginck; die met een straf ghelaet bestende seyde/ haer leedt te wesen/ dat sy haer naer t' ghebedt gesonden hadde: waerom dese Religieuse ter aerde vallende/ haer schult sprack biddende te willen segghen/ wat sy haer in't ghebedt gheseydt hadde: waer op dese voorsichtighe Priorinne antwoorde/ dat sy haer op een an-

der tijdt daer in soude draghen ghelijck het behoorde.

Ten vierden Quellinghen. Soo te Veat de Moeder Françoyse vande Moeder Godts snachts voor haer professie overlepde de groote weerdicheyt vanden stact/ daer Godt haer toe riep; sagh sy den duyvel inde ghedaente van eenen grooten schroomelijcken Wolf/inden hoeck van haer celle/ die wt den muyl vier spouwende/ ende glopende ooghen hebbende/ haer dreyghde/ dat hy haer soude beletten te professien: waer van sy boven maté verschrickt/ veel ontstelt wiert. d'Welck de voorsichtighe Moeder verre van daer sijnde inden gheest siende half ghekleedt inde celle van dese Religieuse quam/ende den duyvel met wijwater besprongde; die oversulcks met luyder stemmen riep/ dat sy hem afgrijselijck pijnighde: waer op d'Eerw. Moeder seyde: Ick bevele u vermalendijde beest, dat ghy inden afgront der hellen terstonts versinckt: d'welck/ hy huylende dadelijck dede: waer naer sy de Moeder Françoyse naer haer celle leydde; bevelende dat sy op haren stroysack soude slapen. Een wonderlijck werck. Dese Religieuse wiert van alle bangicheden/ ende lichamelijcke ontstelteniſſen verloſt/ soo haest als sy het hooft op d'oorkussen van d'Eerw. Moeder lepde.

Dese

Dese wonderlijcke Prioresse wist oock (volghens t'seggen vanden Heylighen Apostel) door dese Hemelsche kennisse t'onderscheyden/oft den gheest van haer Religieusen ende andere van Godt quam/oft niet. Daerom eyschten sy te Granada in't Capittel de voysen vande Religieusen om voorsulcke Suster Catelijn vanden Heylighen Gheest t'ontfanghen eer die yemant haer begeerte te kennen gegeven hadde. Soo een Jouffvrouwe in haer ouders huys vande perijckelen der sonden omringhelt was / gaf haer Godt in/dat sy die ontgaen/ende Carmeliterse soude worden: d'welck sy oversulcke vastelijck voor haer nemende/naer Brussel trock/ sonder hen oorlof te vraghen / oft dit voornemen te vercleeren / op dat sy het niet en souden beletten. D'welck alles Godt d'Eerw. Moeder te kennen gaf/ende belaste / dat sy het habijt soude gheven aende ghene die dat van haer dien selven dach soude versoecken: die daerom dese voorseyde Jouffvrouwe / op den selven dach/dat sy quam/in haer Convent ontfuck; d'welck haer oock met een ander ghebeurde/ die dese Eerw. Moeder inden geest soo claerlijck sagh / dat sy oock haer gheheele gheseltenis kende;die op dien dach op eenen morghen behendelijck binnen t'slot van het Convent quam/ sonder dat de Religieusen ergens

af

af wisten: die oversulckx verbaest sijnde/ t'selve d'Eerw. Moeder gheerne hadde willen te kennen geven/maer soo die in haer celle was rustende/ en dorste haer niet wacker maecken: die corts daer naer aen een Religieuse die by haer quam/ om t'selve te waerschouwen te kennen gaf; dat sy/ t'ghene ghebeurt was/ mitsgaders hun verbaestheydt/ gesien hadde, ende dese Jouffvrouwe besiende seyde dat sy een goede/ ende oprechte Religieuse soude sijn/ ende haer den selven dach cleedde/ ende daer naer professide: die haren roep in groote weerde houdende/tot noch toe volherdt heeft. Sy en wilde voor gheen Religieuse ontfanghen sommighe andere/ hoe seer die daerom baden/ besonderlijck twee/ een te Veas, ende d'ander te Madrid: want sy in hen door een Hemels licht onderscheyde de gheveysde heylicheydt/ waer mede sy een yeghelijck bedrogen: die sy oversulckx tegen haren wille ontfanghen sijnde/ wt sont: ende antwoorde aende Keyserinne die haer nopende die van Madrid vraeghde/ hoe sy dese gheveysde heylicheydt had connen ontdecken/ dat Godt sorghe droegh voor haer Conventen ende daeromme de Priorinnen verlichte/ soo wanneer dat van noode was. Gheluckich sijn de tijden/ waer in sielen sijn die Godt soo bemint/ dat hy die sijnen Goddelijcken

lijcken gheeſt mededeylende/ verheft/ om ſoo wonderlijck / ende miraculeuſelijck de menſchen te helpen tot hunne ſiele ſalicheyt ende daer inne verwoorderende van alle quaet te behoeden. Gheluckich ſijn oock/die door dusdanighe perſoonen gheholpen / ende verwoordert ſijnde / door verdienſte van andere ſoo lichtelijck d'eeuwighe glorie verkrijghen. Dacrom en was het oock niet wonder / dat het cleyn ſchipken van d ootmoedich Oyre/ van onſe lieve Vrouwe vanden Bergh van Carmelus ſoo voorſpoedelijck ſeylde inde onſtelde Zee van dese allendighe werelt/ aengeſien dat door de verdienſten vande ootmoedighe Moeder Anna van Ieſus vollen ende goeden wint vande gratien des Heylichs Gheeſts verkreghen had / teghen d opſtaende baren / ende ontwieder van die t'ſelve hadden willen doen te gront ſeylen.

HET XVIII. CAPITTEL.

Hoe ſy metten gheeſt van Prophecien begaeft was.

DEſe voorſichtighe Moeder was ſoo verciert metter gave van Prophecie/dat ſy niet alleenlijck en voorſeyde/ t.t ghene hare

re Religieusen/2. met het ghcheel Oꝛdꝛe stont te gheschieden; waer in sy nae niet van weerden en ghebeurde / dat sy niet vooꝛsepdt en heeft: maer oock t'ghene overcomen is/ 3. soo aen het maeghschap van haer Oꝛdꝛe / 4. als oock aen vꝛemden/ 5. ende dat teghen den loop der naturen is/ 6. jae de gheneghentheyt van die het aengonck/ 7. ende teghen t'ghevoelen ende wil van treffelijcke persoonen was/ 8. met 'tghene haer eyghen selven stont te gheschieden.

Ten eersten aengaende haere Religieusen. Soo Vrouvve Felix de Mendoça seer ghevoelde dat haer dochter te Salamanca kleedde in het strengh Oꝛdꝛe vande ongheschoyde Carmeliterssen / seyde haer d'Eerw. Moeder dat sy hierom niet en soude vꝛaef sijn/ want Godt noch twee van haer kinderen daer toe soude trecken/ dat sy hem die oversulcke blijtelijck/ ende ghewillichlijck soude gheven: d'welck alles daer naer metter daet ghebeurde / gheliickerwijs sy vooꝛsepdt hadde. Soo Jouffvꝛouwe Maurrique (in't Clooster Margrite van Iesus ghenoemt) met haer Moeder ende Suster den selven dach als dese Eerw. Fondaterisse te Brussele met haer Religieusen quam / in't Convent waren / om haer t'ontfanghen/ ende willecom te heeten / seyde haer Moeder onder andere redenen aen dese

Eerw.

Eerw. ſtichterſte dat ſy het gheluck wel ſoude willen hebben dat een van haer dochters Carmeliterſſe wiert / midts ſy ſulcks niet en coſt worden; waer op ſy Jouffrouwe Maurique die d'outſte vande twee was / op den arm ſlaende / ſeyde / dat die d'eerſte ſoude ſyn / die ſy te Bruſſelen ſoude kleeden: maer ſoo die dit niet en achte / peyſende / dat indien ſy niet beter in andere ſaecken en wiſt te voorſeggen / nmmers in deſe gheen groote Prophetereſſe n was; midts ſy ſulcke meyninghe niet en jadde / antwoorde: Moeder gheeft het habijt erſt aen een ander / op dat ick mach ſien / hoe lat het die ſtaet; ende met wat ceremonien nen dat gheeft; waer op deſe Eerw. Fondaterſſe ſeyde: Ghy ſult d'eerſte Religieuſe vveſen oe ſeer ghy daer tegen ſeght, die ick in Nederandt ſal kleeden: d'welck alles ſes maenden aer naer gebeurde / ghelijckerwijs ſy voorſeydt hadde.

Ten tweeden met het ghecheel Ordre ſtont e gheſchieden. D'ongheſchoyde Carmeliten ieden alle neerſtichept / om d'overhant vande Vrouwenbroeders t'ontgaen / ende eenen eyghen Generael onder hun te kieſen; hoe wel ieſe dit in alle manieren ſochten te beletten. Daerom Pater Niclaes van Ieſus Maria hunen Provincial ſeer benaut ſynde / dit noende vande Eervv. Moeder Anna van Ieſus

raedt

raedt versocht; die hem moet ghevende/ seyde dat den voormelden keus voorspoedichlijck soude gheschieden / ende hy selver den eersten Generael van haer Ordre soude sijn/ ghelijck het oock ghebeurde. Godt belaste aen dese Eerw. Moeder / dat sy aen eenen Oversten die sieck was / soude segghen / dat hy soude ghenesen / indien hy van meyninghe veranderde/ nopende seker voornemen: ende soude sterven / waer't saecke hy dat niet en dede: waer op soo die antwoorde/ dat hy haer niet en soude ghelooven / seyde sijne Majesteyt dat sy tot teecken dat hy haer dit bevolen had/soude segghen/ dat hy soude ghedachtich wesen/ t'ghene hy op alsulckenen dagh smorgens ten negen uren ghepeyst hadde: d'welck alles volgens belast was / sy aen dien Oversten schreef / die oversulckx van meyninghe veranderende / soo subitelijck ghenas / dat men het voor mirakel hiel/ ende daerom inde Conventen van sijn Ordre Godt daer van loofde: maer soo hy daer naer zijn eerst voornemen wederom vervolghde/wiert sieck/ ende stierf / volghens sy hem voorseydt hadde.

Ten derden soo aen het maeghschap van haer Ordre. Een Carmeliterse van het Convent van Brusselen, had een Suster die in een ander Clooster ghinck / om dat sy in't Ordre vande Heylighe Teresia niet en coste ontfan-

ghen

ghen worden: ende daerom in haer proef-jaer
eer ongherust was/ d'welck haer Suster we-
ende ende seer benaut sijnde / om dat sy van
haer professie twijffelde / t'selve d'Eerw.
Moeder claeghde; die haer vertroostende
eyde / dat haer Suster soude professien ende
ghestichtelijck in't selve Ordre volherden:
ls het oock geschiede. Een andere Religieu-
e van t'selve Convent seer benaut sijnde/
iet wetende wat haren Broeder wtten lan-
e ghegaen sijnde / overcomen was / ghinck
net een droef ghelaet inde celle van d'Eerw.
Moeder/ die oversulckx vraeghde / waerom
y haer bedroefde: waer op die antwoorde/ in
ijne te sijn/ om dat sy vreesde oft hem eenich
ngheluck overcomen was/ ende niet en wist
waer hy mocht sijn. Hier op seyde d'Eerw.
Moeder dat sy niet en soude benaut sijn:
want haren Broeder in Italien was/ al waer
y ter doot verwesen sijnde die ontgaen had-
e: d'welck alles hy selver wederom te Brus-
elen ghecomen sijnde / belede op den selven
ijdt gheschiet te sijn / als ende ghelijck die
voorseydt hadde.

Ten vierden als aen vremden. Sy voor-
eyde oock de doodt van Pater Petrus van de
Heylighe Enghelen, die ongheschoyt Car-
melit gheweest sijnde Vrouwenbroeder ghe-
worden was/ ende corts daer naer volghens
haer

haer prophecie door groot beron stierf.

Ten vijfden ende dat teghen den loop der naturen is; soo dese voorsichtighe Moeder sommighe clepn huysen ghecocht hadde tot behoef van t'Convent vanden Berch van Calvarien, dwongh sy d'inwoonders om terstonts daer wt te verhuysen; waer naer de voorseyde huysen inviclen / naer dat d'inwoonders naer twee uren te vorens verhuyst waren; sonder datmen daer in eenich scheurscl / oft letsel hoe clepn het was / ghemerckt hadde.

Ten sesten jae de gheneghentheyt van die het aen gonck. Sy voorseyde ock aen d'Ouders van eenen jonckman die lanck ter studien gheleghen ende kerckelijcke goeden besceten hadde / dat hy inden gheestelijcken staet soude volherden; niet teghenstaende hy daer van eenen afkeer hadde; jae vertrocken was om sijn beneficie een ander over te setten: d'welck volghens haer prophecie alles wonderlijck belet sijnde / dien met haer sommighe reysen alleen ghesproken hebbende soo veranderde dat hy niet alleen geestelijck en bleef / maer ock Priester wiert ende in dien staet met vreughden volherde.

Ten sevensten ende teghen t'ghevoelen van veel treffelijcke persoonen. Dese dienerse Godts voorseyde ock aen d'Enghelsch

Ben

Benedictinen/ dat sy vanden Aerts-hertoge Albertus oorlof souden verwerven / om te Dovay een Clooster van hun Ordre te stichten; niet teghenstaende dat t'selve onmoghelijck scheen te sijn / want sijne Hoocheyt hen dat te voren gheweyghert had/ende veel treffelijcke persoonen daer tegen waren; d'welck sy-lieden nochtans volghens haer prophecie vercreghen.

Ten achtsten 'tghene haer selve stont te gheschieden. Dese gheluckſalighe Moeder voorseyde seven jaren voor haer doot aen een Religieuse / dat sy selver soo allendich soude worden / dat die haer ghelijck een kint soude moeten kleeden / ende ontcleeden; jae t'eten gheven: d'welck oversulckx dese voorseyde Religieuse oock vijf jaren ghedurichlijck dede; waer naer d'Eerw. Moeder tot haer tyghen selven seyde: Anna soo onghevallich sult ghy vvorden, dit is dat u rechts dient: vvant ghy u leven lanck noyt en hebt vvillen toelaten, datter yemant een handt aen u soude ghesteken hebben om u te dienen. Soo beminde Godt dese suyvere siele/ dat hy haer oock begaefde met een vaste wetenschap van verholen saecken/die soo inwendelijck / als uytwendelijck stonden te gheschieden: waer in sy soo wonderlijck wtstack / datter overvloedighe gheschiedenissen sijn / die wy die nopende hier

noch souden connen stellen; ten waere dat de cortheyt van dit cleyn begrijp t'selve belette: waer van veele inde Historie van haer leven verhaelt worden.

HET XIX. CAPITTEL.

Van verscheyde ende wonderlijcke veropenbaringhen aen haer gheschiedt.

DEse voorsichtighe Moeder brande soo ghedurichlijck inde liefde Godts / dat sy hem daer door in maniere van spreken dwongh/om haer met verstheyde/ ende overvlocdighe veropenbaringhen te vereeren. Want Godt den mensch soo bemint / dat hy selver belijdt / voor hem een besonder vermaeck te sijn/met dien te verkeeren;ende sijne beminde dienaers tot hunnen troost / ende versterckinghen selver ende door de Heyligheu dickmaels te besoecken. Wy sullen dan in dit Capittel verhalen sommighe selsame, ende wonderlijcke openbaringhen van veel, die sy ghehadt heeft / 1. oft van Godt selver tot bevestinghe van sijne sonderlinghe sorghvuldicheyt/ende liefde tot haer / 2. de Heylighe Teresia/ 3. andere Heylighen/ 4. oft ghe

loo

loovighe ſielen / 5. tot haren trooſt / 6. beveſtinghe van hun glorie / 7. oft verſoeck van haer hulpe.

Inden eerſten / vande groote ſorghvuldicheyt ende liefde Godts tot haer. Soo deſe medehelperſſe vande Heylighe Tereſia Godt te Veas badt / dat hy niet en ſoude toelaten / datmen d'yſere traillie inden muer vande Kercke ſtaende / ſoude uytnemen; aenghesien de Religieuſen daer door de ſermoonen hoorden; veropenbaerde Chriſtus aen haer / met een claer ſchijnende aenſicht / waer in d'oogen ſoo claer ſcheenen / als de ſtralen der ſonne; ende ſeyde: Anna en vreeſt niet: ſullen die, die deſe traillie vvillen uytnemen, het licht mijnder ooghen connen verdonckeren? waer op ſoo ſy van blijſchap verbaeſt ſijnde / antwoorde dat ſulcks niet en conſte gheſchieden / ſeyde dat ſy met haer Religieuſen het licht ſijnder ooghen waren / ende dat daerom de tegenpartije teghen haer niet en ſoude vermoghen; gelijck het oock ghebeurde: want den kerck-meeſter die haer teghen was / hem beroemende dat d'yſere traillie binnen den tijdt van dry daghen ſoude gheſloten worden / oft wel ſijn ooghen / den derden dach ſtierf / ende de voorſeyde traillie bleef ſtaen / tot verwonderinge van een yeghelijck.

Soo ſy op den dach vande ghehoorte

Chzisti met tranen wt liefde ende dzoefheyt spzuytende / het verholen misterie van Chzistus gheboozte overlepde /wiert haer die gelijck het ghebeurt was inden geest veropenbaert metten stal/ cribbe/ ende al die daer teghenwoozdich waren soo Engelen als menschen / sonderlinghe het soet kindeken Iesus, met Maria sijne gebenedijde Moeder / wiens effecten de gheheele Octave lanck duerde/ tot meerder bevestinghe van dese openbaringhe soo dat sy op Nieuwe jaers dagh t'onsen Heere gaende / het soet kindeken Iesum inde Heylige Hostie sach/gelijckerwijs sy dat op Kersdach ghesien had: d'welck sy oversulcke ootmoedelijck badt/ haer een dzuppel bā sijn dierbaer Bloet te willen gheven/dat hy inde besnijdenisse voor de menschen ghestort hadde / waer op het antwoozde dat hy haer niet alleen een dzuppel/maer allen sijn Bloet met siel ende lichaem wilde gheven: waer door haer siele met soo groote soetichept verbult wiert / dat gheen mensche t'selve soude connen wtlegghen. Waer naer dese beminde dochter van Chzistus t'savonts inde ure van het ghemeyn vermaeck op den Autaer onder eenen t hzoon eenen Iesus gheset hebbende alle haer Heligiensen beval d'een naer d'ander aenden Autaer te gaen / ende hem aenbiddende/een dzuppel bā sijn dierbaer Bloet te

te hepschen/want dit wel te pas quam/ mits het den dach van sijne besnijdenisse was: waer sy als Overste aldereerst gaende / ende hem aenbiddende/ Christus voor de derde reyse sagh / gheljckerwijs sy op Kersdagh/ ende dien morghen ghesien had/ende merckte oock dat hy haer Religieusen sijn benedictie gaf oft sonder die liet voorby gaen/volghens den yver ende liefde / daer mede sy tot hem quamen. Soo sy eens met Godt in't ghebedt vereenicht was / sagh sy den Eerw. Pater Ioannes van het Heylich Cruys, met Vrouwe Anna de Penaloca haer goede vriendinne in Godt/ die haer hier van verwondert sijnde/ seyde / dat sy in hem soude vinden alle die sy om sijnen 't wille beminde.

Ten tweeden de Heylighe Teresia. Soo dese Eerw. Moeder t'Alva het lichaem vande Heylighe Teresia metten voorhoof van haer Oversten besoeckende 't selve recht stelde; merckte sy dat ontrent de schouderen levendich Bloet was; d'welck sy met twee snutdoecken afdooghende / de selve vol Bloets sijnde aende Paters van haer Orde / daer teghenwoordich gaf: waerom sy van blijschap inden gheest opghetoghen / ende met het hooft op de schouderen van haer heylige stichterisse lenende / dit wonderlijck werck overlepde/ende hoorde dat de heylige Moe-

der haer seyde (onder andere redenen) die soo beweeghlijck ende vriendelijck waren / dat die niet en costen uytgheleyt worden / dat sy haer tot het eyghen Bloet toe schonck; soo tot bevestinghe vande wthemende liefde / die sy haer droegh / als tot danckbaerheydt van t'ghene sy voor haer / ende het gheheel Ordre ghedaen hadde; mitsgaders den oprechten yver / die sy in alles hadde ghehadt. Dese Heylighe Teresia besocht oock dickmaels / naer haer doodt d'Eervv. Moeder Anna van Iesus, d'welck de Religieusen oock claerlijck merckten wt den reuck die sy achterlatende t'allen canten daer sy gheweest hadde / verspreyt wiert / ende den reuck wt haer eyghen lichaem comende / verghelcck: ende bedanckte haer van dat sy haer boecken hadde doen drucken; ende berispte van een cleyn onvolmaecktheyt: waerom soo sy vraeghde / oft dit sonde was / seyde de heylighe Moeder / neen maer alleen een kinderachticheyt te syn / dat sy haer daerom daer van soude wachten. Sulcke volmaecktheyt versocht de H. Teresia van haer medehelperesse / dat sy die oock van kinderachtighe saecken berispte / ende onderwees / hoe sy haer in d'overhant moeste draghen: die haer oock dickmaels te Brussel op verscheyde Feest-daghen besocht / sonderlinge op Nieuwjaers-dagh; ende oversulcks als

dan

dan ſagh / waerom ſy haer Heligieuſen te Bruſſele ghemeynlijck waerſchouwde / dat ſy daerom aendachtelijcker ende devotelijcker den Goddelijcken dienſt ſouden doen: want ſy op alſulcke daghen haer gemeynlijck verthoonde onder den Te Deum Laudamus inde Mettenen/ende Gloria in Excelſis inde Miſſe. Daer-en-boven ſeydt Pater Lovis van onſe lieve Vrouwe Hemelvaert haren Bicht-vader / dat d'Eerw. Moeder Anna van Ieſus door ſekere/ende clare teeckenen kende / dat de H. Tereſia groote gemeynſaemheyt hadde metde Carmeliterſſe van haer Convent van Bruſſel; die ſoo ſonderlingh was / dat een onder die/ haer ſeer glorieus ende claerſchijnende op den Choor onder de Heligieuſen ſagh gaen/ ende die haer benedictie gheven.

Ten derden andere Heyligen. Deſe deughtſaemighe Prioreſſe en had niet alleen veropenbaringhen vande Heylige Tereſia, maer oock van andere Heyligen: want den Heyligen Ioſeph haer oock te Veas veropenbaerde. Haer wiert verthoont / dat de Heylighe Moeder onder 'tghetal der Heyligen ſoude gheſtelt worden / ſoo wanneer ſy onder de Miſſe den ſeventſten artikel vanden Credo ſinghende/ hoorde inwendelijck/ dat het rijck vande H. Tereſia oock gheen eynde en ſoude hebben. Den Eerw. Pater Ioannes van het

Heylich Cruys veropenbaerde hem oock aen haer/ als sy bedruckt was / om dat sommighe vande Religieusen met swaere sieckten overvallen waren / ende seyde/ waerom sy haer hierom bedroefde / aenghesien Godt die Religieusen soo beminde / ende daerom ghelijck sijne waerachtige kinderen door het lijden suyverde.

Ten vierden oft gheloovighe sielen. Sy en hadde niet alleen gemeynsaemheyt mette Heyligen / maer ooch metten gheloovighe sielen. Die van haer kennis waren/ namen dickmaels hunnen afscheyt van dese Eerw. Moeder/soo wanneer sy stierf. Den Eerw. Pater Ioannes van het Heylich Cruys onderhiel noch de ghemeynsaemheyt / die hy met haer levende / ghehadt hadde / want hy hem te Madrid seer glorieus synde / aen haer veropenbaerde/als hy t'Vbeda stierf.

Ten vijfden tot haeren troost. Sy sagh van Brussele af / de siele van haren Broeder Pater Christofel de Lobera, als hy in Spaignien stierf/seer glorieus ende recht ten Hemel voren.

Ten sesten / bevestinghe van hun glorie. Haer wiert ooch verthoont / dat de siele van Broeder Iaspar van Iesus, die te Madrid te voren rooster van haer Convent ghewees was; naer den Hemel ghinck/sonder door het vaghevier

te

te passeren. Tselve wiert haer oock beropenbaert van Pater Ioannes Baptist haren goeden vrient. Als Philips Willem van Nassau Prince van Oraignien in't jaer sesthienhondert achthien in sijn witterste was / hiel dese Eerw. Moeder met haer Religieusen voor hem gebedt / die Godt beropenbaerde soo haest als desen Prince stierf / dat hy salich was.

Ten sebensten versoeck van haer hulpe. Soo den Marquis del Valle te Madrid stierf / ter wijlen de Religieusen de Completē deden / wierden sy altemael met eenen palmslach op de schouderen gheslaghen; waerom d'Eerw. Moeder hen verbaest siende / seyde dat sy-lieden sonder te vreesen inden dienst vande Completen souden voorts gaen: die ghedaen sijnde / sy hen te kennen gaf / dat den Marquis del Valle terstonts overleden sijnde / hun hulpe versocht / dat sy daerom hem met hun ghebeden / ende af-laten souden helpen / want sy tot dien eynde de statie van het Heylich Sacrament wtgheselt hadde / tot naer de Completen. Sy sagh op eenen avont in't gemeyn ghebedt sijnde / de siele van Lucas Gratiaen, op dien ooghenblick vande werelt verscheydende ende bitterlijck suchtende / naer het vaghevier gaen; waerom sy de Religieusen belaste voor hem te bidden / midts hy hun hulpe van doen hadde. Gheluckich waren de menschen /

sehen / die in dese werelt met haer ghemeynsaemheyt ghehadt hadden / aenghesien veel door Godts ghehenckenis hun veropenbarende / door haer vierighe ghebeden uyt het vaghevier verlost wierden.

HET XX. CAPITTEL.

Hoe sy haer selven in't leven in verre ghelegen plaetsen verthoonde ende naer haer doot aen verscheyde persoonen veropenbaerde.

DEse Godtvruchtighe Moeder was met Godt ende sijn Heyligen in dit sterffelijck leven soo ghemeynsaem / ende ontfonck soo veel verheven gaven / dat sy de privilegien vande Hemelsche glorie ghenietre soo voor als naer haer doodt / met haer aen verscheyde persoonen te veropenbaren / 1. soo om andere te helpen / 2. te berispen / 3. ende selver gholpen te sijn / 4. als oock naer dat sy doot was tot bevestinghe van haer glorie / 5. ende hulp van andere.

Ten eersten om andere te helpen. Soo Jouffvrouwe Magdaleen de Medrano Carmeliterisse wilde worden / volgens dese voorsinnige Moeder Anna van Iesus voorsept hadde /

de/ alſs ſy haer eerſt ghebozen ſijnde de benedictie gaf/begoſt haer Moeder te twijffelen/ oft die van Godt tot dat Ozdze ende dien ſtaet gherocpen wags; ſoude daerom dit nopende d'Eervv. Anna van Ieſus gheerne raedt ghebzaecht/ende ghebeden hebben/dat Godt te bevelen; die van Bruſſel af deſe begeerten ende quellinghen hoozende / haer op dien nacht bijf / oft ſes maenden eer ſy ſtierf / te Salamanca aende ſelve veropenbaerde/ſtaende tuſſchen twee ſtocken / die ghelijck krucken waren/de welcke deſe dochters Moeder ſiende/ende niet wel kennende / pepſde oft dit de Heyligbe Tereſia, oft wel een verthooninghe wags van dat haer dochter in't Ozdze ſoude lam wozden: waer op de ghelucksalige Moeder Anna van Ieſus (jmmers ſoo haer dochte) antwoozdende dat het noch d'een/ noch d'ander en wags / verdween. Waer naer ſy haer ſchilderije ſiende cleerlijck kende /. d'Eervv, Moeder Anna van Ieſus ghelweeſt te ſijn.

Ten tweeden te beriſpen. Sy verthoonde haer te Bruſſele, weſende / te Bergen-Henegou, aen een van haer kennis/ die beriſpende/ om dat ſy haers mans gramſchap niet geſchout en hadde / volghens ſy haer om beters ghebeden had / ende oberſulcke hem eenichſints voꝛſaeck gaf / om haer het aenſicht blau te ſlaen.

Ten

Ten derden selver gholpen te syn. Sy veropenbaerde haer oock rechts eer sy stierf in Vranckrijck aen eene Religieuse die sy ghekleet ende gheprofesseert hadde; ende die te kennen gaf / door de ghestaltenisse van haer lichaem/ende andere teeckenen/dat sy ghebeden van doen had / die sy oock haer windelijck gesicht indruckte: waer door dese Religieuse verstont dat d' Eerw. Moeder in doots noot was / ende dede dacrom alle de Religieusen voor haer t'onsen Heere gaen / sonder te seghen de redene waerom / die corts daer naer verstonden dat sy vande werelt verscheydde/ soo wanneer sy lieden voor haer ter Heyliger Communie ginghen.

Ten vierden als oock naer dat sy doodt was. Den selfsten dach als sy stierf/sagh haer eenen treffelijcken ende loflaren Religieus/ die van haer Ordre / ende haren Biechtvader was/ inde ghedaente van een schoon jonghe dochter / in't wit ghelijck camerijckx doeckt ghekleedt / die hy metten hanghenden hare/ ende Christus voeten onthelsende naer den Hemel sagh varen. Sy veropenbaerde haer wederom luttel tijdts daer naer aende oorzen van desen selven Religieus / als hy naer t'gebedt soude gaen inde gedaente van een schoon aensicht met twee vleughels / ghelijckerwijs men de Enghelen schildert; ende soo hy sommighe

mighe daghen ter weken pzeckte/ om dat het inden vasten was/ seyde sy hem met een grave/hoe wel soete stemme / die de hare soo veel alst moghelijck was verghelcck; Prepara te in vesperam: dat is: Maeckt u bereedt om teghen den avont te pzeken. Waer op soo hy aendachtelijck lette/ wiert hem inwendelijck ghesepdt: Ibi dolores vt parturientis; dat is: De smerten ende pijnen syn naer dit sterffelijck leven soo groot / als die van een barende vzouwe: welcke twee redenē desen Religieus t'samen overlept hebbende / merckte dat d'Eervv. Moeder Anna van Iesus, oft Godt selber van haer ghebeden synde/ dooz eenen Enghel hem beval te pzeken / dat alle de menschen hen wel moesten ghereet maecken / om salichlijck te sterven; want naer dit vergancktelijck leven / wtnemende pijnen / dooz de smerten van een barende vzouwe beteeckent waren. Sy verthoonde haer oock aende Eervv. Moeder Anna van S. Bartholomeus, volghens sy selber mette Moeder Marie vande Menschvvordinghe ghetupcht: ghelijck sy oock te Veas dede/ aen eene sekere Religieuse/ aende welcke sy haer veropenbaerde gecleedt synde met eenen blinckenden mantel / gelijck al oft die van louter gout hadde ghweest; ende soo bzeet was / datter twee machtighe rijcken van verscheyde talen ende regeringe/

waer

waer onder Nederlandt was/schuylden/metten welcken sy voor Christus / die op eenen hooghen throon sat / knielde / ende soo die Religieuse verlanghde/om te weten wat dese wonderlijcke veropenbaringhe beteeckende/ wiert haer te kennen ghegheven / dat dit de ghelucksalighe Moeder Anna van Iesus was/ die Godt met desen costelijcken mantel verciert hadde/tot vergeldinghe van haer liefde/ waer door sy ghedreven / door vremde natien treckende / de siele bekeert / ende haer Ordre verbreydt hadde / dat Godt haer oock beschermersse maeckte over de rijcken / onder haren mantel schuylende/midts sy hem in die soo ghetrouwelijck ghedient hadde. Eene Religieuse van haer Ordre sagh te Brussele in't selve jaer dat d'Eerw. Moeder stierf / d'Alder-Heylichste Dryvuldicheydt sitten met groote glorie op eenen verheven throon/waer by de Heylighe Teresia mette Eerw. Moeder Anna van Iesus knielde/die dese siele aen Christus presenteerde / die haer oock terstonts aenden Hemelschen Vader gaf; seggende dat sy de rijpe ende soete vruchte van sijn Heylich lijden was / waerom de Heylighe Dryvuldicheyt haer boogende/ ende de ghelucksalighe Moeder onthelsende/ thoonde seer verblijt te sijn/om dat dese siele soo suyver/schoon ende claerschijnende van deughden was.

Een

Ten bÿſden ende hulp van andere. Soo de Moeder Eliſabeth vande Enghelen Prioxinne van het Convent van Conſuegra, op eenen avont onder de Metten seer inwendelÿck bangh ende benaut was / ſagh ſy op dien ſtont de gheluckſalige Moeder seer glorieus aen haer zÿde / die wt een gouwe fleſken / dat ſy inde handt hadde / ſekere voechticheyt nemende / die op haer herte leyde / waer door alleen ſy die van alle inwendighe bangicheden verloſſende boven maten vertrooſte. Godt verthoonde oock deſe Eerw. Moeder seer glorieus ſÿnde / aen ſekere Religieuſe / van 't ſelve Convent / die haer vertrooſte ende verſterckte teghen alle inwendighe benautheden / ende oock dickmaels in die verlichte / jae altemets haer lichaemelÿcke pÿnen benam. Soo een ander Carmeliterſſe in 't ſelve Clooſter ten twee uren naer middernacht gebedt hielt / ſagh ſy de duÿvels ontrent de cellen van alle de Religieuſen / waer in die wilden zaen / maer van d'Enghelen belet wierden / die met hen worſtelende die ten leſten verjaeghden: waer naer deſe Religieuſen een groot Heincls licht / door t'gheheel Convent ſiende / ſagh dat een menichte van Enghelen onſe lieve Vrouwe op eenen claerſchÿnenden toel brochten / aen wiens een zÿde de gheluckſalighe Moeder Anna van Ieſus, ende aen

d'an-

d'ander de Moeder Elisabeth van S. Dominicus met de Heylighe Teresia was; die de cellen van alle de Religieusen open deden/waer in de Moeder Godts ghedraeghen synde die altemael haer benedictie gaf/ ende daer naer verdween. Gheluckich syn de sielen/die Godt door hun ghesticht ende Godtvruchtich leven soo behaghen/dat hy die hier naermaels/ metten blinckenden mantel vande Hemelsche glorie vercierende/door synne Goddelijcke liefde inder eeuwicheyt onthelst;ende door hen de menschen in noot synde bystaet ende ghedurichlijck ghebenedijdt.

HET XXI. CAPITTEL.

Vande Mirakelen die sy noch levende ghedaen heeft.

DE veropenbaringhen/ende mirakelen syn soo veel als tonghen waer door Godt te kennen gheeft d'uytstekende Heylicheydt van syn ghetrouwe dienaers. Wy hebben inde twee voorgaende Capittelen sommighe van haere overvloedighe ende wonderlijcke veropenbaringhen verhaelt: inde twee volghende sullen wy vertellen sommighe vande merckelijckste mirakelen/ die

ie Godt doo2 haer ghedaen heeft/ ter wijlen
y noch leefde ende naer haer doodt die in
aer leven gheſchiet ſijn/ waren ſoo menich-
uldich dat ſy ſcheen overhandt te hebben/
. over de aerde / 2. locht/ 3. het waeter/ 4. het
ier/ 5. quetſuren/ 6. ſieckten/ 7. gheſonthept/
. de doodt/ 9. het leven/ 10. de duyvels/ 11. den
ijen wil der menſchen/ 12. de juſtitie/ 13. de
elen / 14. jae in maniere van ſpreken Godt
elver. D'welck wy met ſommighe vaſte/ eñ
klare gheſchiedeniſſen ſullen bevestighen;
vant die ſoo overvloedich ſijn / dat ſy niet
en cleyn begrijp / maer een groote Hiſtorie
erheyſſchen.

[Ten eerſten aengaende d'aerde.] Soo te Granada eene Religieuſe verbaert ſijnde van enen bol viers / onder wiens ghedaente den duyvel die verbolghde/ haer vluchte nam in-e armen vande ghelucksaligh Moeder; ghinck d'aerde terſtonts open / waer in den duyvel onder de ghedaente vanden voorſeyen bol viers verſonck. Soo onderdanich was haer d'aerde / dat ſy inſlickte die haer Religieuſen quelden/ ende verbolghden.

[Ten tweeden de locht.] Wy hebben verhaelt hoe het onweder op-hiel als ſy naer Granada ghinck / ſoo haeſt als ſy haer totten wegh begaf: t'ſelve ghebeurde ook inde reyſe van Vranckrijck, als ſy d'onweder met het

wijwater dede ophouwen. Soo oock een Novitie in't ghemeyn vermaeck met d'andere sijnde / gevoelde datmen haer inde locht ophief / badt d'Eervv. Moeder Anna van Iesus daer teghenwoordich sijnde / haer te willen helpen / want sy inde locht opgheheven wiert / om lanckx de venster wt het Clooster ghetrocken te worden; waerom die haer teghen hiel / ende belette / dat de tooverije tot gheen volcomentheydt en quam / die een seker persoone / die haer eer / sy Religieuse was / beminde / ghebruyckte / ten eynde als voorseyt is. Soo een ander Novitie te Veas, door de hulpe vanden vijandt inde Choor naer de Mettenen opgheheven wiert / trock haer d'Eerw. Moeder dit bedroch kennende / nederwaerts / ende belette alsoo / dat dit bedroch vanden duyvel inde locht geen macht en hadde.

[Ten derden d'water.] Wy hebben oock desghelijcks vertelt vande slaghregens / ende groote haghel-steenen / die vielen / soo wanneer sy naer Granada moest gaen; die soo haest ophielen / als sy haer op den wegh begaf / soo dat het water / teghen sijn natuerlijcke ghenegentheyt op eenen staenden voet ophiel / alswanneer sy soet ende schoon weder in die reysen van doen hadde.

[Ten vierden het vier.] Soo te Madrid inde octave

octave van het H. Sacrament (waer in d'Eerw. Moeder aldereerſt in't Oorde heeft inghestelt/datmen dat soo lanck als die duerde op den Autaer soude stellen) haer flambeeuwen ghesonden waren / om die op hooge candelaers te setten/ende voor t'Heylich Sacrament t'ontsteken / en dorste den coster dat niet doen/ vreesende dat daer door de solderinghe vande capelle / die seer leegh van stagie was/soude ontsteken / ende daerom 't selve haer waerschoude; seggende datmen de flambeeuwen in twee stucken moeste snijden / om het vermelt perijckel t ontgaen: waer op sy antwoorde / datmen die op hooghe kandelaers soude setten / ende ontsteken / want Godt die soude bevelen te branden / sonder hinder / oft schade aende solderinghe te doen. Een wonderlijck werck! De vlamme vande flambeeuwen quam vast daer aen / die wel twee uren ghedurichlijck branden / ende de solderinghe niet alleenlijck ontstack / maer ock gheen teecken van roock en liet. Soo gehoorsaem was haer het vier/dat het liever hadde syn natuerlijcke ende noodsaeckelijcke effecten op te houwen/als haer begeerten int minste te wederstaen.

[Ten vijfden de quetsuren.] Soo de Moeder Catelijne van Ieſus te Veas onder een hooge leere/waer lanckx sy vanden solder afquam/

door het breken van een speurte vallende/ soo seer ghequetst was / dat haer gheheel lichaem gheplettert / ende alle de beenderen ghebroken waren; ende daerom niet en coste gholpen worden; wiert sy twee maenden daer naer van d'Eervv. Moeder Anna van Iesus op eenen stont ghenesen; die haer alleen belaste op te staen ende ghesont te syn; die sy nu ghenesen synde / ende haer aenden muer houdende / om vaster te gaen / belaste / dat sy niet als een kint / maer sonder haer erghens aen vast te houdē / stoutelijck soude gaen: d'welck sy oock terstonts dede.

[Ten sesten de sieckten.] Die daer naer andermael door een sieckte in doodts noot synde / ende daerom van alle de Doctoren verlaten / sy wederom ghenas / met haer feesterende alleen te seggen / dat het Onze haren persoon van doen had; ende oversulckx niet en moeste sterven / midts sy noch jonck ende sterck zynde / 't selve (ghelijck het redelijck was) cost dienen. Soo Suster Lovise vanden Salichmaecker ter oorsaecke van verscheyde sieckten te Veas in doodts noot synde / door Godt ghedreven / die selver de heylicheydt van d'Eervv. Moeder Anna van Iesus met mirakelen wilde bevestighen / op Kersnacht gheerne de Metten sou ghehoort hebben / om de Goddelijcke Majesteyt voor eene salighe

ligghe voodt te bidden: ende overſulcke Suſter Catelijne vanden H. Albert badt / haer op den Choor te draeghen / ſeyde d'Eerw. Moeder ſoo wanneer de vermelde Suſter haer daer toe oorlof draeghde: Hoe ſuldt ghy Suſter Loviſe dorven roeren, aenghеſien de Doctoren dat ſoo ſtraf verboden hebben: maer vvy en hebben inder vvaerheyt gheen gheloof, ende daerom en doet Godt geen mirakelen: overſulckx bevel' ick u die terſtonts aende ijſere traillie te draeghen ende my vvederom gheheel ghеſont op den Choor te leyden: vvant indien ghy haer ghеſontheydt van het ſoet kindeken Ieſus voor eenen Nieuvven jaer, met een vaſt gheloof ende brandende liefde eyſcht, ſoo ſal het u die ſchencken: want ſijne Goddelijcke Majeſteyt meer gheneyght is, om ons ſijne gratien te gheven, als vvy om die te verſoecken. D'welck alleg deſe ſieckmeeſterſſe dede / volghens haer belaſt was. Een wonderlijck werck: Suſter Loviſe creegh grootter ſierckte ende ghеſontheydt / hoe men inde Matten meer voorts ginck; ſoo dat ſy die gheeyndt ſijnde / ſchoon colcur hebbende / van de Mattras / daer ſy voor de traillie op lagh / ſoo cloeckelijck opſtont / al oft ſy niet ſieck en hadde ghеweeſt / ende naer den Choor ghinck / om d'Eervv. Moeder Anna van Ieſus van dit mirakel te bedancken / ende d'andere Religieuſen eenen ſal ghen Kers-

mis te wenschen; want sy volcomentlijck ge-
nesen was.

[Ten sevensten de ghesonthepdt.] Suster Anna van Iesus was seer bedroeft / om dat sy in de goe-weke met ghelegenthept ende aendachtichept het bitter lijden Christi niet en conste overlegghen / ter oorsaecken van haer uytwendighe becommeringhen: d'welck de ghelucksalighe Moeder inden gheest siende op den witten donderdach de voeten van haer Religieusen wasschende / oock die van dese Suster waste / ende kuste: op dien selven stont crompen haer senuwen soo seer in / dat sy geheel machteloos wiert / ende op handen ende voeten cruypende alleen in een hoeckxken banden Choor coste sijn / alwaer sy die leste dry daghen Christus lijden / ghelijck sy begeert hadde / overlepde; ende op den Paeschdach wederom volcomentlijck ghenesen synde / haer werck dede / ghelijck van te voren. Soo veel vermocht dese Eerw. Moeder met Godt / dat sy oock de ghesontheden van haer Religieusen benam / soo wanneer dat tot verhoorderinghe hunder sielen van noode was / ende die hen wederom gaf / als hunne Godtvruchtighe begeerten volbracht waren.

[Ten achtsten de doot.] De Moeder Catelijne van Iesus te Veas Priorinne synde wiert met eene swaere sieckte bevanghen; waerom

sy

sy de gheluckſalighe Moeder Anna van Iesus ſchreef/ biddende te willen letten/ wie in haer plaetſe Overſte ſoude ſijn / want ſy ſeer ſieck was: waer op die antwoorde / dat ſy vrijelijck mocht ſterven ſonder haer ergens mede te becommeren; want Godt dat Convent van een Priorinne ſoude verſien: naer welcke antwoorde deſe Religieuſe terſtonts ſtierf min oft meer al oft ſy haer daer toe oorlof ghegeven had. Veele treffelijcke perſoonen vermoeden/ dat de doodt deſe Religieuſe niet en hadde derven overvallen / niet tegenſtaende ſoo veel verſcheyde ſieckten ende doodelijcke onghelucken/ tot dat d'Eerw. Moeder t'ſelve de doodt toe-liet. Soo een van haer maeghſchap op haer verſocht/dat ſy een kint voor haer van Godt ſoude verwerven / vercreegh ſy een dochter / die twee oft dry jaren oudt/ in haer Convent gebrocht ſijnde/ Godt haer veropenbaerde/ dat dit kint niet en ſoude ſalich worden / indien het lanck leefde: waerom ſy de Goddelijcke Majeſteyt badt/ dit dochterken/ter wijlen het jonck was/ wt deſe allendige werelt te haelen. D'welck volghens ſy verſocht hadde/ gheſchiedde.

[Het negenſte over het leven.] Soo Suſter Marie van onſe lieve Vrouvve Hemelvaert te Granada noch Novitie ſijnde / het Heylich Oliſel ontfangen hadde / ſeyden de Religieu-

sen die waeckten aen Suster Marie van S. Ian, dat sy soude bereyden 't ghene van doen was om haer te begraven; die in stede van dit te doen/ naer de celle van dese Eerw. Priorinne ginck ende seyde / waerom sy dese Novitie liet sterven: wiens oprechticheyt sy aensiende haer besach / ende soetelijck lachende vraeghde / oft haer docht dat sy het coste beletten; waer op soo de Religieuse antwoorde/ dat sy het leven van dese Novitie cost verlenghen/ ginck sy met haer naer het sieckhuys/ alwaer sy Suster Marie mette handt feesterende miraculeuselijck ghenas/ met haer aensicht ende handen alleen te gheraecken / die oversulcke professide/ende meer als twintich jaren daer naer ghestichtelijck leefde. Soo groote vermogentheyt had dese gheluckselighe Moeder met Godt / dat sy oock het leven van die nu bynaest doot was / soo menighe jaren teghen den loop vande nature coste verlenghen.

[Het thiende over de duyvels.] Soo de Religieusen van haer Convent te Granada ontrent 'snachts ten elf uren/ seer devotelijck inde Metten waren; hoorden sy stijf aende schijve cloppen: waerom de schijfsuster wilde gaen sien watter te doen was: d'welck d'Eerw. Moeder haer verbode / maer soonen niet op en hiel van cloppen/ begosten de Reli-

Religieusen bevreest ende verveirt te worden/ ende saghen in't midden vanden Choor ligghen/een groote ingheeronckelde slanghe/ die de gheluckſalighe Moeder siende / terstonts eenen duyvel verstont te wesen; ende belaste daerom dat sy-lieden sonder vreese inde Mettenen souden voorts gaen; die gedaen sijnde sy aen een vande Religieusen beval / de slanghe te nemen / ende wtte venster te worpen: d welck die volghens bevolen was / met haer eyghen handt dede. Op een ander reyse verthoonden hen oock te Granada 'snachts tusschen twelf ende een/menichte duyvels in haer celle/ die d'Eerw. Moeder met woorden / ende wercken qualijck tracterende mette rust-plaetse totten balck toe op-hieven/ende van daer af wilden laten vallen/ segghende: Anneken van Lobera heeft altijdt teghens ons gheoorlooght / laet ons nu vraecke over haer nemen / ende op een reyse de rasende wolf-inne vernielen. Waer op sy antwoorde: Ick en heb in langhen tijdt den toenaem van Lobera niet ghevoert, maer vvel dien van Iesus : vvaerom en noemdt ghy my soo niet? Waer op die duyvels seyden/ dat sy dien naem niet en costen hooren / noch uytspreken / ende oversulckx van dien alleen te hooren/ inde Helle versoncken / ende ghepijnicht wierden; dat sy haer oock niet en costen

pijni-

pijnighen / soo sy wilden / om dat dien naem in haer herte ghedruckt was: waerom soo sy dien begost aen te roepen ende noemde / de duvvels haer mette bedstede soetelijck neder setten / sonder eenichsints te hinderen / want hen Godt dat niet toe en liet / noch oock de cloeckmoedicheydt van sijn beminde dienaerisse; die hen in Christus naem bevelde / dat sy haer sonder eenich quaet te doen / souden ter aerde stellen: waer in sy soo ghehoorsaem waeren / al oft het Christus selver hen belast hadde / die hem veropenbarende / haer vertroostte / ende vriendelijck onthelsde.

[Ten elfsten den vijen wil der menschen.] Soo een persoon van groote qualiteyt een ander mans vrouwe te Madrid met ghevvelt vvegh ghenomen hadde / quam haren man by d'Eerw. Moeder / ende badt / dat sy Godt soude willen bidden hem te ghelieven sijn hupsvrouwe van alle schande ende oneere te behoeden. D'welck sy dede / ende vercreegh: want desen benemer de vrouwe sonder haer t'onteeren t'huys sont / hoe wel hy die in sijn bedwanck hadde ende tot oneer socht te trecken. Soo crachtich waren de ghebeden van dese Godtvruchtighe Prioresse / dat sy oock den vijen wille van dien onsuyveren persoon dwinghende / d'eere van dese suyvere Susanna beschermde.

Ten

[Ten twelfsten de justitie.] Soo eenē seke-
een man t'onrecht ter doodt verwesen was/
om dat hy doodt gheslaeghen hadde den
ghenen die sijn huysvrouwe met ghewelt
wilden afnemen / badt dese Eerw. Moeder
Godt voor hem / bewoeght sijnde door de
menichvuldighe tranen van sijn huysvrou-
we/ende schreef een cleyn billet aenden Gou-
verneur van die stadt / d'welck sy door eenen
leecken-broeder sont/die om de menichte van
het volck/ desen misdadighen naer de justi-
tie leydende by den Gouverneur niet en
coste gheraecken : waer naer terstonts eenen
treffelycken ouden man die niemant en ken-
de noch te voren ghesien en had (die naer
t'seggben vande ghelucksaligbe Moeder
Anna de Iesus den Heyligben Ioseph was)
riep dat men desen leecken-broeder soude
plaetse maecken/om den Gouverneur te con-
nen spreken/ want hy een boodtschap vande
voorsichtighe Priorinne Anna van Iesus aen
hem hadde te beschicken. Een wonderlyck
werck: den leecken-broeder niet tegenstaende
het groot ghedrangh ginck by den Gouver-
neur / die het billet ghesien ende ghelesen
hebbende / terstont van meyninghe veran-
derde/ende den verwesen / naer de galghe ge-
leydt / wederom inde ghevanckenisse dede
gaen / ende oorlof gaf / om sijn selven voor
recht

recht te verweiren / d'welck hy doende / ende onnooſel verclaert / vry ende los ghelaten wiert. Soo machtich was haer ghebedt / dat sy om deſen onnooſelen te verloſſen S. Ioſeph nederwaerts dede comen ende den Gouverneur mette juſtitie dwongh / om deſen allendighen menſch toe te laten / ſijn ſelven voor eenen anderen Rechter te moghen verdegenen: d'welck hem tot dien tydt toe gheweyghert was.

[Het derthienſte over de ſiele.] Heer Ian de Cignela Prieſter te Soria hadde hem te Madrid Coſter vande Carmeliterſſen ſijnde met d'Eerw. Moeder wel bevonden / die ſijn ghebroken been ghenesen had / met haren ſnutdoeck alleenlijck daer op te binden: overſulcx leydde hy oock by haer een ſekere ſlave ende mooy / ghenoemt Ametes, die vande kerre vallende / ende over-reden ſijnde / ſijn been in't midden brack / d'welck sy ſubitelijck ghenas ende hem ſoo wel wiſt aen te ſpreken / dat hy van Mahomets ſecte / tot ons Heylich Gheloof bekeert wiert / niet teghenſtaende hy van te voren ſoo hertneckich was. Sy beweeghde oock ſoo ſeer eenen Prieſter van Veas, die ongheſtichtelijck leefde / dat sy dien / met alleen eens oft tweemaels aen te ſpreken / tot ſulcken berou verweckte / dat hy naer t'ghevoelen van vele / ſijn leven door

geni-

penitentien verrozte: d'welck den duyvel benijdende / haer inde ghedaente van een ſerpent inde celle ſeer dzeyghde. Soo veel vermocht ſy over de ſielen / dat ſy die / hoe wel ſeer verdolint ende hertneckich / totte kenniſſe vanden waerachtighen Godt bzocht / ende Tempels vanden Heyligben Geeſt maeckte / die te bozens ſpieghels van onſuyverheydt / ende ſpeloncken vande duyvels waeren.

[Het vierthienſte in maniere van ſpzeken over Godt ſelver] Een Religieuſe van Veas hadde ſommighe ſonden ettelijcke jaren inde biecht verſweghen; oock naer dat ſy gheprofeſſit was: waer dooz ſy ten leſten dooz groote melancolie / ende bzuntinghe van conſcientie (want ſy ghedurichlijck onſen Heer in ſtaet van doodt-ſonden nutte) met een ſwaere ſieckte overvallen / oock de Kerckelijcke rechten tot haere verdoemenis ontfonck: d'welck deſe ghelucksaligbe Moeder wel wetende / naer den Choor ginck / om voor de voorſeyde Religieuſe te bidden; die Godt haer verſteent hert / mitsgaders de Helle voor haer verept / verhoonde: waerom ſy een Crucifix onthelſende / ende met overvlocdighe tracnen beſpzoepende / haren toevlucht dooz een crachtich ghebedt tot Godt nam; ende vander aerde met op en ſtont / noch het Crucifix niet en liet gaen / tot dat hy dooz ſyne onſpzekelijcke

lijcke/ende grondelooſe bermhertichept deſe Religieuſe tot een waerachtich berou / ende opzechte biechte verwecktе; die ſy ghedaen hebbende / naer ſiel / ende lichaem ghenas; ende veel jaren daer naer noch levende / een vande volmaecktſte van dat Convent wiert. Soo veel vermocht d'Eervv. Moeder Anna van Ieſus met Godt / dat ſy de vermelde Religieuſe/ſoo veel als ter Helle verweſen / daer van verloſte ; jae Godt ſelver ghelijck eenen Moyſes tot bermhertichept dwongh / dooz de cracht van haer ghebedt. Alſoo lanck als ons eerſte Ouders in't Aerts-Paradijs inden ſtaet van onnooſelhepdt gheſchapen ſ jnde/in dien volherden / hadden ſy overhandt over alle de beeſten / met eene ingheſtozte wetenſchap van alle d'eyghendommen vande ghedierten/ende cruyden. Hoe wel onſe ghelucksalighe Moeder inden ſtaet van onnooſelhept niet en was gheſchapen / ſoo had ſy nochtans die dooz het Heylich Doopſel ontfanghen / ende dooz haer ghedurighe oeffeninghen in allen ſoozten van deughden ſoo vermeerdert; dat ſy in't Aerts-Paradijs van t'Heylich Ozdze van t'Carmen tot alſulcke volmaecktheyt quam/dat ſy niet ghelijckerwijs Adam ende Eva, een luttel tijdts / ende over de lichaemelijcke creaturen alleen; maer veel jaren claere kenniſſe hadde van d'inwendighe

nighe gheſteltenisſe der sielen / Godt alleen oestaende / mitsgaders een overhandt / over de onredelijcke ende redelijcke creaturen / ae in maniere van spreken Godt selver.

HET XXII. CAPITTEL.

Sommighe Mirakelen van veel die naer de doot vande gheluck-saligh Moeder Anna van Ieſus gheſchiedt zijn.

DE Coninghen ende Princen vergelden wel hun onderſaten / ſoo wanneer ſy die enighe tijtelijcke goederen / oft verganckelijcke staten verleenen. Den milden Godt en vergelt niet alleen ſijn ghetrouwe dienaers nette eeuwighe ſalicheyt / maer vercondicht ock ſelve hun glorie door menichte van mirakelen: waer door hy de menſchen / met verſchepde sieckten ende onghelucken overvallen / jae oock door den noot ghedwonghen / verweckt om hunne bystandt aen te roepen / die hy ter eeren van ſijne lieve Heyligen geneſen hebbende / door merckelijcke weldaden ock drijft tot het vercondigen van hun glorie ; jae oock dwinght / ende ten leſten door hun gebeden van ſwaere sieckten verloſſende

ſterckte

sterckte verleent/ om volgens hunnen reghel strenghlijck te leven/ende alsoo sijn Heyligen beter naer te volghen: d'welck het principaelste eynde van sijne goddelijcke mirakelē is. De gheluck-saligh̄e Moeder Anna van Jesus heeft alles 'tgene vermelt is/van Godt verkregen: want dat nopende overvloedighe mirakelē oock naer hare doot gheheurt zijn; 1. soo door het raecken van haer heylich lichaem/ 2. aenroepen van haer hulpe/ 3. reliquien oft pet dat sy gebesicht heeft; 4. haer beldekens/ 5. ende handtschrift/ 6. jae sy selver naer haer doot verwerckt heeft/die door andere ghesonthept van haer souden versoecken; 7. ende oock mirakeleuselijck gheholpen heeft/die aen haer graf bystandt versochten. D'welck wy alles met sommighe vaste ghesch̄iedenissen sullen bevestighen.

[Ten eersten door t raeckē van haer weerdich lichaem.] Soo suster Ienne vanden heyligh̄en Gheest acht jaeren lanck overvallen was ghewest met verscheyde cranckheden/ sonderlinghen de vallende sieckte/gheraeckthept ende verkrimpinghe der senuwen/die haer soo overvielen/ dat die haer dickmaels het eten ende spreken beletten/ het verstandt benamen/ ende gemeynlijck heel machteloos maeckten: die de sesthien maenden soo wtter maten groeyden/ dat sy heel onghevallich zijnde/

zijnde/ in een waghenken van wijnen moeſt ghetrocken worden; oock als sy ter Miſſen/ te biechten/ eñ t'onsen Heere ginck. D'welck Godt alles soo schickte tot sijnder meerder glorie / ende grootter eere vande ghelucksalighe Moeder Anna van Ieſus; want hoe den tijdt van haer ghesonthepdt meer naeckte; hoe de sieckte meer groepdde/ ende sy meerder hope had van ghenesen te worden: want hoe wel die corts eer sy stierf ghesepdt hadde/ dat sy om haren t'wil sonde wederom comen / ende daerom haer moeſt vertroosten; soo en liet deſe Religieuſe haer nochtans nopt voorstaen / dat sy soude sterven / ende daerom en verepde sy haer niet totte doodt; maer eer om ghesonthepdt t'ontfanghen / ende was ghewoon te segghen ter wijlen sy sieck was/ dat indien haer Godt door de verdienſten van eenighe Heyligben / wilde ghenesen / haer Priorinne heylich ghenoech was. Soo sy dan by het heylich lichaem vande ghelucksalighe Moeder ghebzocht was / en coste haer hooft niet opheffen / om t'selve te kuſſen sonder vande Religieuſen opghelicht te sijn: d'welck sy hen oversulcke oodtmoedelijck badt / ende die dat met groote liefde / ende medelijden deden / ende alsoo eerſt het aenicht/ handen/ ende ten leſten de voeten kuſte. Eene wonderlijcke gheſchiedenisſe. Soo sy

die kuste/ begost soo sterck te beven / dat die Suster Ienne hielen/ haer wederom behendelijck in het waghenken leyden/ vreesende dat sy op een nieuw / van haer sieckten overvallen wiert/ter oorsaecke dat sy-lieden haer opghelicht hadden. Sy beliydt selver ghevoelt te hebben/ dat op den tijdt/ datmen coste seggben Iesus Maria, yet van haer lichaem af-genomen wiert / d'welck ghelijck een swaer pack t'selve overlaste: waer door dat lichaem met alle syn litmaten / soo wacker wiert/ dat die in veel maenden haer selve niet en coste verroeren / noch oock t'hooft oplichten / het deckscl daer mede sy ghedeckt was afworpende/ ende opstaende/ op eenen stont ghenesen wiert/ alleen ghinck/ ende knielende hoorde den heelen Te Deum laudamus, die de Religieusen tot danckseggbinghe van dit mirakel seyden / ende daer naer die sieckten niet meer en ghevoelde; soo dat sy ghedurichlijck ghesont synde / volghens de strenghicheydt van d'Orde leefde / ende in alle uytwendighe wercken van 't Convent oeffende / oock in die swaerste ende moeylijckste waren; ende meer als veerthien jaren / die sy daer naer leefde / den lof vande gheluck-saligbe Moeder vercondighde. Soo bermhertigh was den goedertieren Godt / dat hy dese Religieuse volgens de begeerte van d'Eerw.

Moe-

Moeder Anna van Ieſus, terſtont naer haer doodt ſoo volcomentlijck ghenas/ al oft hy haer t'ſelve ſchuldich gheweeſt hadde. Dit mirakel is gherechtelijck gheapprobeert door den Doorluchtichſten Nuntius van ſijne Heylicheyt in deſe Nederlanden Gioanni Franciſco Bannio in't jaer ſeſthienhondert een-en-twintich nu ter tijdt Cardinael vande Roomſche Kerck.

[Het tweede door d'aenroepinge van haer hulpe.] Soo Suſanne Humet haer kint / dat ontrent vijf / oft ſes jaren oudt ſijnde / vier jaren lanck was ghescheurt gheweeſt/ ſonder door eenighe remedien connen gheholpen te ſijn / voor de traillie vanden Choor bracht; alwaer d'eerweerdich lichaem vande gheluckſaligh Moeder Anna van Ieſus dien dagh overleden/ gheſtelt was /ende voor ſijn gheſonthey badt / die ſy oock belaſte t'ſelve naer ſijn vermoghen te doen / wiert het ſubitelijck door de hulpe van d'Eerw. Moeder gheneſen ſonder daer van eenich letſel in't minſte opt meer te hebben. Vrouvve Geertruyt de la Hay Religieuſe in't d'Abdije van ter Cameren/ by Bruſſel, was veel jaren by naer ghedurichlijck overvallen gheweeſt met ghedurighe opwoppinghe der maghe/ ende groote pijne onder de borſt; ſoo dat ſy onbequaem was / om den reghel haers Orders t'onder-

houden: ende hoe wel men alle middelen ghebruyckte om haer te helpen / soo wast nochtans al te vergheefs: waerom sy twee oft drye daghen verscheyde reysen haeren toevlucht totte ghelucksalighe Moeder Anna van Iesus nemende / ten lesten hoorde / dat die haer inwendelijck seyde; Neemt goeden moet en ick sal u helpen: d'welck haer soo seer vertroostе ende versterckte / dat sy 'sanderendaeghs de Metten met den ghemeenen Goddelijcken dienst hielp singhen / ende naer den rester met d'andere Religieusen ginck: maer soo sy nochtans niet en dorste eten / door vreese van wederom over te geven; ende daerom de hulpe van d'Eerw. Moeder op een nieu aenriep / hoorde dat die haer anderwerf seyde: Eet ende ick sal u bystaen: waerom sy vrijelijck at / sonder over te geven; ende t'selve daer naer ghedurichlijck continueerde; hoe wel nochtans haer dat vele jaren onmoghelijck had gheweest / ende was nu miraculeuselijck door de hulpe vande Eerw. Moeder ghenesen. Soo den Eerw. Pater Ioannes Chrysostomus van Sinte Mattheus ongheschoyden Carmelit / naer Constantinopelen varende door d'onweder teghen eenen berch ontrent Ragonsa ghedreven / niet voorder en coste varen; ende oversulcke verscheyde Heylighen om hulpe hadde ghebeden / wiert hy naer

thien

thien daghen daer ſtille gheleghen te hebben met een groot betrouwen verweckt / om de hulpe vande ghelucksalighe Moeder Anna van Ieſus te verſoecken / wiens belt hy over hem droegh ; ende ſeyde dat hy tot haerder eere Miſſe ſoude leſen / ende haer voor Heylich houden / indien ſy van Godt goet weder verkreegh / om voorts te varen : waerom hy hem aen d'landt dede ſetten / om die te doen / ſeggghende dat hy hopte dien dagh te vertrecken / hoe wel nochtans het weder ſeer contrarie was. Soo hy dan in een capelle daer ontrent ſtaende Miſſe gheleſen hadde / wiert het heel ſchoon weder / ſulcks dat hy twee uren daer naer voorſpoedelijck / ende met vollen wint vertrock.

[Het derde Reliquien.] Den Eerw. Pater Niclaes van Ieſus, nu ter tijdt Prior van d'onghеſchoyde Carmeliten van Rijſſel, was soo overvallen met eenen droogheu hoeſt / veroorſaeckt door eene groote ſinckinghe ; midtsgaders eene inflammatie inde kele / en draeyinghe in't hooft / ghedurige coortſen met noch andere accidenten / dat hy oock bloet ſpoghe / al ofter een van ſyn aderen gheborſten had ghеweeſt ; ende nuttende inde Miſſe het dierbaer Bloet Chriſti / by naer door t'ghewelt vanden voorſeyden hoeſt ter aerde viel : waerom hy ghеen baet inde tijtelijcke remedien

vindende/sijnen toevlucht totte Eervv. Moeder Anna van Iesus nam / ende met een stuckxken van haeren scapularis cruyswijs ghenaeyt sy selven drymaels seghende ende elcke reyse seggende; Sancta Anna à Iesu ora pro me. subitelijck / ende miraculeuselijck ghenas/ hoe wel de hervarenste Doctoren te voren eenpaerlijck vercleert hadden gheen hope te sijn/ van dat hy soude connen ghenesen worden. Suster Marie vande Menschvvordinghe Christi, ongheschoyde Carmeliterse in't Convent van Ipren was meer als vijf jaren doof / waer van sy meer als dry jaren nu in d'een/nu in d'ander oore niet en hoorde / ende twee jaeren lanck inde slincke oore heel doof was: waer naer sy op Alderheylighen avont sesthienhondert vier-en-dertich in alle beyde d'ooren heel doof wiert / ende gheen hulp en vont / in alle de middelen diemen hier teghen ghebruyckte: d'welck sy merckende de Priorinne badt toe te laten/ dat sy neghen daghen lanck gheen remedien tot haer ghesontheydt en soude besighen; want sy dien tijdt de hulpe van d'Eerw. Moeder wilde aenroepen: d'welck sy den sesthiensten November begost hebbende / op haer hooft eenen hooft-doeck vande gheluckſalighe Moeder leyde / ter wijlen sy dry Pater nosters ende dry Ave Maria tot haerder eere las; belovende voor mirakel

te-

te houden / ende als sulckx te vercondighen indien sy haer ghenas: waer naer sy s'anderendaeghs by de ghemeynte synde / de Religieusen beschoedelijck hoorde spreken / d'welck haer te vozen onmoghelijck was ; soo dat sy alsdan by nae genesē synde s'anderendaeghs te vollen ghenas. Maer soo sy in Februario sesthien hondert vijf-en dertich in't ghelooff / ende vercondighen van dit mirakel begost te verflouwen / om dannen haer voor hiel / dat sy metter doodicheyt wederom coste bevanghen worden / ende oversulckx den derthienden der selver maent resolveerde t'selve niet te vercondighen / tot dat de mirakelen door de ghelucksalighe Moeder ghedaen / scherpelijck souden onderzocht zijn / wiert sy s'anderendaeghs overvallen met een grootter doodicheyt / als te vozen : d'welck merckende sy Godt ende d'Eerw. Moeder verghiffenis badt / die ootmoedelijck biddende haer ghesonthey te willen verleenen ; want sy dien selven dagh het mirakel soude vercondigen: naer welck ghebedt sy terstonts ende subitelijck ghenas / sonder meer doof te worden.

Iouffvrou Anna Bertant van Belven was drie jaren lanck bevanghen met groote pijne in een zijde ; soo dat sy niet en coste gaen ende in't perijckel van haer leven zijnde / den aesem by nae niet en coste scheppen / ende alle soo-

ten van remedien teghen dese sieckten te berghees ghebruyckte: waerom sy d'Eerw. Moeder aenroepende / een stuckxken van haer habijt / op de zijde daer de pijne was / lepde / ende daer door subitelijck van dese sieckten ghenas / sonder daer inne meer te hervallen.

[Het vierde haer Belekenis.] Soo een camer in't Convent vande Carmeliterssen te Douay brande / verbranden daer onder andere dinghen verschreyde pampieren / die in een caerte laghen / waer onder een beleken van dese ghelucksaligghe Moeder was; d'welck gheheel bleef sonder in't minste van t'vier / oft banden roock ghehindert te syn; hoe wel d'ander pampieren / waer onder dat beleken lagh / te polveren / ende de caerte by na oock gheheel verbrant was; soo dat sy dit Convent door haer belt banden brant verloste. Suster Marie vande Ontfanckenis Carmeliterssse van t'Convent van Brusselen had twee jaren lanck soo groote pijne int hooft met een draeyinge / dat het haer scheen open te bersten / ende sy in perijckel was van by nae altijdt te vallen: waer door sy niet en coste eten / noch slapen / ende had soo groote pijne in d'ooghen ende oren / dat sy vreesde blint te worden / ende gheen ghenucht in't minste en coste verdraghen. Dat meer is; haer memorie begost te ver-

vergaen/ende d'imaginatie was soo ontstelt/ dat sy gheheel onbequaem wiert om te bidden / lesen / ende haren reghel t'onderhouden; noch oock gheen remedien en vont in alle de middelen die men daer teghen ghebruyckte: waerom sy vastelijck voor haer nam een devotie van neghen daghen ter eeren van d'Eerw. Moeder te doen; waer naer sy in haer celle comende een belt van dese gheluck-salighe Moeder (waer uyt naer haer duncken Goddelijcke teeckenen waren schijnende) vont/d'welck sy met een groote eerbiedinghe op haer hooft legghende/ ende dry Ave Maria ter eeren van dese weerdighe Fondatersse ghelesen hebbende/op den staenden voet volcomentlijck ghenas / sonder dese steckte meer te ghevoelen.

[Ten vijfden hant-schrift.] Soo Heer Ian Alcaide Priester te Consuegra, met een stercke cortse die ontrent een gheheel jaer lanck gheduert had/ overvallen / in doodts noot was; wiert hy miraculeuselijck ghenesen/ door een handt-schrift vande gelucksalighe Moeder/ d'welck hy met groote devotie over hem droegh/nae dat hy tot haerder eere/een Misse vande Heylighe Dryvuldicheyt hadde doen lesen / ende twee kerssen hadde doen ontsteken. D'welck alles blijckt wt t'ghene te Consuegra gherechtelijck ghetuyght / ende

waer-

waerachtelijck bevonden is: waerom ock de gheheele stadt groote devotie tot haer heeft: daer Heer Daniel del Alamo Priester der selver stadt/ die sonderlinck toe verweckt heeft mette inwoonders te beweghen ter eeren van dese gheluckselige Moeder Missen vande Heylighe Dzyvuldicheydt (midts sy tot t'selve misterie wtnemende devotie hadde ghehadt) te doen doen / ende keerssen t'ontsteken/d'welck Godt ende dese gheluckselighe Moeder soo aenghenaem is / datter overvloedige mirakelen ghebeurt ende ghe-rechtelijck ghetuyght syn.

[Ten sesten jae selver verweckt die voor andere ghesonthey van haer versoecken.] Soo een Carmeliterse van't Convent van Bzussel in September op't Heylich Cruys dagh in't jaer sesthienhondert dertich / naer onsen Heer ontfanghen te hebben / in haer Celle treedde/wiert haer inwendich gesepdt/ dat sy soude ghereedt zyn / want men haer terstonts soude roepen / om een Religieuse (die soo lam was/dat sy niet en conste gaen) te leyden ter plaetse daer sy soude ghenesen; hoe wel men nochtans niet en seyde waer dit soude gheschieden. Op dien selven tijt quam de sieck-meesterse dese Religieuse vā wegen de Prioxinne roepen; waerom sy naer den Choor ginck / alwaer die haer belaste de ver-

meld

melde siecke naer den hof te leyden inde Capelle van onse lieve Vrouwe van Loretten. Soo sy dan met die derrewaerts gaende aende dore vanden Choor quam / ghevoelde sy dat de gheluck-salighe Moeder Anna van Iesus, de welcke sy door de stemme kende/neffens haer was; ende seyde: Waerom niet naer het Capittel? waer door sy verstont / den wille van dese Eerw. stichtersse te wesen/ dat sy dese siecke naer het Capittel / daer die begraven was/ soude leyden; ende oversulckx vande Priorinne daer toe orlof gheheyscht hebbende/ met dese Religieuse daer ginck/ al waer sy op de knien voor haer graf vallende/ vierichlijck d'Eerw. Moeder badt/dat sy die van Godt ghesontheyt soude willen verwerven/ de welcke seer vermoeyt sijnde op t'graf lagh. Op dien selven stont verthoonde haer de gheluck-salighe Moeder seer glorieus aen dese Religieuse/ ende seyde: Dochter dese siecke is ghenesen. waerom sy haer tot die keerende seyde: Suster staet op / want ghy ghenesen zijt. d welck die ghevoelende/ ende volcomentlijck ghenesen zijnde/terstonts opstont; ende dien selven dagh met d'andere Religieusen naer den Refter ginck / sonder meer die sieckte te hebben.

[Ten sevensten hielp miraculeuselijck die aen haer graf bystandt versochten.] Dese Eerw.

Eerw. Moeder vertrooste / ende versterckte inwendelijck ende wtwendelijck / ende hielp verscheyde persoonen die aen haer graf om hulpe baden: want soo onder vele andere eene Carmeliterſſe van't selve Convent van Brussel seer ghequelt ende becorent sijnde ghebedt aen haer graf hiel / wiert sy van alles verlost / verlicht / ende tot alle soorten van deughden verweckt: sy berispte die oock somtijts van onvolmaecktheden / ende vertrooste haer met eenen soeten reuck ende gaf haer moet / om verduldichlijck te lijden / al t'gene haer soude over comen; ende beloofde dat sy haer hier in soude bystaen / die te kennen gevende hoe aenghenaem Godt het lijden was. Dese Religieuse ghevoelde oock eens acht daghen lanck / alwaer sy was / soo levendich de teghenwoordicheydt van dese gheluck-salighe Moeder / al oft sy noch gheleeft hadde. Soo die anderwerf aen het graf van d'Eerw. Moeder biddende / vergiffenis badt / van dat sy haer soo qualijck / ende flouwelijck ghedient hadde / veropenbaerde sy aen haer seer glorieus / segghende: Eylacen dochter, alle de vvercken die de menschen in dit sterffelijck leven doen, sijn vol onvolmaecktheden, ghelijckervvijs men inden hemel claerlijck bevindt. Verscheyde Religieusen ghetuyghen / dat sy lieden aen haer

graf

graf biddende inwendelijck / ende wtwende-
lijck sijn gheholpen/versterckt ende vertroost
gheweest. Onder andere isser eene die ver-
leert dat sy noyt aen't graf van d'Eerw.
Moeder met eenighe inwendighe oft wt-
wendighe quellinghe gegaen is/sonder ghe-
holpen oft vertroost te worden.

Aengaende de gesteltenisse van haer weer-
dich lichaem/ hoe wel wy volghens de Bul-
len van sijne Heylicheyt daer van in't breedt
niet en willen noch en moghen schrijven ; soo
is nochtans seer merckelijck t'gene de vier
Doctorē vande Coninckl ijcke ende d'Alder-
voorluchtichste Hoocheyt van Ferdinandus
Infante van Spaignien onsen Prince gheordeelt
hebben: want niet teghenstaende dese ghe-
luck-salighe Moeder nu ontrent vijfthien
jaeren doodt is/ soo ghetuyghen sy nochtans
haer Lichaem boven-natuerlijck onbedor-
ven te zijn / waer wt Olie vloet ende eenen
soeten reuck compt/ d'welck verscheyde per-
soonen bevonden hebben / oock aen't graf
ende in't gene sy ghebesicht ende gheraeckt
heeft. Godt en heeft niet alleen d'Eerw.
Moeder naer haer doodt willen verheffen/
door miraculeuse teeckenen aen menschen
gheschiedt ; maer oock door die aende vruch-
ten der aerden ghebeurt zijn. Onder andere
dry confijte persen die in haer sieckten ghe-
sonden

sonden wierden / vercleeren oock haer wtnemende Heylicheydt; want in die daer sy in ghebeten had / de teeckenen van haer tanden noch merckelijck ghesien worden: t'selve bevinden wy oock mette heylighe Teresia ghebeurt te sijn / soo wanneer sy in haer leste sieckte wat sout ghebruyckende / ende t'selve met haer vingheren nemende / de teeckenen van die daer in sijn blijven staen. De voorseyde perse is met een die sy gheraeckt hadde noch onbedorven ende soo versch / al oft die eerst gheconfijt waren / hoe wel de derde die sy niet gheraeckt en heeft / heel bedorven ende vol wormen is / die de gheheele doose door cruypen daer d'ander twee oock in ligghen / sonder nochtans die eenichsins te hinderen / oft oock te gheraecken.

Sluyt-Reden.

BEminde Leser dit is in't cort t'ghene my goet ghedocht heeft te beschrijven van het leven vande ghelucksalighe Moeder Anna van Iesus, die met reden soo wel als eene Heylighe Christina mach wonderlijck ghenoemt worden; want sy in haer gheborte / jonckheyt / wereltlijck / gheestelijcke dochter / Religieuse sijnde / inde doodt ende daer naer

sulckx

sulckx is / ende altijdt sijn sal: waerom wy ghewichtighe redenen hebben / soo om Godt altijt te loven / die door dese sijne dienersse soo wonderlijck ende boven-natuerlijck werckt; als oock om hare verheven deughden naer ons vermoghen naer te volghen / op dat sy ons soo in dit leven helpe / als hier naer d'eeuwighe glorie vercrijghe; want dit de Heylighen sonderlinghen doen / soo wanneer sy mercken / datmen hun deughden naervolcht. Ende hoe wel dat vele van haer deughden soo verheven / jae in maniere van spreken boven-natuerlijck sijn / dat die ons meer tot verwonderinghe / als naervolginghen verwecken; soo en moeten wy nochtans daerom den moet niet verliesen / maer ons besten soo veel alst moghelijck is doen / want Godt den goeden wille aensiet ende door sijn gratie versterckt.

FINIS.

Veer-

Veersen ghedicht

Door de Eervv. Moeder

ANNA VAN IESVS

Wt Spaens in't Duytsch Over-gheset.

1.

EEuvvich vvesen Godt Almachtich,
Alderhoochste mogentheyt,
Mijnder zielen salicheyt:
O Godts vvijsheyt, Godt vvaerachtich,
Mijne snoodtheyt vveest ghedachtich,
Die mijn liefde dus bely,
Wat begheert ghy toch van my?

2.

Heere vande meeste weerden,
Isset uvven liefsten wensch,
Dat ick armen sondich mensch,
Desen Staet nu sal aenveerden;
Siet hier ben ick, stoff der eerden,
Ick ben ghereet, beveelt maer ghy,
Wat begheert ghy toch van my?

3.

Naer u vville vvilt verleenen,
Oft de meeste dorricheyt,
Oft een teere soetigheyt,
Oft een overvloedich vveenen,

Oft

Oft een herdtheyt, als de ſteenen,
Sal ick droef ſijn, ofte bly?
Wat begheert ghy toch van my?

4.

Jck ben d'uvve, Heer verheven,
Die ghy ſelfs hebt gheſocht,
Met u dierbaer Bloet ghecocht,
Die ghy trockt tôt beter leven,
Die ghy t'quaet al hebt vergheven,
Die my jont te comen by;
Wat begheert ghy toch van my?

5.

Sal Calvari' my vermaecken,
Ofte Thabors hoochſte tſop,
Sal ick vveſen eenen Iob:
Sal ick met Ioannes ſmaecken
Op u borſt ſeer hooghe ſaecken,
Soo ghy vvilt, dat het ſoo ſy:
Wat begheert ghy toch van my?

6.

Ick volgh daer ghy my vvilt leyden,
Ruſt oft arbeydt even ſeer
Wil ick, ſoo ghy vvilt ô Heer;
Wilt ghy dat ick ſal verſcheyden,
Ick begheer niet meer te beyden,
Soete liefde ſegghet vry,
Wat begheert ghy toch van my?

FINIS.

TAFEL
Der Capittelen van dit cort Begrijp.

HEt I. Capittel. Van haer gheboorte ende jonckheyt. folio. 1.

Het II. Capittel. Hoe sy gheestelijcke Dochter sijnde haer droegh ende onder de ghehoorsaemheyt van eenen Bichtvader stelde. 9.

Het III. Capittel. Van haer verstervinghen, ende hoe haer Christus die verghelde. 16.

Het IV. Capittel. Van haer uytvvendighe vvercken van bermhertigheydt, vertreck naer Auila om Religieuse te vvorden; en hoe haer oock Christus den heelen vvegh gheleyde. 23.

Het V. Capittel. Van haer proef-jaer, professie, ende hoe sy dit doende inden gheest opghetoghen vviert. 34.

Het VI. Capittel. Hoe haer de H. Teresia voor Priorinne van't Conuent van *Veas* verkoos, d'vvelck Godt langhen tijt te vooren veropenbaert hadde. 44.

Het VII. Capittel, Inhoudende verscheyde oefeninghen, daer sy de Religieusen, ende haer selven in oeffende. 53.

Het VIII. Capittel. Van haer stichtinghe te *Granada*, ende hoe sy bouen-natuerlijcke gaven inde H. Communie ontfinck. 61.

Het IX. Capittel. Hoe sy t'Convent van Madrid fundeer-

fundeerde, ende miraculeuſelijck op den vvech duyſter vveſende ghelicht vviert. 71.
Het X. Capittel. Van haer fundatien in Vranckrijck te Parijs, Pontoiſe ende Digion, alvvaer ſy vande H. Tereſia miraculeuſelijck ghenesen vviert. 77.
Het XI. Capit. Hoe ſy in Nederlandt van hunne Hoocheden ontboden zijnde, te Bruſſel, Loven, ende te Berghen in Henegouvv Conuenten ſtichte, 84.
Het XII. Capittel. Van haer leſte ſieckten, ghelückſalighe doot, ende hoe ſy vande H. Tereſia naer den Hemel gheleydt vviert. 94.
Het XIII. Capittel. Van haere ſeghbare deughden. 106.
Het XIV. Capittel. Van haer Goddelijcke deughden, te vveten Gheloof, Hope, ende Liefde. 121.
Het XV. Capittel. Vande ſeuen gauen des Heylighen Geeſt, daer mede ſy begaeft vvas. 129.
Het XVI. Capittel. Van haer ghebedt ende devotie tot het lijden Chriſti. 136.
Het XVII. Capittel. Vande bouen-natuerlijcke kenniſſe. die ſy hadde vande conſcientie, ende invvendighe geſteltenisſe der ſielen: vvat middel ſy oock ghebruyckte, om haer Religieuſen volmaecktelijck te leeren biechten. 145.
Het XVIII. Capittel. Hoe ſy metten gheeſt van Prophecien begaeft vvas. 155.

Het

Het XIX. Capittel. Van verſcheyde ende vvonderlijcke veropenbaringhen aen haer gheſchiedt. 162.
Het XX. Capittel. Hoe ſy haer ſelven in't leuen in verre gheleghen plaetſen verthoonde; ende naer haer doot aen verſcheyde perſoonen veropenbaerde. 170.
Het XXI. Capittel. Vande Mirakelen die ſy noch levende ghedaen heeft. 176.
Het XXII. Capittel. Sommighe mirakelen van veel die naer de doot vande gheluckſalighe Moeder ANNA van IESVS gheſchiet ſijn. 291.
Sluyt reden. 206.
Veerſen ghedicht door d'Eervv. Moeder Anna van Ieſus. 208.

FINIS.

DC
12
6743777
25AG17